



PURIM

PROPISI VEZANI ZA PRAZNIK
MEGILAT ESTER SA PROZNIM PREVODOM I
PREVODOM U STIHU,
U DESETERCU,
U DUHU NARODNIH JUNAČKIH PJESAMA

Priredio, preveo i bilješkama popratio:
Eliezer Papo

בשם ה"י א-ל עולם

(בראשית כ"א: ל"ג)

פורים

הלכותיו

ומגילת אסתר

עם שני תרגומים

הפרוזאי והמחורז (משקל עשר הברות)

ההדיר תירגם וערך

אליעזר פאפו

פודגוריצה

פורים, תשפ"א

PURIM

PROPISI VEZANI ZA PRAZNIK

MEGILAT ESTER SA PROZNIH PREVODOM I PREVODOM U
STIHU,
U DESETERCU,
U DUHU NARODNIH JUNAČKIH PJESAMA

Priredio, preveo i
bilješkama popratio:

Eliezer Papo

Podgorica

Purim, 2021

UMJESTO UVODA

ili

STATUS PURIMA U JEVREJSKOJ LITURGIJSKOJ GODINI

Kao i drugi propisi jevrejske vjere - tako se i jevrejski praznici dijele na one *mideOraja* (iz Tore) i *miderabanan* (rabinske). *MideOraja* praznici su oni dani čije je svetkovanje naloženo pozitivnom Tora zapovjedu, odnosno nalogom (*micva ta'ase*), a čije je kršenje zabranjeno negativnom Tora zapovjedu, odnosno zabranom (*micva lo ta'ase*).

Osim redovnog sedmičog praznika: Šabata, *mideOraja* praznici su još i: *Šaloš regalim* (tri hodočasna praznika), koji se na hebrejskom zovu *ħag, ħagim*.

1. Pesah (Praznik preskoka, kada je anđeo smrti preskočio domove onih Jevreja koji su obilježili dovratke krvlju pashalne žrtve), koji se još naziva i *ħag a-macot* (Praznik prijesnih hljebova), *ħag e-Aviv* (Praznik Proljeća), te *Zeman herutenu* ("Dan oslobođenja"),
2. *Šavu'ot* (Praznik sedmica), koji se još naziva i *ħag e-kacit* ("Praznik žetve), te "Zeman matan Toratenu" (Praznik Davanja Tore") i
3. *Sukot* (Praznik sjenica ili koliba, koji se još naziva i *ħag e-asif* (Praznik berbe, odnosno praznik kraja poljskih radova)

- te: Jamim Nora'im (Strašni dani):

4. *Jom Teru'a* (Dan trubni), u današnje vrijeme poznatiji pod poznijim nazivom - *Roš a-šana*, jevrejska Nova godina) i
5. *Jom a-kipurim* (Dan od pomirenja).

Da bi se shvatio status *Purima* u jevrejskom pravu, neophodno je napraviti kategorizaciju *miderabanan* (rabinskih) propisa. Zakonotvorne odluke Sanhedrina dijele se u četiri skupine:

1. *Dinim muflaim* (čudesni zakoni) - rabinska objašnjenja načina na koji se ima ispuniti određena zapovjed *mideOraja*,

2. *Gezerot* - dekreti, uredbе koje služe da se predupredi kršenje već postojećih *mideOrajta* zabrana,
3. *Takanot* - ritualni ili socijalni propisi koji se ne zasnivaju na prethodnim *mideOrajta* pravilima – te
4. *Minhagot* - običaji.

U biblijska vremena članovi Sanhedrina nazivali su se *soferim* ("književnici") - stoga se rabinski praznici ustanovljeni još u biblijska vremena, kao recimo Purim, nazivaju *micva midivre soferim* - zapovjed koja proističe iz riječi književnika.

Ustanovljenje javnog posta (kao *Com Gedalja*, *Hamiša 'Asar be-Tevet*, *Ta'anit Ester*, *Šiv'a 'Asar be-Tamuz* ili *Tiš'a be-Av*) ili javnog spomendana (kao *Hanuka* i *Purim*) spada u *takanot* - te su, stoga, kao uostalom i svi rabinski propisi (za *gezerot* postoje izvjesna ograničenja) ukidivi (djelimično ili potpuno) i promjenljivi (mogu se olakšati ili pooštriti). Naravno, jedina instanca ovlaštena za mijenjanje odluka Sanhedrina je Sanhedrin sam. Pod uslovom da su članovi vijeća obrazovani u jevrejskom pravu u istoj mjeri kao i članovi vijeća koje je određeno odluku donijelo, te pod uslovom da vijeće uživa isti stepen narodne podrške kao i vijeće koje je odluku donijelo - može svako sanhedrinsko vijeće vršiti reviziju odluka svojih prethodnika.

U skladu sa navedenim pretpostavkama jevrejskog prava rabinski postovi i radosni spomendani su ukidivi. - I, uistinu, prorok Zaharija (8:19) najavljuje "obraćanje" rabinski ustanovljenih postova u praznike i vesele dane:

כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת צוּם הַרְבִּיעִי וְצוּם הַחֲמִישִׁי וְצוּם הַשְּׁבִיעִי וְצוּם הָעֲשִׂירִי
הַיְהִי לְבֵית־יְהוּדָה לְשִׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה וּלְמַעֲדִים טוֹבִים וְהָאֵמֶת וְהַשְּׁלוֹם אֲהַבִּי :

Ovako govori Gospod nad vojskama: Post četvrtog mjeseca (*Šiv'a 'Asar be-Tamuz*), post petog mjeseca (*Tiš'a be-Av*), post sedmog mjeseca (*Com Gedalja*) i post desetog mjeseca (*'Asara be-Tevet*) biće (obratite se) Domu Judinom na radost i veselje - u vremena posvećena i praznike. Ljubite istinu i mir.

Purim - međutim, iako je ustanovljen rabinskom taKana, nikada neće biti niti promjenjen niti ukinut - jer tako su se obavezali Jevreji onog vremena u svoje ime i u ime svih budućih generacija (Ester 9:27,28):

קִיְמוּ וְקַבְּלוּ יְהוּדִים | עֲלֵיהֶם | וְעַל־זָרָעָם | וְעַל כָּל־הַנְּלוּיִם עֲלֵיהֶם | וְלֹא יַעֲבֹר לַהּוּת
עֲשִׂים אֶת שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה כְּכַתְּבָם וְכֹזְמָנָם בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה :

I utvrdiše i primiše Jevreji na se i na sjeme svoje i na sve koji im se pridruže - da je nepromjenljivo - da se čine (slave) ova dva dana kao što je napisano za njih, i u vrijeme svoje svake godine. I da se spominju dani ovi, i da se čine (slave) u

svakom pokoljenju i pokoljenju, u svakoj porodici i porodici, u svakoj državi i državi i u svakom gradu i gradu. I ovi dani purimski neće proći među Jevrejima - i spomen njihov da neće prestati među sjemenom njihovim.

Jevrejsko pravo izdvaja praznik *Purim* između ostalih praznika rabinskog porijekla kao vječan - a Knjizi o Ester, po pitanju trajnosti, daje status koji imaju *Tora Šebihav* (Pisana Tora) i propisi *Tora Še-be-'al pe* (Usmene Tore) - koji su, budući božanskog porijekla, nepromjenljivi i neukidivi (Rambam, *Mišne Tora, Ilhot Megila* 2:19)

כל ספרי הנביאים, וכל הכתובים, עתידין ליבטל לימות המשיח, חוץ ממגילת אסתר - הרי היא קימת כחמישה חומשי תורה, והכלכות של תורה שבעל פה, שאינו בטליו, לעולם. ואף על פי שכל זכרון הצרות ייבטל, שנאמר "כי נשכחו הצרות הראשונות..." (ישעיהו סה: טז) ימי הפורים לא ייבטלו - שנאמר "וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים, וזכרם לא יסוף מזרעם" (אסתר ט: כח).

Sve knjige proroka (II dio Biblije) i svi Spisi (III dio Biblije) biće ukinuti u vrijeme Mesije - ali ne i *Megilat Ester* (Knjiga o Esteri - inače dio Spisa - trećeg dijela Biblije) koja ostaje zauvijek, kao Pet knjiga Tore (I dio Biblije) i kao propisi usmene Tore - koji nikada neće biti ukinuti. I unatoč činjenici da će sjećanje na tegobe biti ukinuto - kao što je rečeno: "Jer zaboravljenim bjehu tegobe prvotne" (Isaija 65:16) dani Purima neće biti ukinuti - kao što je rečeno: " I ovi dani purimski neće proći među Jevrejima - i spomen njihov da neće prestati med sjemenom njihovim" (Ester 9:28).

Ime praznika *Purim* (ždrijebovi), u samoj je *Megila* (Ester 9:24,26) povezano sa Amanovim lakonskim bacanjem ždrijeba u cilju određivanja dana u koji bi trebali biti pogubljeni svi Jevreji:

עֲלֶיךָ קָרָאָה לְיָמֵים הָאֵלֶּה פּוּרִים עֲלֵי־שָׁם הַפּוּר עֲלֶיךָ עַל־כִּדְבָרֵי הָאֲגָרָת הַזֹּאת וּמָה דָּאָו עֲלֶי־כֶּה וּמָה הִגִּיעַ אֵלֵיהֶם :

Jer Aman sin Hemdate Agagejca, neprijatelj svih Jevreja, smisli za Jevreje da ih istrijebi - I BACI PUR - A TO JE ŽDRIJEB - da ih potre i istrijebi... Stoga nazvaše ove dane Purim (ždrijebovi) - zbog ždrijeba i zbog svih riječi ove poslanice i zbog onog što vidješe i što im se desi.

רבנו משה בין מימון ע"ה

הלכות מגילה

RABENU MOŠE BEN MAJMON

PROPIŠI O ČITANJU MEGILA
(SVITKA O ESTERI)

פרק א

poglavlje 1

- א קריאת המגילה בזמנה, מצות עשה מדברי סופרים; והדברים ידועים, שהיא תקנת נביאים. והכול חייבין בקריאתה - אנשים, ונשים, וגרים, ועבדים משוחררין; ומחנכין את הקטנים לקרותה. ואפילו כוהנים בעבודתם, מבטלין עבודתם ובאין לשמוע מקרא מגילה; וכן מבטלים תלמוד תורה למקרא מגילה - קל וחומר לשאר מצות של תורה, שכולן נדחין מפני מקרא מגילה. ואין לך דבר שנדחה מקרא מגילה מפניו, חוץ ממת שאין לו קוברין: שהפוגע בו - קוברו תחילה, ואחר כך קורא.
- 1 Čitanje *Megila* u za to određeno vrijeme pozitivna je Božija zapovjed zasnovana na *divre soferim*¹ i opšte je poznato da je ustanovljena od strane proroka. Ova *micva* odnosi se na sviju: muškarce, žene, pridošlice i oslobođene robove. Djecu (koja inače nisu dužna da više *micvot*) treba vaspitati da čitaju *Megila*. Čak i službujući sveštenici (jerusalimskog Hrama) prekidaju službu Božiju kako bi čuli čitanje *Megila*. Isto tako, kako bi se čulo čitanje *Megila*, prekida se i učenje Tore. Od lakšega prema težemu da se zaključiti (da ako se ove dvije ključne *micvot* potiskuju u čast čitanja *Megila* - onda): i ostale zapovjesti Tore se privremeno odlažu u čast čitanja *Megila*. (Istovremeno) nema stvari koja odlaže čitanje *Megila* osim mrtvacu kojega nema ko pokopati, jer onaj koji ga nađe dužan je prvo pokopati mrtvacu pa tek onda čitati *Megila*.
- ב אחד הקורא, ואחד השומע מן הקורא - יצא ידי חובתו: והוא, שישמע ממי שהוא חייב בקריאתה; לפיכך אם היה הקורא קטן או שוטה, השומע ממנו לא יצא.
- 2 Onaj koji (ne čita sam nego) sluša drugog koji čita izvršio je obavezu isto kao da je i sam čitao, pod uslovom da je onaj iz čijih je usta čuo *Megila* i sam bio obuhvaćen obavezom čitatnja *Megila*. Stoga, ako je onaj ko je čitao *Megila* bio

¹ Doslovno: *riječima knjizevnika* - ime za članove San'edrina biblijskih vremena.

gluv, maloljetan² ili idiot,³ onaj koji bi slušao njegovo čitanje ne bi izašao iz obaveze.

- 3 *Micva* je da se pročita cijela *Megila*, i to (dva puta): (jednom) obnoć i (jednom) obdan. Noćno čitanje može se obaviti (bilo kada) tokom noći - a dnevno (bilo kada) tokom dana. Prije noćnog čitanja izgovaraju se tri *berahot*:

Blagosloven si Ti Gospode, Bože naš, Kralju svijeta, koji si nas posvetio svojim zapovjedima - i zapovjedio nam čitanje megile.

ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם, אשר קידשנו במצותיו וציונו על מקרא מגילה;

Blagosloven si Ti Gospode, Bože naš, Kralju svijeta, koji si učinio čuda ocima našim u dane one a u vrijeme ovo.

ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם, שעשה ניסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה;

Blagosloven si Ti Gospode, Bože naš, Kralju svijeta, koji si nas nas poživio i uzdržao i doveo nas do ovog vremena.

ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם, שהחינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה.

Prilikom dnevnog (čitanja *Megila* izgovaraju se prve dvije *berahot* - ali) ne vraća se ne *šeehejanu* (treća *beraha*).

וביום, אינו חוזר ומברך שהחינו. ומקום שנהגו לברך אחריה, מברך:

U mjestima u kojima je običaj da se blagosilja i nakon (čitanja *Megila*) izgovara se (sljedeća) *beraha*:

Blagosloven si Ti Gospode, Bože naš, Kralju svijeta - Bože koji raspravljáš rasprave naše, i sudiš parnice naše, i osvećuješ osvetu našu, koji nas oslobađáš nevolja naših i koji daješ "protivnaknadu" svim neprijateljima duše naše.

ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם, האל הרב את ריבנו והדן את דיננו, והנוקם את נקמתנו והנפרע לנו מצרינו, והמשלם גמול לכל אויבי נפשנו;

Blagosloven si Ti Gospode koji oslobađáš Izraela od svih nevolja njihovih - Bože spasitelju.

ברוך אתה ה', האל הנפרע לעמו ישראל מכל צריהם, האל המושיע.

- 4 U koje se vrijeme čita *Megila*? Mnogo su joj vremena odredili *hahamim* (mudraci) - kao što je rečeno "u vremena

ד איזה הוא זמן קריאתה, זמנים הרבה תיקנו לה, שנאמר "בזמניהם" (אסתר ט, לא);

² Mladi od trinaest godina.

³ Sve tri kategorije su oslobođene čitanja *Megile* - te, stoga, budući da sami nisu obuhvaćeni obavezom ne mogu ni druge osloboditi obaveze.

njihova" (Ester 9:31).

Ovo su vremena čitanja *Megila*: U svakom gradu koji je bio opasan zidom u vrijeme Jehošue bin Nuna, bilo u Izraelu, bilo u mostrandstvu, pa čak i ako danas nema zidine - megila se čita petnaestog (dana mjeseca) Adara - i takav se grad zove *kerah* (utvrđeni grad).

(Istovremeno) u svakom gradu koji nije bio utvrđen u vrijeme Jehošue čita se četrnaestog (dana mjeseca) Adara - i takav grad zove se *ir* (grad).

- 5 U Šušanu prestonici (Mido-Persije), unatoč činjenici da nije bila opasana zidom u dane Jehošue, *Megila* se ipak čita petnaestog (dana mjeseca) Adara, u dan u koji se desilo čudo, kao što je rečeno: "i počinuše petnaestoga" (Ester 9:18).

(Nameće se pitanje:) Zašto su stvar određivanja datuma čitanja *Megila* povezali sa danima Jehošue?

(Odgovor je:) Da bi se ukazala posebna počast Zemlji Izraela koja je u ono vrijeme bila opustošena, time što i njeni stanovnici čitaju (u isti dan) kad i stanovnici Šušana; jer se (njeni gradovi), na osnovu činjenice da su bili opasani u vrijeme Jehošue, smatraju opasanim utvrđama, iako su danas ruševine, kako bi Zemlja Izraela imala pomenu u čudu ovom.

- 6 Što se tiče stanovnika malih mjesta koji se skupljaju u sinagogama samo ponedjeljkom i četvrtkom,⁴ za njih je određeno da čitaju ranije: u dan okupljanja svoga. Kako? Ako četrnaesti (dan mjeseca Adara) padne u ponedjeljak ili četvrtak čita se u onaj dan - ali, ako padne u bilo koji drugi dan osim ponedjeljka ili četvrtka - onda čitaju

ואלו הם, ומני קריאתה: כל מדינה שהייתה מוקפת חומה בימי יהושוע בן נון, בין בארץ בין בחוצה לארץ, אף על פי שאין לה עכשו חומה - קורין בחמישה עשר לאדר; ומדינה זו, היא הנקראת כך.

וכל מדינה שלא הייתה מוקפת חומה בימות יהושוע, אף על פי שהיא מוקפת עתה - קוראין בארבעה עשר; ומדינה זו, היא הנקראת עיר.

ה שושן הבירה, אף על פי שלא הייתה מוקפת חומה בימי יהושוע - קוראין בחמישה עשר, שבה היה הנס שנאמר "ונוח בחמישה עשר בו" (אסתר ט, יח).

ולמה תלו הדבר בימי יהושוע - כדי לחלוק כבוד לארץ ישראל שהייתה חרבה באותו הזמן, כדי שיהיו קוראין בבני שושן; וייחשבו כאילו הם כרכין מוקפין, אף על פי שהם עתה חרבין, הואיל והיו מוקפין בימי יהושוע, ויהיה זיכרון לארץ ישראל בנס זה.

ו בני הכפרים שאינם מתקבצים בבתי כנסיות אלא בשני ובחמישי, תיקנו להם שיהיו מקדימין וקוראים ביום הכניסה. כיצד, אם חל יום ארבעה עשר להיות בשני או בחמישי, קוראין בו ביום; ואם חל להיות ביום אחר חוץ משני וחמישי, מקדימין וקוראין בשני או בחמישי הסמוך לארבעה עשר.

⁴ Dani u koje se, po Ezrinjoj uredbi, prilikom javne molitve čita početni odjeljak sedmične paraša.

ranije: ponedjeljak ili četvrtak, neposredno prije četrnaestog (dana mjeseca Adara).

- 7 **י** **כיצד, חל ארבעה עשר להיות באחד בשבת, מקדימין וקוראין בחמישי, שהוא יום אחד עשר; חל להיות בשלישי, קוראין בשני, שהוא יום שלשה עשר; חל להיות ברביעי, קוראין בשני, שהוא יום שנים עשר. וכל אלו שמקדימין וקוראין קודם ארבעה עשר, אין קוראין אותה בפרות מעשרה.**
- 7 **י** **כיצד, חל ארבעה עשר להיות באחד בשבת, מקדימין וקוראין בחמישי, שהוא יום אחד עשר; חל להיות בשלישי, קוראין בשני, שהוא יום שלשה עשר; חל להיות ברביעי, קוראין בשני, שהוא יום שנים עשר. וכל אלו שמקדימין וקוראין קודם ארבעה עשר, אין קוראין אותה בפרות מעשרה.**
- 8 **ח** **כפר שאין נכנסין בו בשני ובחמישי, אין קוראין אותה אלא בארבעה עשר. וכל עיר שאין בה עשרה בטלנין קבועין בבית הכנסת לצורכי הציבור - הרי היא ככפר, ומקדימין וקוראין ביום הכניסה; ואם אין בעיר עשרה בני אדם, תקנתו קלקלתו, והרי הם כאנשי עיר גדולה, ואין קוראין אלא בארבעה עשר.**
- 8 **ח** **כפר שאין נכנסין בו בשני ובחמישי, אין קוראין אותה אלא בארבעה עשר. וכל עיר שאין בה עשרה בטלנין קבועין בבית הכנסת לצורכי הציבור - הרי היא ככפר, ומקדימין וקוראין ביום הכניסה; ואם אין בעיר עשרה בני אדם, תקנתו קלקלתו, והרי הם כאנשי עיר גדולה, ואין קוראין אלא בארבעה עשר.**
- 9 **ט** **במה דברים אמורים שמקדימין וקוראין ביום הכניסה, בזמן שיש להם לישראל מלכות; אבל בזמן הזה, אין קוראין אותה אלא בזמנה - שהוא יום ארבעה עשר ויום חמישה עשר: בני כפרים ובני עירות, קוראין בארבעה עשר; ובני כרכין, קוראין בחמישה עשר.**
- 9 **ט** **במה דברים אמורים שמקדימין וקוראין ביום הכניסה, בזמן שיש להם לישראל מלכות; אבל בזמן הזה, אין קוראין אותה אלא בזמנה - שהוא יום ארבעה עשר ויום חמישה עשר: בני כפרים ובני עירות, קוראין בארבעה עשר; ובני כרכין, קוראין בחמישה עשר.**
- 10 **י** **בן עיר שהלך לכרך, ובן כרך שהלך לעיר - אם הייתה דעתו לחזור למקומו בזמן קריאה ונתעכב ולא חזר, קורא כמקומו; ואם לא היה בדעתו לחזור אלא אחר זמן הקריאה, קורא עם אנשי המקום שהוא שם.**
- 10 **י** **בן עיר שהלך לכרך, ובן כרך שהלך לעיר - אם הייתה דעתו לחזור למקומו בזמן קריאה ונתעכב ולא חזר, קורא כמקומו; ואם לא היה בדעתו לחזור אלא אחר זמן הקריאה, קורא עם אנשי המקום שהוא שם.**

⁵ Rambamova *Mišne Tora* napisana je prije stvaranja Države Izrael.

- Utvrđeni grad i njegova okolina i sve ono što izgleda kao njegov dio, ako razmak između njih nije veći od dvije hiljade *amot* (1 km) smatra se utvrđenim gradom - te čitaju petnaestog.
- 11 Stanovnici grada za koji nismo sigurni da li je bio opasan već u vrijeme Jehošue bin Nuna ili tek kasnije čitaju u obje noći i u oba dana, dakle i četrnaestoga i petnaestoga - ali *berahot* se izgovaraju samo petnaestoga, jer to je vrijeme kad čita većina svijeta.⁶
- 12 Ako se desi da su pročitali *Megila* u Adaru, a kasnije Bet Din (Vrhovni jevrejski nacionalni sud) proglasi onu godinu prestupnom (dodavši joj još jedan mjesec - ve Adar ili Adar šeni = drugi mjesec Adar) *Megila* se čita ponovo u drugom mjesecu Adaru u svoje vrijeme.
- 13 Na Šabat se ne čita megila - *gezera* (rabinska zabrana koja služi da spriječi kršenje određenog biblijskog propisa, tzv. ograda oko Tore) da se ne bi desilo da je čovjek uzme i pođe kod nekoga ko je vičniji čitanju *Megila*, te je tako pronese četiri *amot* (oko 2 m.) javnim domenom (što predstavlja posao zabranjen Torom) - jer, dok su svi dužni da čitaju *Megila*, nisu svi vični čitanju iste.⁷ Stoga ako vrijeme njena čitanja padne na Šabat - predupređuju i čitaju ranije - prije Šabata, a u onaj Šabat raspravljaju i objašnjavaju propise vezane za Purim - koliko da bi se znalo da je Purim.
- 14 Kako? - Ako četrnaesti padne na Šabat - stanovnici grada predupređuju i čitaju u petak (dakle u četvrtak uveče i u petak ujutru), a stanovnici utvrđenih gradova u
- א עיר שהיא ספק, ואין ידוע אם הייתה מוקפת חומה בימות יהושוע בן נון, או אחר כך הוקפה - קוראין בשני הימים, שהם ארבעה עשר וחמישה עשר, ובלייליהן; ומברכין על קריאתה בארבעה עשר בלבד, הואיל והוא זמן קריאתה לרוב העולם.
- ב קראו את המגילה באדר, ואחר כך עיברו בית דין את השנה - חוזרין וקוראין אותה באדר השני, בזמנה.
- ג אין קוראין את המגילה בשבת - גזירה, שמה ייטלנה בידו, ויכל אצל מי שהוא בקי לקרותה, ויעבירה ארבע אמות ברשות הרבים: שהכול חיבים בקריאתה, ואין הכול בקיאין בקריאתה. לפיכך אם חל זמן קריאתה בשבת, מקדימין וקוראין אותה קודם השבת; ושואלין ודורשין בהלכות פורים באותה שבת, כדי להזכיר שהוא פורים.
- ד כיצד, יום ארבעה עשר שחל להיות בשבת - בני עירות, מקדימין וקוראין בערב שבת; ובני כרכים, קוראים בזמנם באחד בשבת. חל יום חמישה

⁶ Na jugoslovenskim prostorima tradicija je da se samo u Beogradu *Megila* čita oba dana i obje noći. Vidi predgovor molitveniku *Keilat Jaakov* koji je priredio rođeni Sarajlija i potonji Beogradanin, Ham Bohor (Ham ribi Jaakov ben Moše Haj Altarac).

⁷ *Megila* je, naime, popraćena *te'amim* (kantilacionim oznakama), tako da se ona zapravo pjeva a ne recituje.

nedelju. Ako petnaesti padne na Šabat stanovnici utvrđenih gradova predupređuju i čitaju u petak (dakle u četvrtak uveče i u petak ujutru), a stanovnici utvrđenih gradova čitaju u svoje predviđeno vrijeme - te tako svi čitaju četrnaestog.

עשר להיות בשבת - בני כרכים מקדימין וקוראין בערב שבת, שהוא יום ארבעה עשר; ובני עירות קוראין בו ביום, שהוא זמנם: ונמצאו החול, קוראין בארבעה עשר.

פרק ב

poglavlje 2

- 1 Onaj ko čita *Megila* na preskoke nije ispunio obavezu. Ko čitajući zaboravi (preskoči) jedan stih, i pročita drugi (sljedeći) stih, pa se vrati i pročita stih koji je zaboravio (preskočio) i pređe (odmah) na treći stih – (takođe) nije ispunio obavezu, jer je jedan stih pročitao na preskoke. Nego? - Šta bi trebalo učiniti (u navedenoj situaciji)? Treba da se vrati na stih koji je preskočio, i da (nastavi) da čita redom.

א הקורא את המגילה למפרע, לא יצא: קרא ושכח פסוק אחד, וקרא פסוק שני לו, וחזר וקרא פסוק ששכח, וחזר וקרא פסוק שלישי - לא יצא, מפני שקרא פסוק אחד למפרע; אלא כיצד עושה, מתחיל מפסוק שני ששכח, וקורא על הסדר.
- 2 Ko zatekne *minjan* Jevreja koji su već pročitali pola *Megila* - neka ne kaže: *Pročitaću (sada) drugu polovinu sa minjanom - a kasnije ću se vratiti na prvu polovinu* - jer ovo se smatra čitanjem na preskoke - nego, (treba da je) pročita od početka do kraja, po redu. Onaj koji počne da čita, pa napravi pauzu - pa ponovo nastavi, ispunio je obavezu, unatoč pauzi – budući da je pročitao po redu.

ב מצא ציבור שקראו חציה - לא יאמר אקרא חציה האחרון עם הציבור, ואחזור ואקרא חציה ראשון: שזה קורא למפרע; אלא קורא מתחילה ועד סוף, על הסדר. קרא ושהה מעט, וחזר וקרא, אף על פי ששהה, כדי לגמור את כולה - הואיל וקרא על הסדר, יצא.
- 3 Onaj koji čita *Megila* napamet nije ispunio obavezu. (Jevrej iz Rasijanja) koji govori nehebrejskim jezikom i koji čuje čitanje *Megila* napisane jezikom Svetnje i pismom Svetinje, čak i ako ne zna (razumije) o čemu se govori - svejedno je ispunio obavezu. Isto tako, ako je bila napisana na grčkom i čuo je čitanje - ispunio je (obavezu) čak i ako ne poznaje (grčki jezik), pa čak i ako aktivno poznaje hebrejski.

ג הקורא את המגילה על פה, לא יצא ידי חובתו. הלועז ששמע את המגילה הכתובה, בלשון הקודש ובכתב הקודש - אף על פי שאינו יודע מה הן אומרין, יצא ידי חובתו; וכך אם הייתה כתובה יונית ושמעה, יצא - אף על פי שאינו מכיר, ואפילו היה השומע עברי.
- 4 Ako je (*megila*) napisana u

ד הייתה כתובה תרגום, או בלשון אחרת

(aramijskom) prevodu, ili na bilo kom drugom jeziku bilo kog naroda, ne ispunjava obavezu niko do li onaj koji dotični jezik poznaje. Ovo, samo pod uslovom da je bila napisana pismom onog jezika. - Ali, ako bi bila napisana hebrejskim pismom (a stranim jezikom), (te bi je) čitao (npr.) aramejski govorećem Jevreju na aramejskom, onaj ne bi ispunio obavezu - jer se ovo smatra čitanjem napamet, te budući da nije izašao iz obaveze onaj koji je čitao - nije ni onaj ko je slušao.

מלשונות הגוים - לא יצא ידי חובתו בקריאתה, אלא המכיר אותה לשון בלבד: והוא, שתהיה כתובה בכתב אותה לשון. אבל אם הייתה כתובה בכתב עברי, וקראה ארמית לארמי - לא יצא, שנמצא זה קורא על פה, וכיון שלא יצא הקורא ידי חובה, לא יצא השומע ממנו.

- 5 Onaj koji bi čitao *Megila* bez namjere – nije ispunio obavezu. Kako? (Na primjer onaj) koji bi pisao *Megila* (i usput čitao), ili kontemplirao (čitajući glasno stihove), ili (onaj ko bi) provjeravao tekst *Megila* (čitajući glasno), ako je imao namjeru da ovakvim čitanjem ispunio obavezu, ispunio ju je, ali ako nije imao namjeru – onda nije ispunio (obavezu). Onaj koji bi čitao drijemajući, ako nije zaspao ispunio je obavezu.
- 6 Na šta se odnosi pravilo da onaj koji je imavši namjeru pri pisanju *Megila* ispunio obavezu (čitanja)? Na onog koji je imao namjeru da, dok piše *Megila* ispunio obavezu čitanjem stiha iz svitka iz koga prepisuje, ali ako je namjeravao da ispunio obavezu čitanjem onog što zapisuje, onda ju nije ispunio - jer obaveza se ne može ispuniti nego čitanjem iz svitka koji je u vrijeme čitanja već u potpunosti napisan.
- 7 Onaj koji čita *Megila*, pa pogriješi prilikom čitanja i pročita nepravilno – svejedno je ispunio obavezu, jer se *Megila* ne čita cjepidlački. Onaj koji čita stojeći, ispunio je obavezu; sjedeći, ispunio je obavezu - pa čak i u *minjanu* - ali, ad ipso, ne bi trebao, onaj koji čita u *minjanu*, da čita sjedeći - zbog dostojanstva javnog skupa. Ako čitaju dvojica, ili čak desetorica, jedan za drugim – ispunili su obavezu i oni koji
- ה הקורא את המגילה בלא כונה, לא יצא. כיצד, היה כותבה, או דורשה, או מגיחה - אם כיון ליבו לצאת בקריאה זו, יצא; ואם לא כיון ליבו, לא יצא. קרא, והוא מתנמנם - הואיל ולא נרדם בשינה, יצא.
- ו במה דברים אמורים שהמכוון ליבו בכתיבתה יצא, בשמתכוון לצאת בקריאתה שקרא בספר שמעתיק ממנו בשעה שהוא כותב; אבל אם נתכוון לצאת בקריאת זו שכותב, לא יצא, שאינו יוצא ידי חובתו, אלא בקריאתה מספר שכולה כתובה בו בשעת קריאה.
- ז הקורא את המגילה וטעה בקריאתה, וקרא קריאה משוכשת - יצא, לפי שאין מדקדקין בקריאתה. קראה עומד, או יושב - יצא, ואפילו בציבור; אבל לא יקרא בציבור יושב לכתחילה, מפני כבוד הציבור. קראה שנים, אפילו עשרה, כאחד - יצאו הקוראים, והשומעים מן הקוראים; וקורא אותה גדול עם הקטן, ואפילו בציבור.

su čitali kao i oni koji su od njih čuli. A može je čitati i veliki s malim, pa čak i pred *minjanom*.

- 8 Ne čita se pred *minjanom* iz *Megila* koja (nije napisana na posebnoj svitku - nego) je napisana na istom svitku s drugim biblijskim knjigama - i onaj ko bi čitao (iz takve *Megila*) ne bi ispunio obavezu - osim ako *jerija* (koža svitka na kome je napisana *Megila*) nije bila šira ili uža od *jerija* na kojoj su napisane druge biblijske knjige, kako bi se razlikovala. No, pojedinac može čitati iz takve *Megila*, čak i ako *jerija* na kojoj je napisana *Megila* nije šira ili uža (od one na kojoj su napisane ostale biblijske knjige), i takvim čitanjem on ispunjava obavezu.
- 9 *Megila* se piše isključivo tintom, na *gevilu* ili *kelafu* (različiti djelovi kože), kao *sefer Tora*. *Megila* je *kašer* čak i ako je napisana kiselinom ili bakrenim sulfatom (koji ostavljaju crn trag). (Ako bi bila napisana drugim bojama - (tad je) neispravna. *Megila* treba imati oznake redova, kao sama *Tora* - ali njena koža ne zahtjeva namjensko štavljenje. Ako je (*Megila*) napisana na papiru, ili na neštavljenoj koži, ili ju je napisao ne-Jevrej ili jeretik - (onda je) neispravna.
- 10 Ako su slova *Megila* zamrljana ili razdvojena, sve dok im se prepoznaje osnova, čak i ako je takva većina teksta - (ona je) ispravna. Ako im se osnova ne poznaje - ako je većina slova ispravna *megila* se smatra ispravnom - a, ako ne - (onda ni *Megila*) nije ispravna. Ako je pisar ispustio slova ili stihove - pa je onaj koji je čitao čitao napamet - svedjedno je ispunio obavezu.
- 11 Dijelovi *Megila* moraju se prišiti (jedan za drugoga) tako da izgledaju kao jedan svitak. *Megila* se zašiva isključivo eternilom (*gidim*) - kao *sefer Tora* - i ako se zašije nečim drugim - onda je neispravna. Nema potrebe da se dijelovi
- ח אין קוראין כציבור, במגילה הכתובה בין הכתובים; ואם קרא, לא יצא - אלא אם כן הייתה יתרה על שאר היריעות, או חסרה, כדי שיהיה לה היכר. אבל יחיד, קורא בה, ואפילו אינה חסרה ולא יתרה, יוצא בה די יחיבתו.
- ט אין כותבין את המגילה אלא בדיו, על הגויל או על הקלף כספר תורה. ואם כתבה במי עפצה וקלקתוס, כשרה; כתבה בשאר מיני צבעונין, פסולה. וצריכה שרטוט, כתורה עצמה; ואין העור שלה, צריך עבודה לשמה. הייתה כתובה על הנייר, או על עור שאינו מעובד, או שכתבה גוי, או מין - פסולה.
- י היו בה אותיות מטושטשות או מקורעות, אם רישומן ניכר - אפילו היו רובה, כשרה. ואם אין רישומן ניכר - אם היה רובה שלם, כשרה; ואם לאו, פסולה. השמיט בה הסופר אותיות או פסוקים, וקראן הקורא על פה יצא.
- יא המגילה צריכה תפירה, עד שיהיו כל ערוותיה מגולה אחת. ואינה נתפרת אלא בגידין, כספר תורה; ואם תפרה שלא בגידין, פסולה. ואינו צריך לתפור את כל היריעה, כספר; אלא אפילו תפר בגידין שלוש תפירות כקצה היריעה,

svitka povežu jedan s drugim cijelom dužinom sastava - nego, ako se naprave tri šava na početku sastava, tri u sredini i tri na kraju - *Megila* je ispravna - jer (*Megila*) se i zove poslanicom.

ושלוש באמצעה, ושלוש בקצה השני - כשרה, מפני שנקראת איגרת.

- 12 Onaj koji čita treba pročitati imena deseterice sinova Hamanovih (kao i prvu riječ sljedećeg stiha -) "deseticu" u jednom dahu - da bi se dalo na znanje da su bili obješeni odjedanput. Običaj je u cijelom Izraelu da onaj koji čita *Megila* razmota cijeli svitak, kao poslanicu, a kada završi onda smota cijeli svitak i izgovori blagoslove.

יב וצריך הקורא לקרות עשרת בני המן ועשרת, בנשימה אחת, כדי להודיע לכל העם, שכולם נתלו ונהרגו כאחד. ומנהג כל ישראל, שהקורא את המגילה, קורא ופושט כאיגרת, וכשיגמור, חוזר וכורכה כולה, ומברך.

- 13 U oba ova dana, četrnaesti i petnaesti (dan mjeseca Adara), zabranjeno je okajavanje i post, svakom čovjeku i u svakom mjestu, bez obzira na to da li se radi o stanovnicima utvrđenog grada, koji slave samo petnaestog, ili o stanovnicima neutvrđenih gradova, koji slave četrnaestoga. (U prestupnoj godini, kad imaju dva mjeseca Adara: Adar i Adar Šeni, - Adar i Drugi Adar) u oba ova dana (četrnaesti i petnaesti) zabranjeno je okajavanje i post, kako u Adaru - tako i u Veadaru.

יג שני הימים האלו, שהם ארבעה עשר וחמישה עשר, אסורין בספד ותענית, לכל אדם בכל מקום - בין לבני כרכים, שהם עושים חמישה עשר בלבד, בין לבני עירות, שהם עושים ארבעה עשר בלבד. ושני הימים, אסורים בספד ותענית באדר הראשון, כאדר השני. אנשי כפרים שהקדימו וקראו בשני או בחמישי הסמוך לפורים, מותרים בספד ותענית ביום קריאתה, ואסורין בשני הימים האלו, ואף על פי שאין קוראין בהם.

- 14 *Micva* četrnaestoga dana (Adara), za stanovnike sela i neutvrđenih gradova, a petnaestoga dana (Adara), za stanovnike utvrđenih gradova, je da ovi dani budu dani gozbe i veselja, da se šalju *manot* (ponude u jelu i piću) bližnjima i da se daju pokloni siromasima. Dozvoljeno je (na Purim) obavljati posao - ali, svejedno, nije dostojno činiti tako. Rekoše mudraci: *Ko god radi na Purim ne vidi (od toga) biričeta*. Stanovnici sela koji bi (iz navedenih opravdanih razloga) čitali *Megila* u ponedjeljak ili četvrtak (koji prethode Purimu), ako bi udjelili novčiće siromasima u dan kada su čitali *Megila*, ispunili su obavezu (davanja poklona siromasima), ali gozba i radost se čine samo četrnaestoga (Adara), i ako ih neko obavi ranije, taj nije ispunio obavezu. Isto tako, onaj ko

יד מצות יום ארבעה עשר לבני כפרים ועירות, ויום חמישה עשר לבני כרכים - להיותם ימי משתה ושמחה, ומשלוח מנות לריעים ומתנות לאביונים. ומותר, בעשית מלאכה; ואף על פי כן, אין ראוי לעשות בו מלאכה: אמרו חכמים, כל העושה מלאכה ביום פורים, אינו רואה סימן ברכה. בני כפרים שקדמו וקראו בשני או בחמישי - אם חילקו מעות לאביונים ביום קריאתו, יצאו; אבל המשתה והשמחה, אין עושין אותה אלא ביום ארבעה עשר, ואם הקדימו, לא יצאו. וסעודת פורים שעשאה בלילה, לא יצא ידי חובתו.

bi napravio purinsku gozbu uveče, nije ispunio obavezu.

- 15 Kakvi su propisi vezani za purinsku gozbu? Gozba treba sadržati meso i treba biti praznična, u skladu sa mogućnostima. Pije se vino, i to dok se čovjek ne opije i ne zadržema od pića. כיצד חובת סעודה זו, שיאכל בשר ויתקן סעודה נאה כפי אשר תמצא ידו; ושותה יין, עד שישתכר וירדם בשכרות.
- 16 (Što se tiče propisa o slanju *manot* bližnjima,) Dužan je čovjek poslati bližnjemu svome dvije porcije ili mesa, ili nekog kuvanog jela, ili namirnica - kao što je rečeno: *I slanje ponuda - svako bližnjemu svom.* (Ester 9:19,22), dakle: najmanje dvije ponude, najmanje jednom čovjeku. Što god ko više pošalje, to je više hvale dostojan. Onaj, pak, ko nema - neka (u najmanju ruku) zamjeni ponude s bližnjim svojim, neka jedan drugom pošalju vlastiti objed, kako bi ispunili zapovjed: *I slanje ponuda - svako bližnjemu svom.* וכן חוב אדם לשלוח שתי מנות של בשר, או שני מיני תבשיל, או שני מיני אוכלין - לחברו: שנאמר "ומשלוח מנות, איש לריעהו" (אסתר ט:יט,כב) - שתי מנות, לאיש אחד. וכל המרבה לשלוח לריעים, משובח. ואם אין לו, מחליף עם חברו - זה שולח לזה סעודתו וזה שולח לזה סעודתו, כדי לקיים "ומשלוח מנות, איש לריעהו".
- 17 (Što se propisa o poklonima siromasima tiče,) Dužan je čovjek podijeliti poklone siromasima na sam dan Purima, i to najmanje dvojici siromaha, svakome po jedan poklon - bilo novac, bilo ponudu u hrani - kao što je rečeno: *I pokloni siromasima* - dakle, najmanje dva poklona, najmanje dvojici siromaha. Na Purim ne treba biti pedantan pa tražiti baš baš siromašne - nego svako ko pruži ruku da primi - daje mu se. Ne može se dati novac namjenjen ovoj *micva* u neke druge bogougodne svrhe. וחיב לחלק לעניים ביום הפורים, אין פחותין משני עניים; ונותן לכל אחד מתנה אחת, או מעות או מיני תבשיל או מיני אוכלין: שנאמר "ומתנות לאביונים" (אסתר ט:כב) - שתי מתנות, לשני עניים. ואין מדקדקין במעות פורים, אלא כל הפושט ידו ליטול, ונותנין לו; ואין משננין מעות פורים, לצדקה אחרת.
- 18 Bolje je za čovjeka da da više na siromahe nego na vlastitu purinsku gozbu ili na ponude bližnjima - jer nema veće radosti nego što je radost sirotinje, siročadi, udovica i došljaka - i svako onaj ko obrađuje srece njihovo Bogu sličnim postaje - jer (za Njega) je rečeno: *Koji oživljava duh ništih i oživljava srce tužnih* (Isaija 57:15). מוטב לאדם להרבות במתנות אביונים, מלהרבות בסעודתו ובשלוח מנות לריעיו - שאין שם שמחה גדולה ומפוארה, אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים, שהשמחה לב האמללים האלו מידמה בשכינה, שנאמר "להחיות רוח שפלים, ולהחיות לב נדכאים" (ישעיהו נז:טו)
- 19 Sve knjige proroka (II dio Biblije) i svi Spisi (III dio Biblije) biće ukinuti u כל ספרי הנביאים, וכל הכתובים, עתידין ליבטל לימות המשיח, חוץ ממגילת

vrijeme Mesije - ali ne i *Megilat Ester* (Knjiga o Esteri - inače dio Spisa - trećeg dijela Biblije), koja ostaje zauvijek, kao Pet knjiga Tore (I dio Biblije) i kao propisi usmene Tore koji nikada neće biti ukinuti. I unatoč činjenici da će sjećanje na tegobe biti ukinuto - kao što je rečeno: *Jer zaboravljenim bjehu tegobe prvotne* (Isaija 65:16), dani Purima neće biti ukinuti - kao što je rečeno: *I ovi dani purimski neće proći među Jevrejima - i spomen njihov da neće prestati međ sjemenom njihovim* (Ester 9:28).

אסתר - הרי היא קימת כחמישה חומשי תורה, וכהלכות של תורה שבעל פה, שאינו בטילין, לעולם. ואף על פי שכל זכרון הצרות ייבטל, שנאמר "כי נשכחו הצרות הראשונות...". (ישעיהו סה: טז) ימי הפרים לא ייבטלו - שנאמר "וימי הפרים האלה לא יעברו מתוך היהודים, וזכרם לא יסוף מזרעם" (אסתר ט: כח).

‘Arvit šel Purim

Večernja služba za Purim

U Petoj Knjizi Mojsijevoj (*Devarim*) u šestoj glavi, u pasusu nazvanom po riječima kojima i počinje: *Sema' Jisrael* (Čuj Izraele, 4-9 stih) između ostalog stoji napisano: *Neka ove riječi koje ti ja danas zapovjedam budu u srcu tvom... GOVORI NJIMA KAD LJJEŽEŠ I KAD USTAJEŠ*. U istoj knjizi, u jedanaestoj glavi, u pasusu koji počinje riječima *Veaja im šamo'a* (I biće ako budete slušali) (13-21 stih) naloženo je: *I složite ove riječi moje u srce svoje... I UČITE SINOVE SVOJE DA NJIMA GOVORE kad sjediš u kući svojoj i kad ideš putem, KAD LJJEŽEŠ I KAD USTAJEŠ*. Kako Jevreji biblijske upute shvataju ozbiljno (a ne simbolički) prethodno pomenuti stavci praktično su shvaćeni kao božanska instrukcija po kojoj se dva puta dnevno imaju govoriti pasusi (*ove riječi*) koji sadrže uputu o zapovjedi izgovaranja sebe samih. Prema tome, pozitivna je biblijska zapovijest izgovarati pomenute tekstove dva puta dnevno - a iskaz *kad liježeš i kad ustaješ* treba se shvatiti kao aluzija na vrijeme u kome se micva treba izvršiti. - I to, prema Usmenoju Tora, ne kao partikularna uputa, u smislu: "Kad se digneš - a ti reci", nego kao aluzija na vrijeme kad većina ljudi liježe i ustaje.

U šesnaestoj glavi Pete Knjige Mojsijeve, u stihu trećem, nalaže nam Sveti, Blagosloven On: *...Ne bi li se spomenuo svog izlaska iz zemlje misirske u sve dane života svojega*. - Hiperaktivni Jevreji i ovaj stih shvatili su kao praktično uputstvo koje ih obavezuje da spominju (svako mjesto gdje u Tora je glagol spominjati se pomenut u imperativu Jevreji su oduvijek shvatili kao instrukciju da se određena stvar obilježi riječima) Izlazak iz Misira ujutru i uveče. Zašto ujutru i uveče? Zar Pismo ne veli samo u *sve dane života svojega?* *I dane života svojega* = dane, u *SVE dane života svojega* = i noći.

Kako, dakle, postoji pozitivna biblijska zapovijest da se Izlazak iz Misira spomene ujutru i uveče - najlogičnije rješenje bilo je da se, već ionako zapovjedenom izgovaranju pasusa *Sema' Jisrael* i *Veaja im šamo'a*, doda i pasus koji bi govorio o Izlasku iz Misira. Radi potrebe jednoobraznosti svakodnevnog dvokratnog svenarodno-pojedinačnog samopodsjećanja Sanhedrin nije smatrala za uputno da odabir stiha kojim bi se izašlo iz obaveze spominjanja Izlaska prepusti svakom pojedincu ponaosob - nego su odredili da se biblijska zapovjed ima izršiti upravo čitanjem pasusa koji sadrži instrukciju o jevrejskom narodnom odijelu (stihovi 37-41 petnaeste glave Četvrte Knjige Mojsijeve - Bamidbar), koji osim zapovjedenog spominjanja Izlaska sadrži i direktnu aluziju na sve ostale micvat.

Prema tome pozitivna je biblijska zapovjed da svaki Pojedinaac u Izraelu ujutru i uveče izrecituje pomenuta tri pasusa. Rabini su, radi postizanja koncentracije i davanja specijalnog statusa pomenutim biblijskim tekstovima, propisali uvodne i zaključne blagoslove koji se imaju kazati prije izgovaranja večernjeg i jutarnjeg *Sema'*. - I to prije *Sema'*, i ujutru i uveče, po dva blagoslova - a iza *Sema'* - ujutru jedan, a uveče dva blagoslova.

Budući da se radi o pozitivnoj biblijskoj zapovjedi kojoj je samim biblijskim iskazom određeno vrijeme (*micvat ase še-a-zeman gerama*) - to su žene oslobođene obaveze govorenja *Sema'*. U slučaju da žena odluči da, unatoč činjenici da nije dužna izgovarati *Kerijat Sema'*, ipak, istu izgovori - dozvoljenon joj je da kaže biblijske pasuse - ali ne i rabinske blagoslove prije i poslije njih.

Mnogi misle da *Sema' Jisrael* može biti shvaćen kao molitva. Mudraci Izraela, međutim termin molitva (na baš najsretniji i najspretniji prevod daleko slojevitijeg i značenjima bremenitijeg hebrejskog termina *tefilla*, čiji je korijen PLL = učiniti krivično djelo, po čemu se riječ molitva, *tefilla*, bivši izvedena iz konjugacije *hitpa'el* koja odgovara srpsko-hrvatskom refleksivu, zapravo treba shvatiti kao "pravdanje") koriste isključivo kad govore o svenarodnoj dnevnoj molitvi koja je uvedena umjesto žrtve, o čemu će kasnije biti riječi. Lične molbe oni ne nazivaju imenom molitva (*tefilla*) - nego, radije *bakaša* (molba) *tehina* itd. Za *Sema' Jisrael*, međutim, ne koriste ni jedan od pomenutih termina, budući da su za *Sema' Jisrael* skovali poseban termin: *Kerijat Sema'* (Recitovanje Šema'). Razlog je jednostavan i nalazi se u činjenici da rabini nisu *Sema'* doživljavali kao molitvu ili molbu upućenu Bogu (Sudeći po prvim riječima odjeljka, Jevrejim se njime ionako ne obraća Bogu, negō sebi: *Sema' Jisrael* - Čuj Izraelu), nego radije kao obnavljanje Saveza s Bogom u kome pojedinac, ujutru i uveče navodi obaveze svake od strana.

Osim dvokratnog recitovanja *Sema'*, pojedinac je u vrijeme biblijskog Izraela bio dužan obratiti se Tvorcu najmanje jedanput dnevno, i to svojim vlastitim riječima. Što se, pak, *svenarodnog bogoslužjenja* tiče, prinošenje dviju svakodnevnih žrtava (večernje i popodnevnje) u ime cijelog naroda predstavljalo je njegovu okosnicu. Budući da Tora zabranjuje prinošenje žrtava izvan Hrama, Jevreji u vavilonskom ropstvu ostali su bez svenarodne žrtve - jedinog oblika svenarodnog bogoslužjenja. Žrtva (hebr. *korban* od korijena *KRV* = blizu, približiti se) i molitva bile su u svijesti Izraelaca nerazdvojivo isprepletene, a kako su još proroci isticali preimućstvo molitve nad žrtvom (uporedi: Isaija 1:12-16, Jeremija 7:23, Samuel I 15:22 i Psalam 50:7-14) odlučili su hahamim (mudraci) da molitvom popune prazninu koja je, razrušenjem prvog Hrama, čijem skorom - drugom i posljednjem obnavljanju se nadamo, nastala u svenarodnom bogoslužjenju. Kako u svenarodnom bogoslužjenju mora biti reda, to hahamim nisu prepustili formulaciju svenarodne molitvene žrtve svakom pojedincu ponaosob - nego je Sanhedrin (jevrejski parlament sastavljen od sedamdeset narodnih prvaka + predsjedatelj Suda) formulisala tzv.

'Amida (od hebr. glagola *la'amod* - stajati, tako se zove jer se govori stojeći), molitvu koja se sastoji od osamnaest blagoslova koji predstavljaju rezime sveukupnih htijenja i stremljenja, nada i molbi cijelog jevrejskog naroda, i propisali da se ova molitva ima govoriti svaki dan dva puta - *umjesto* svenarodne žrtve koja se prinosi dva puta dnevno.

'Amida predstavlja navodeno narodno i pojedinačno samoispitivanje i samouskladivanje sa opšteobavezanim idealima i tradicijama. 'Amida je svenarodna žrtva, i utoliko i svenarodna obaveza. Stoga je uvedena praksa da nakon bezglasnog čitanja 'Amida *hazan* (predmolitelj) još jedanputa, GLASNO, pročita cijeli tekst, ne bi li tako razriješio obaveze one koji hebrejskom jeziku nisu vični. Za vrijeme *hazanovog* povratnog čitanja (hebr. *hazara*) prisutni na svaki blagoslov odgovaraju sa AMEN.

Budući da nas sama Tora obavezuje da dva puta dnevno (nevezano za žrtveni sistem) recitujemo *Sema' Jisrael* (ujutru i uveče), novopropisana obaveza izgovaranja 'Amida dodata je već postojećem obaveznom jutarnjem recitovanju *Sema'*. Tako je nastala jutarnja molitva: *Saharit*. Popodnevna molitva (*Minha*) sadrži samo 'Amida (budući da Tora ne određuje recitovanje *Sema'* popodne). Uveče, dužan je svaki pojedinac izrecitovati večernje *Sema'* (*Kerijat Sema' šel 'Arvit*) propisano Torom. Rabini su dali *rešut* (pravo ili mogućnost) svakom Izraelcu da večernje *Sema'* nadopuni fakultativnom 'Amida, čije izgovaranje nije uvedena kao obaveza (*hova*). Ponudenu mogućnost narod Izraela je prihvatio s takvom revnošću i samopregorom da je danas gotovo nemoguće naći pojedinca koji večernje *Sema'* ne nadopunjava sa 'Amida, iako se ne radi o obaveznoj - nego o fakultativnoj molitvi. No, budući da 'Amida koja slijedi večernjem *Sema'* nije supstitut žrtve - to u 'Arvitu (zajedničko ime za večernje *Sema'* i fakultativnu 'Amida) nema potrebe za *hazanovim* "povratnim" glasnim čitanjem 'Amida, jer *hazan* ne može nikoga razriješiti obaveze koja ne postoji. Tako se u 'Arvitu 'Amida govori samo bezglasno.

Rezime: *Sema'* (i jutarnje i večernje) imaju status pozitivne zapovjesti iz Tore (*micva mideOraJta*). Jutarnja i popodnevna 'Amida kao supstituti žrtve dobile su od Sanhedrina isti status koji je imala žrtva - dakle privremeni status pozitivne zapovjesti iz Tore (*din mufla* - ili *micva mideOraJta miderabanan*). Večernja 'Amida, pak, ima status rabinske punomoći (*rešut miderabanan*). Pojedinac koji se moli bez *minjana* preskače sve *kadiše* i *barehu*. On, dakle, recituje *Sema'* sa uvodnim i zaključnim blagoslovima - te (ako želi) moli i 'Amida.

סדר תפלת הצבור מתחיל ב"והוא רחום" ו"ברכו" (הלכות תפלה ט:ט). - המתפלל יחידי מדלג על "ברכו" (הלכות תפלה ז:ט, ח:ד-ז):

כל העם יושבים ושליח הצבור עומד ופוחת:
(יש מי שאומר שבשבת ריב טוב אין אומרים "והוא רחום" - אומנם רבנו, במשנת, בפרק ט, הלכה י"ד, את השינויים שחלים בתפלות בשבת או ביום טוב - לא הזכיר שום שינוי בתפלת ערבית - וצריך עיון)

והיא רחום יכפר עון ולא נשחית,
והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל המתות:

שליח הצבור: ברכו את יהוה המבורך:
וכל העם עונים: ברוך יהוה המבורך לעולם ועד:

שליח הצבור פורס על שמע בקול רם וכל אחד היודע מברך וקורא אתו, ועונה אמן אחרי כל ברכה וברכה של שליח הצבור (כמו בשחרית, הלכות תפלה ט:א):

hazan: VEU RAHUM - JEHAPER AVON VELO JAŠHIT, VEIRBA LEAŠIV APO - VELO JAIR
KOL HAMATO.

*hazan: On je milosrdan - oprostite nam bezakonje i neće nas uništiti, On suzdržava gnjev svoj - i
neće dati da se razbukta sav bijes Njegov.*

hazan: BAREHU ET ADONAJ, AMEVORAH!
hazan: Blagosiljajte Gospoda, Blagoslovenog!

svi: BARUH ADONAJ, AMEVORAH, LEOLAM VAED.
svi: Neka bi Gospod, Blagosloveni, zauvijek blagoslovenim bio.

ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם, אשר בדברו מעריב ערבים, בהקמה פותח שערים, בתבונה משנה עתים,
מתליף את הזמנים, מסדר את הכוכבים במשמרותיהם ברקיע כרצונו, בורא יומם ולילה, גילגל אור מפני השף
וחשך מפני אור. מעביר יום ומביא לילה, ומבדיל בין יום ללילה, יהנה צבאות שמו קדוש ישראל:
ברוך אתה יהוה, המעריב ערבים:

העם: אמן!

BARUH ATA ADONAJ, ELOENU, MELEH AOLAM, AŠER BIDVARO MAARIV ARAVIM,
BEHOHMA POTEAH ŠEARIM, BITVUNA MEŠANE ITIM, MAHALIF ET AZEMANIM,
MESADER ET AKOHAVIM, BEMIŠMEROTEEM, BARAKIA KIRCONO. BORE JOMAM
VALAJLA, GOLEL OR MIPENE HOŠEH, VEHOŠEH MIPENE OR. MAAVIR JOM UMEVI
LAJLA, UMAVDIL BEN JOM LALAJLA. ADONAJ CEVAOT ŠEMO - KEDOŠ JISRAEL.
BARUH ATA, ADONAJ, AMAARIV ARAVIM.

Narod: AMEN!

Blagosloven si Ti Gospode, Bože naš, Kralju svijeta, po čijoj riječi večer biva, koji mudrošću otvara
kapije (nebeske), koji premudrošću mijenja doba, smjenjuje vremena i raspoređuje svodom, po volji
svojoj, zvijezde na straže njihove. Koji tvori dan i noć, koji sklanja svjetlo pred licem mraka, i mrak
pred licem svjetla. Čini te prolazi dan i donosi noć - te, čini razliku između dana i noći. Gospod nad
vojskama Njegovo je ime - Svetac Izraelov. Blagosloven si Ti, Gospode, koji činiš - te biva večer.

Narod: AMEN!

אהבת עולם עמך ישראל אהבת, תורה ומצוות, וחקים ומשפטים, אותם למדת - על כן, יהוה אלהינו, בשכנו
ובקיימנו, נשיח בחקי רצונך, ונשמח ונעלוו בדברי תורתך, לעולם ועד - כי הם חיינו וארץ ניימנו, ובהם נהנה
יומם ולילה: ואהבתך לא תסור ממנו לעולם ועד - כי היא עשרת ראשנו: ברוך אתה יהוה, איהב את עמו
ישראל לעד:

העם: אמן!

AAVAT OLAM AMEHA JISRAEL AAVTA. TORA UMICVOT. HUKIM UMIŠPATIM OTAM
LIMADETA. - AL KEN ADONAJ, ELOENU, BEŠOHBENU UVKUMENU NASIAH
BEHUKEHA, VENISMAMH VENAALAZ BEDIVRE TORATEHA UVEVICVOTEHA LEOLAM

VAED. - KI EM HAJENU VEOREH JAMENU, UVAEM NEGE JOMAM VALAJLA. VEAAVATEHA LO TASUR MIMENU LEOLAMIM - KI I ATERET ROŠENU.

BARUH ATA, ADONAJ, OEV ET AMO JISRAEL LAAD

Narod: AMEN!

Ljubavlju vječnom narod Tvoj Izraela ljubio si. Tori i zapovjedima, odredbama i propisima poučio si ih. Stoga, Gospode, Bože naš, kada liježemo i kada ustajemo, pričaćemo o zapovjedima Tvojim, i radovati se i veseliti se riječima Tore Tvoje i zapovjedima Tvojim - zauvijek. - Jer one su život naš i duljina dana naših, njima ćemo se baviti danju i noću. Ljubavi svoje ne uskratit nam - jer ona je kruna glave naše. Blagosloven si Ti, Gospode, koji ljubiš narod svoj Izraela zauvijek.

Narod: AMEN!

שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד

בלחש: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

ואהבת את יהוה אלהיך בכליבבך ובכלינפשך ובכלימאדך: ו יהוה אחד האלה אשר אנכי מצוה היום עלייבבך: ושנתם לבניך ודורתם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך: וקשרתם לאות עלייבך והיו לטעפת בין עיניך: וכתבתם עלימזוזות ביתך ובשעריך:

ŠEMA JISRAEL!

ADONAJ ELOENU - ADONAJ EHAD!

u sebi: Baruh šem kevod malhuto leolam vaed.

VEAAVTA ET ADONAJ ELOEHA BEHOL LEVAEHA, UVHOL NAFŠEHA UVHOL MEODEHA. VEAJU ADEVARIM AELE, AŠER ANOHI MECAVEHA AJOM, AL LEVAEHA. VEŠINANTAM LEVANEHA, VEDIBARTA BAM BEŠIVTEHA, BEVETEHA UVLEHTEHA VADEREH, UVŠOHBEHA UVKUMEHA. UKŠARTAM LEOT AL JADEHA, VEAJU LETOTAFOT BEN ENEHA. UHTAVTAM AL MEZUZOT BETEHA UVIŠAREHA.

ČUJ IZRAELU! GOSPOD JE NAŠ BOG - GOSPOD JE JEDAN!

u sebi: Blagosloveno neka je na vjekove ime Njegovog slavnog Kraljevstva.

LJUBI GOSPODA BOGA SVOJEGA SVIM SRCEM SVOJIM, SVOM DUŠOM SVOJOM I SVOM SNAGOM SVOJOM. NEKA OVE RIJEČI, KOJE TI JA ZAPOVIJEDAM DANAS, BUDU U SRCU TVOME. PONAVLJAJ IH SINOVIMA SVOJIM, GOVORI O NJIMA KAD SJEDIŠ U KUĆI SVOJOJ I KAD IDEŠ PUTEH, KAD LIJEŽEŠ I KAD USTAJEŠ. VEŽI IH SEBI NA RUKU ZA ZNAK - I NEKA TI BUDU KAO POČEONIK MEĐU OČIMA. NAPIŠI IH NA DOVRATKE KUĆE SVOJE - I NA VRATIMA SVOJIM.

והנה אם ישמע תשמעו אלי מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את יהוה אלהיכם ולעבדו בכליבבכם ובכלינפשכם: ונתתי מטרי אצלכם בעתו יורה ומלקוש ואספת דגוף ותירשן ויצהרד: ונתתי עשב בשדה לבהמתך ואכלת ושבעת: השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשחתויתם להם: וחרה אפי יהוה בכם ועצר את השמים ולא יתה מטר והאדמה לא תתן את יבולה ואבדתם מהרה מעל הארץ השבה אשר יהוה נתן לכם: ושמתם את דברי אלה עלייבבכם ועלינפשכם וקשרתם אתם לאות עלייבכם והיו לטעפת בין עיניכם: ולמדתם אתם את יבויכם לדבר בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך: וכתבתם עלימזוזות ביתך ובשעריך: למען ירבו ייביכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע יהוה לאבותיכם לתת להם כימי השמים עליהרץ:

VEAJA, IM ŠAMOA TIŠMEU ET MICVOTAJ, AŠER ANOHI MECAVE ETHEM, AJOM - LEAAVA ET ADONAJ, ELOEHM, UL'OVDO BEHOL LEVAVHEM UVHOL NAFŠEHM. VENATATI METAR ARCEHEM BEITO, JORE UMALKOŠ. VEASAFTA DEGANEHA VETIROŠEHA VEJICAREHA. VENATATI ESEV BESADEHA LIVEEMTEHA. VEAHALTA VESAVATA. IŠAMERU LAHEM PEN JIFTE LEVAVHEM, VESARTEM, VAAVADTEM ELOIM AHERIM - VEIŠTAHAVITEM LAEM. - VEHARA AF ADONAJ BAHM, VAAACAR ET AŠAMAJIM - VELO JIJE MATAR. VAADAMA LO TITEN ET JEVULA. VAAVADTEM, MEEREA, MEAL AAREC ATOVA, AŠER ADONAJ, NOTEN LAHEM. VESAMTEM ET DEVARAJ ELE AL LEVAVHEM VEAL NAFŠEHM, UKŠARTEM OTAM LEOT AL JEDHEM VEAJU LETOTAFOT BEN ENEHEM. VELIMADTEM OTAM ET BENEHEM - LEDABER BAM, BEŠIVTEHA BEVETEHA UVLETHEHA VADEREH, UVŠOHBEHA UVKUMEHA. UHTAVTAM AL MEZUZOT BETEHA UVIŠAREHA. - LEMAAN JIRBU JEMEHEM VIME BENEHEM, AL AADAMA AŠER NIŠBA ADONAJ LAAVOTEHEM LATET LAEM - KIME AŠAMAJIM AL AAREC.

I BIĆE, AKO BUDETE SLUŠALI ZAPOVIJESTI MOJE, KOJE VAM JA, DANAS, ZAPOVIJEDAM - DA LJUBITE GOSPODA BOGA SVOJEGA, I DA MU SLUŽITE SVIM SRCEM SVOJIM I SVOM DUŠOM SVOJOM. DAĆU TADA DAŽD ZEMLJI VAŠOJ NA VRIJEME, I RANI I KASNI, I SABIRACEŠ ŽITO SVOJE - I JEŠEŠ I NASITICEŠ SE. ČUVAJTE SE DA SE NE PREVARI SRCE VAŠE I NE ODMETNETE SE PA DA POSLUŽITE DRUGIM BOGOVIMA I POKLONITE IM SE. DA SE NE BI PODIGAO NA VAS GNJEV GOSPODNIJ DA VAM ZATVORI NEBO DA NE BUDE DAŽDA, TE DA ZEMLJA NE DADNE RODA SVOJEGA. DA SE NE IZGUBITE, BRZO, SA LICA ZEMLJE DOBRE, KOJU VAM GOSPOD DAJE. STAVITE OVE MOJE RIJEČI U SRCE SVOJE, U DUŠU SVOJU, SVEUITE IH SEBI NA RUKU ZA ZNAK - I NEKA BUDU KAO POČEONICI MEĐU OČIMA VAŠIM. POUČITE SINOVE SVOJE GOVOREĆI O NJIMA KADA SJEDIŠ KOD KUĆE SVOJE, NA PUTU. KAD LJJEŽEŠ I KAD USTAJEŠ. NAPIŠI IH NA DOVRATCIMA DOMA SVOJEGA I NA VRATIMA SVOJIM. - DA BI SE UMNOŽILI DANI VAŠI I DANI SINOVA VAŠIH U ZEMLJI ZA KOJU SE ZAKLE GOSPOD OCIMA VAŠIM DA ĆE IM JE DATI DOKLE JE NEBA NAD ZEMLJOM.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי מֹשֶׁה וְאֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשִׂי לָהֶם צִיצֵת עֲלֵי־כַפֵּי בְּגָדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתַנּוּ עֲלֵי־צִיצֵת הַכֹּהֵן פֶּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצֵת זִכָּרֹתם אֲתִי־כִלְמִצּוֹת יְהוָה וְעִשִׂיתֶם אִתָּם וְלֹא־תִירֹוּ אַחֲרַי לְבַבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אֲתֶם וְנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תּוֹכְרוּ וְעִשִׂיתֶם אֲתִי־כִלְמִצּוֹתַי וְהִייתֶם קְדוֹשִׁים לְאַלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרָיִם מִצְרַיִם לְהוֹרֹת לָכֶם לְאַלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

VAJOMER ADONAJ EL MOŠE LEMOR: DABER EL BENE JISRAEL VEAMARTA ALBEM, VEASU LAEM CICIT AL KANFE BIGDEEM LEDOROTAM. VENATENU AL CICIT AKANAF, PETIL TEHELET. VEAJA LAHEM LECICIT, URITEM OTO UZHARTEM ET KOL MICVOT ADONAJ - VAAASITEM OTAM. - VELO TATURU AHARE LEVAVHEM, VAAHARE ENEHEM, AŠER ATEM ZONIM AHAREEM. - LEMAAN TIZKERU VAAASITEM ET KOL MICVOTAJ, VIJITEM KEDOŠIM LEELOHEM. ANI ADONAJ ELOEHM, AŠER OCETI ETHEM MEBREC MICRAJIM, LIJOT LAHEM LEELOIM. ANI ADONAJ ELOEHM.

I REČE GOSPOD MOJSIJU, GOVOREĆI: GOVORI SINOVIMA IZRAELOVIM I RECI IM NEKA SI NAPRAVE RESE NA ČOŠKOVIMA ODJEČE SVOJE ZA SVA POKOLJENJA, I NEKA STAVE NA RESE VRPCU PLAVU. NEKA VAM BUDU RESE DA SE, VIDJEŠI IH, SJETITE SVIH ZAPOVIJEDI GOSPODNIJH I DA IH SPROVEDETE U DJELO. - A NE DA SE PONESETE ZA SRCIMA SVOJIM I ZA OČIMA SVOJIM, ZA KOJIMA IDUĆI ČINITE PRELJUBU. DA BI SE SJEØ ALI I SPROVELI U DJELO SVE MOJE ZAPOVIJEDI, I DA BI STE BILI SVETI BOGU SVOJEMU. JA SAM GOSPOD, BOG VAŠ, KOJI SAM VAS IZVEO IZ ZEMLJE EGIPATSKE DA VAM BUDEM BOG. JA SAM GOSPOD BOG VAŠ.

אמת אמינה כל זאת קדם עלינו, כי היא יהנה אלהינו ואנחנו ישראל עמו, אמת מלכנו ואם וזלתי - הפדנו מיד מלכים, הואלנו מכה עריצים, האל הנפרע לנו מצריני, המשלם גמול לכל איבי נפשנו, השם נפשו בחיים ולא נתן למוט רגלנו, המדריכנו על במות אויבינו, וזרם קרנו על כל שונאנו. העשה לנו נקמה בפרעה, אותות ומופתים כאדמת בני חם. המכה בעברתו כל בכורי מצרים, ויוצא את ישראל מתוכם, לחרות עולם. המעביר בניו בין גורי ים סוף, ואת רודפיהם ואת שונאיהם, בתהומות טבע, ראוי בנים את גבורתו, והודו ושבחיו לשמו, ומלכותו ברצון קבלי עליהם, וענו כלם בשמחה רבה, ואמר: מי כמכה באלים יהיה, מי כמכה נאדר בקדש, נורה תהילת, עשה פלא: יהיה ימלוד לעולם ועד, ובאמר: הואלנו יהיה צבאות שמו, קדוש ישראל: ברוך אתה יהוה גאל ישראל:

העם: אמן!

EMET EMUNA KOL ZOT KIJAM ALENU - KI U ADONAJ ELOENU - VAANAHNU JISRAEL AMO. EMET MALKENU, VEEFES ZULATO, APODENU MIJAD MELAHIM, AGOALENU MIKAF KOL AARICIM. AEL ANIFRA LANU MIKOL CARENU, AMEŠALEM GEMUL LEHOL OJEVE NAFŠENU. ASAM NAFŠENU VAHAJIM, VELO NATAN LAMOT RAGLENU. AMADRIHENU AL BAMOT OJEVENU, VAJAREM KARNENU AL KOL SONENU. AOSE LANU NEKAMA BEFARO, OTOT UMOFETIM - BEADMAT BENE HAM. AMAKE BEEVRATO KOL BEHORE MICRAJIM; VAJOCE ET AMO JISRAEL, MITOHAM - LEHERUT OLAM. AMAAVIR BANAV BEN GIZRE JAM SUF, VET RODEFEEM, VEET SONEEM BITOMOT TIBA. RAU VANIM ET GEVURATO, VEODU VEŠIBEHU LIŠMO, UMALHUTO VERACON KIBELU ALEEM - VEANU KULAM BESIMHA RABA, VEAMERU: MI KAMOHA BAELEM ADONAJ? MI KAMOHA NEEDAR BAKODEŠ, NORA TEILOT, OSE PELE? ADONAJ JIMLOH LEOLAM VAED! VENEEMAR: GOALENU ADONAJ CEVAOT - ŠEMO KEDOŠ JISRAEL.

BARUH ATA, ADONAJ, GAAL JISRAEL.

Narod: AMEN!

Istina je vjerna sve ovo i na nama se ispunilo - jer On je Gospod Bog naš, a mi smo Izrael - narod Njegov. Istiniti je Kralj naš - i nema nikog osim Njega. On je Otkupitelj naš iz ruke kraljeva, i Osloboditelj iz zamki svih diktatora. On je Bog što nas oslobodava svake nevolje, koji plaća svim neprijateljima duše naše prema rađenju njihovom. On je stavio dušu našu u život i nije dao naž našoj da popuzne. On nas vodi na visine neprijatelja naših - i podiže rog naš nad rivalizacije naše. On učini za nas osvetu faraonu, znake i čudesa - poput onih što ih učini u zemlji sinova Hamovih. On bježe, u bijesu svojem, sve prvence misirske; a narod svoj Izraela izvede između njih - na slobodu vječnu. On provodi sinove svoje rasceplinama mora Crvenoga, a progonitelje njihove u mrtvulje njihove u dubinama potopi. Vidješe sinovi slavu njegovu, slavu daše i hvalu imenu Njegovom, u radosti velikoj, i svi rekoše: Ko je kao Ti među bogovima Gospode? Ko je kao Ti divan u svetinj, strašan u hvalospjevanju, čudesa činitelj? Neka bi Gospod kraljevao zauvijek. I rečeno bi: Izbavi nas Gospod - Svetac Izraelov Ime je Njegovo. Blagosloven si Ti, Gospode, koji oslobodi Izraela.

Narod: AMEN!

השכינו יהוה אלהינו לשלום, והעמידנו לחיים ולשלום, ופרוש עלינו סבת שלומך, ותקננו בעצה טובה מלפניך: והגן בעדוני, ושמרני והצילני מכל דבר רע ומפחד לילה, ושבור השטן מלפני ימי ומאחרי, ושומר צאתי ויבואי - כי שומרני ומצילני אתה: ובצל כנפך תסתירני, כדבר שנאמר, הנה לא יגום ולא יישן, שומר ישראל. ברוך שומר עמו ישראל, לעד: ברוך יהוה לעולם אמן ואמן, ימלוד יהוה לעולם אמן ואמן: וראו כל העם, ויפלי על פניהם, ויאמרו יהוה הוא האלהים, יהוה הוא האלהים: ברוך שם כבודו לעולם, וימלא כבוד יהוה את כל הארץ. ברוך יהוה ביום, ברוך יהוה בלילה, ברוך יהוה בבקר, ברוך יהוה בערב. ברוך יהוה בשכנו, ברוך יהוה בקומנו. האל אשר בידו נפשות החיים והמתים, אשר בידו נפש כל מי ורית כל בשר אשר - בקדך אפקיד ריחי, פדיתה אותי יהוה, אל אמת. ראו עינינו, וישמח לבנו, ותגל נפשנו, בישועתך, באמור לציון מלך אלהיך. יהוה מלך, יהוה מלך, יהוה ימלוד לעולם ועד. ברוך אתה יהוה, המולך בכבודו מי תקום, תמיד ימלוד לעולם ועד. אמן!

AŠKIVENU, ADONAJ ELOENU LEŠALOM, VEAAMIDENU, LEHAJIM ULŠALOM. UFROS ALENU SUKAT ŠELOMEHA, VETAKENENU BEECA TOVA MILEFANEHA. VEAGEN BAADENU - VEŠOMERENU, VEACILENU MIKOL DAVAR RA UMIPAHAD LAJLA, UŠVOR SATAN MILEFANENU UMEAHARENU, UŠMOR CETENU UVOENU - KI ŠOMERENU UMACILENU ATA. UVECEL KENAFEHA TASTIRENU - KADAVAR ŠENEEMAR: INE LO JANUM VELO JIŠAN ŠOMER JISRAEL. BARUH ŠOMER AMO JISRAEL LAAD. BARUH ADONAJ LEOLAM - AMEN VEAMEN! JIMLOH ADONAJ LEOLAM - AMEN VEAMEN! VAJAR KOL AAM - VAJPLU AL PENEEM VAJOMERU: ADONAJ U AELOIM! ADONAJ U AELOIM! BARUH ŠEM KEVODO LEOLAM. VIMALE KEVOD ADONAJ KOL AAREC. BARUH ADONAJ BAJOM, BARUH ADONAJ BALAJLA. BARUH ADONAJ BABOKER, BARUH ADONAJ BAEREV, BARUH ADONAJ BEŠOHBENU, BARUH ADONAJ BEKUMENU. AEL AŠER BEJADO NAFŠOT AHAJIM VEAMETIM - AŠER BEJADO NEFEŠ KOL HAJ, VERUAH KOL BASAR IŠ - BEJADEHA AFKID RUHI, PADITA OTI ADONAJ EL EMET. JIRU ENENU, VEJISMAH LIBENU VETAGEL NAFŠENU BIŠUATEHA - BEEMOR LECIJON MALAH ELOAJIH. ADONAJ MELEH, ADONAJ MALAH, ADONAJ JIMLOH LEOLAM VAED. BARUH ATA ADONAJ, AMOLEH BIHVODO, HAJ VEKAJAM - TAMID JIMLOH LEOLAM VAED. - AMEN!

Narod: AMEN!

Uspavaj nas, Gospode Bože naš, u miru, i podigni nas u život i mir. Razastru nad nama šator mira svojega, i ispravi nas pred sobom savjetom dobrim. Štiti nas, čuvaj nas - i spasi nas svake stvari zle i straha noćnoga. Otjeraj i ukloni Sotonu ispred nas i iza nas, čuvaj izlazak naš i ulazak - jer Čuvar i Izbavitelj naš ješ Ti - i pod sjen krila svojih zakrili nas - kao što je rečeno: "Jer ne drijema i ne spava Čuvar Izraelov. Blagosloven koji čuva narod svoj Izraela zauvijek. - Amen! Blagosloven Gospod - Amen, Amen! Neka Gospod kraljuje zauvijek - Amen, Amen! I vidje sav narod, i padoše ničice, i rekoše: Gospod je Bog, Gospod je Bog. Neka je blagosloveno ime Njegovo zauvijek. I ispuniče slava Gospodnja svu zemlju. Neka je blagosloven Bog danju, neka je blagosloven Bog noću. Neka je blagosloven Bog ujutru, neka je blagosloven Bog uveče. Neka je blagosloven Bog kad liježemo, neka je blagosloven Bog kad ustajemo. Bože u čijoj su ruci duše živih i duše mrtvih, u čijoj je ruci duša sveg živog - i duh svakog čovjeka. U ruke ću Tvoje predati duh svoj. Iskupio si me Gospode Bože Istiniti. Neka vide oči naše, neka se obraduje srce naše, i neka se uzveseli duša naša spasenjem Tvojim - kad kažeš Cionu: Bog Tvoj nek kraljuje. Gospod je Kralj, Gospod je kraljevao, i Gospod će kraljevati zauvijek. Blagosloven si Ti Gospode koji kraljuješ u slavi svojoj, Živi i Vječni, zauvijek kraljuj zauvijek. - Amen!

Narod: AMEN!

HACI KADIŠ

hazan: JITGADAL VEJITKADAŠ ŠEME RABA!

svi: AMEN!

hazan: BEALMA DIVERA HIRUTE, VEJAMLIH MALHUTE, VEJACMAH PURKANE VIKAREV MEŠIHE.

svi: AMEN!

hazan: BEHAJEHON, UVJOMEHON UVHAJE DEHOL BET JISRAEL, BAAGALA,

UVIZMAN KARIV. -VEIMRU: AMEN!

svi: AMEN! JEE ŠEME RABA MEVARAH LEALAM ULALME ALMAJA...

hazan: JEE ŠEME RABA MEVARAH LEALAM ULALME ALMAJA, JITBARAH, VEJIŠTABAH, VEJITPAAR, VEJITROMAM, VEJITNASE, VEJITADAR, VEJITALE VEJITALAL ŠEME DEKUDŠA, BERIH U.

svi: AMEN!

hazan: LEELA MIN KOL BIRHATA, ŠIRATA, VETUŠBEHATA VENEHEMATA DAAMIRAN BEALMA. - VEIMRU: AMEN!

svi: AMEN!

'AMIDA (STOJEĆA MOLITVA)

'Amida se moli stoječki, sastavljenih nogu (kao u stroju) i lica okrenutog prema istoku (Jerusalimu - odn. Hramu). U većenjoj molitvi hazan se ne vraća na 'Amida nakon bezglasnog čitanja, nego odmah prelazi na Kadiš titkabal.

ADONAJ, SEFATAJ TIFTAH - UFI JAGID TEILATEHA.

Ovde se pokloni.

BARUH ATA, ADONAJ, ELOENU, VEELOE AVOTENU - ELOE AVRAAM, ELOE JICHAK VELOE JAAKOV. AEL AGADOL, AGIBOR VEANORA, EL ELJON, GOMEL HASADIM TOVIM. KONE AKOL - VEZOHER HASDE AVOT; UMEVI GOEL LIVNE VENEEM. MELEH RAHAMAN. UMOŠIJA UMAGEN.

Ovde se pokloni.

BARUH ATA, ADONAJ, MAGEN AVRAAM

GOSPODE, USNE MOJA OTVORI - I USTA ĆE MOJA KAZIVATI HVALU TVOJU.

Ovde se pokloni.

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, BOŽE NAŠ I BOŽE OTACA NAŠIH - BOŽE AVRAAMA, BOŽE ISAKA I BOŽE JAAKOVA. BOŽE VELIKI, MOĆNI I STRAŠNI. UZVIŠENI BOŽE, DODROČINITELJU, SVE TI PRIPADA - A TI SE SJEČAŠ PRAVDE OTAČKE I DOVODIŠ SPASITELJA SINOVIMA SINOVA NJIHOVIH. KRALJU MILOSRDNI, SPASITELJU I ZAŠTITO.

Ovde se pokloni.

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, ŠTITE AVRAAMOV.

ATA GIBOR, LEOLAM, ADONAJ, MEHAJE METIM. ATA RAV LEOŠIA.

MEŠIV ARUAH UMORID AGEŠEM.

MEHALKEL HAJIM BEHESED, MEHAJE METIM BERAHAMIM RABIM. ROFE HOLIM, VESOMEH NOFELIM, UMATIR ASURIM, UMKAJEM EMUNATO LIŠENE AFAR. MI HAMOHA, BAAL GEVUROT, UMI DOME LAH, MELEH, MEMIT UMHAJE? VENEEMAN ATA LEHAJOT METIM.

BARUH ATA, ADONAJ, MEHAJE AMETIM.

MOĆAN SI, ZAUVLJEK. GOSPODE. TI OŽIVLJAVŠ MRTVE. VELIK SI SPASENJEM.

TI OBRCEŠ VJETAR I DAJES DAŽD

DOBROTOM PREHRANJUJEŠ ŽIVE, VELIKIM MILOSRDEM OŽIVLJAVŠ MRTVE, LJJEČIŠ BOLESNE I PODIŽEŠ POSRNULE, OSLOBAĐAŠ SUŽNJE I DRŽIŠ OBEĆANJE ONIMA ŠTO U PRAHU SPAVAJU. KO JE KAO TI, GOSPODARU MOĆI, I KO TI JE SLIČAN, KRALJU, KOJI DARUJEŠ SMRT I ŽIVOT? TI SI VJERAN DA PODIGNEŠ MRTVE.

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI PODIŽEŠ MRTVE.

ATA KADOŠ, VEŠIMHA KADOŠ, UKDOŠIM BEHOL JOM JEALELUHA. - SELA! BARUH ATA, ADONAJ, AEL AKADOŠ.

TI SI SVET, IME TI JE SVETO I SVETI TVOJI SVAKI DAN TE SLAVE. - SELA! BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, BOŽE SVETI.

ATA HONEN LEADAM DAAT, UMLAMED LEENOŠ BINA.

O izlasku Šabata, ubacuje se u ovaj blagoslov avdala.

(Ako neko zaboravi da je kaže ne mora se vraćati na početak.):

ATA HONEN LEADAM DAAT, UMLAMED LEENOŠ BINA, VEATA IVDALTA BEN KODEŠ LEHOL, UVEN OR LEHOŠEH, UVEN JISRAEL LAGOJIM, UVEN JOM AŠEVII LEŠEŠET JEME AMAASE. - KEŠEM ŠEIVDALTA BEN KODEŠLEHOL - KAH PADENU VEACILENU MIKOL MINE MAŠHIT UMIKOL MINE PURANUT AMITRAGŠOT LAVO BAOLAM, VEŠOMERENU MIN AKOL.

VEHONENU MEITEHA DEA, BINA VEASKEL BARUH ATA, ADONAJ, HONEN ADAAT

TI DARUJEŠ ČOVJEKA SPOZNAJOMI PODUČAVAŠ ČOVJEKA RAZUMU.

O izlasku Šabata ubacuje se u ovaj blagoslov avdala. (Ako neko zaboravi da je kaže ne mora se vraćati na početak.):

TI DARUJEŠ ČOVJEKA SPOZNAJOM I PODUČAVAŠ ČOVJEKA RAZUMU. TI SI UČINIO RAZLIKU IZMEĐU SVETOG I PROFANOG, IZMEĐU SVJETLOSTI I MRACA, IZMEĐU IZRAELA I NARODA I IZMEĐU DANA SEDMOGA I ŠEST DANA RADNIH. - KAO ŠTO SI UČINIO RAZLIKU IZMEĐU SVETOG I NESVETOG - TAKO NAS IZBAVI I SPASI OD SVAKE VRSTE ŠTETOČINA I SVAKE VRSTE BIJEDE KOJA PREDSTOJI SVIJETU, I OD SVEGA NAS SAČUVAJ.

DARUJ NAS ZNANJEM, RAZUMIJEVANJEM I PROSVEČENOŠĆU.

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI DARUJEŠ SPOZNAJU.

AŠIVENU, AVINU, LETORATEHA, VEKAREVENU, MALKENU, LAAVODATEHA. VEAHAZIRENU VITŠUVA ŠELEMA LEFANEHA.

BARUH ATA, ADONAJ, AROCE BITŠUVA.

VRATI NAS, OČE NAŠ, TORI SVOJOK. PRIBLIŽI NAS, KRALJU NAŠ, SLUŽBI SVOJOK. VRATI NAS U POTPUNO POKAJANJE PRED LICEM TVOJIM. BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI ŽELIŠ POKAJANJE.

SELAH LANU, AVINU - KI HATANU. MEHOL LANU, MALKENU - KI FAŠANU. KI EL TOV VESALAH ATA.

BARUH ATA, ADONAJ, HANUN, AMARBE LISLOAH.

OPROSTI NAM, OČE NAŠ, JER POGRIJEŠISMO. OPROSTI NAM, KRALJU NAŠ, JER PRESTUPISMO. JER DOBAR BOG, KOJI PRAŠTA, JESI TI. BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE MILOSRDNI, KOJI MNOGO PRAŠTAŠ.

REE BEONJENU; VERIVA RIVENU; UMEERA GOALENU GEULA ŠELEMA. - KI EL GOEL HAZAK ATA. BARUH ATA, ADONAJ, GOEL JISRAEL.

*VIDI BIJEDU NAŠU. TI BIJ BITKU NAŠU, I UBRZO NAS OTKUPI POTPUNIM OTKUPLJENJEM.
- JER SNAŽAN OTKUPITELJ JESI TI. BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, OTKUPITELJU
IZRAELA.*

REFAENU, ADONAJ ELOENU - VENERAPE; OŠIJENU - VENIVAŠEA. VEAALE REFUA
ŠELEMA LEHOL TAHALUENU - KI EL ROFE RAHMAN VENEEMAN ATA.

BARUH ATA, ADONAJ, ROFE HOLE AMO JISRAEL.

*IZLJEČI NAS, GOSPODE, BOŽE NAŠ - I BIĆEMO ZDRAVI. SPASI NAS, I BIĆEMO SPAŠENI.
POŠALJI POTPUNO IZLJEČENJE ZA SVE BOLJKE NAŠE - JER BOG I LJEKAR MILOSRDAN I
VJERAN JESI TI. BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI LJJEČIŠ BOLNE NARODA SVOG
IZRAELA.*

BAREHENU, ADONAJ, ELOENU, BEHOL MAASE JADENU - UVAREH ET ŠENATENU
VETEN TAL UMATAR AL PENE AADAMA. VESAVA ET AOLAM KULO MITUVAH,
VERAVE PENE TEVEL MEOŠER MATNOT JADEHA. VEŠAMERA VEACILA, ADONAJ
ELOENU, ET AŠANA AZOT, VEET KOL MINE TEVUATA MIKOL MINE MAŠHIT, UMIKOL
MINE PURANUT. VETEN LA AHARIT VETIKVA, VESOVA, VEŠALOM UVRAHA -
KAŠANIM ATOVOT. BARUH ATA, ADONAJ, MEVAREH AŠANIM.

*BLAGOSLOVI NAS, GOSPODE, BOŽE NAŠ, U SVAKOM DJELU RUKU NAŠIH - I BLAGOSLOVI
GODINU NAŠU - I DAJ ROSU I DAŽD ŠIROM ZEMLJE, I NASITI SVIJET CIJELI DOBROTOM
TVOJOM, I NAPOJ LICE ŽIVOG SVLIETA IZ BOGATSTA DAROVA RUKU TVOJIH. ČUVAJ I
IZBAVI, GOSPODE, BOŽE NAŠ, GODINU OVU I SVE VRSTE NJENIH PRINOSA OD SVAKE
VRSTE ŠTETEČINE I OD SIROMAŠTVA SVAKOG. I DAJ JOJ POŠLJEDAK I NADU, SITOST,
MIR I BLAGOSLOV KAO ZA DOBRIH GODINA.*

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI BLAGOSILJAŠ GODINE.

TEKA BEŠOFAR GADOL LEHERUTENU, VESA NES LEKABEC GALUJOTENU.
VEKABECENU JAHAD, MEERA, MEARBA KANFOT AAREC - LEARCENU.

BARUH ATA, ADONAJ, MEKABEC NIDHE AMO JISRAEL.

*ZATRUBI U VELIKI ŠOFAR, SLOBODE NAŠE RADI. PODIGNI ZASTAVU POD KOJOM ČEŠ
SAKUPITI IZGNANIKE NAŠE. SKUPI NAS ZAJEDNO, BRZO, SA SVA ČETIRI KRAJA
ZEMALJSKA - U ZEMLJU NAŠU. BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI SAKUPLJAŠ
ODBAČENE, NAROD SVOJ IZRAELA.*

AŠIVA ŠOFETENU KEVARIŠONA, VEJOACENU KEVATEHILA. VEASER MIMENU JAGON
VEANAHA. UMLOH ALENU ATA, ADONAJ, LEVADEHA - BERAHAMIM, BECEDEK
UVMIŠPAT.

BARUH ATA, ADONAJ, OEV CEDAKA UMIŠPAT.

*VRATI NAM SUDIJE NAŠE, KAO SPOČETKA, I SAVJETNIKE NAŠE, KAO SPRVA. UKLONI OD
NAS TEGOBU I UZDISANJE. ZACARI SE NAD NAMA TI, GOSPODE, JEDINI, MILOSRDEM,
PRAVDOM I SUDOM.*

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI VOLIŠ PRAVDU I SUD.

LAMEŠUMADIM AL TEI TIKVA; VEHOL AMINIM KEREKA JOVEDU, UMALHUT ZADON
TAAKOR VETIŠBOR MEERA VEJAMENU.

BARUH ATA, ADONAJ, ŠOVER OJEVIM UMAHNIA ZEDIM.

*ZA OTPADNIKE NEK NE BUDE NADE, I SVI (JEVREJI) KOJI NE VJERUJU U TORU TVOJU U
TRENU NEKA PROPADNU, A CARSTVO ZLA IŠČUPAJ I SLOMIJ BRZO, U DANE NAŠE.
BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI LOMIŠ NEPRIJATELJE I PONIŽAVAŠ OHOLE.*

AL ACADIKIM, VEAL AHASIDIM, VEAL GERE ACEDEK, VEAL ŠEERIT AMEHA BET
JISRAEL JEMU NA RAHAMEHA ADONAJ, ELOENU. VETEN SAHAR TOV LEHOL
ABOTEHIM BEŠIMHA BEEMET, VESIM HELKENU IMAEM LEOLAM - LO NEVOŠ - KI
VEŠIMHA BATAHNU, VELIŠUATEHA NIŠANENU.

BARUH ATA, ADONAJ, MIŠAN UMIVTAH LACADIKIM.

*A NA PRAVEDNE, NA POBOŽNE, NA PRAVEDNE PRIDOŠLICE I NA OSTATAK NARODA
SVOJEGA IZRAELA NEKA SE IZLIJE MILOSRĐE TVOJE, GOSPODE, BOŽE NAŠ. DAJ
NAGRADU DOBRU ONIMA KOJI SE, UISTINU, UZDAJU U IME TVOJE - I DAJ DA DIO NAŠ
UVLJEK BUDE S NJIMA. NEKA SE NE POSTIDIMO, JER U TVOJE SE IME UZDASMO - I NA
TVOJE SPASENJE SE OSLOINISMO.*

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, UZDANICO I OSLOŃE PRAVEDNIKA.

TIŠKON BETOH JERUŠALAJIM IREHA, KAAŠER DIBARTA. UVNE OTA, BINJAN OLAM,
BIMEERA VEJAMENU.

BARUH ATA, ADONAJ, BONE JERUŠALAJIM.

*STOLIJ U GRADU SVOME JERUSALIMU, KAO ŠTO SI OBEĆAO - I IZGRADI GA U
GRADJEVINU NEPROLAZNU, BRZO I U DANE NAŠE.*

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI GRADIŠ JERUSALIM.

ET CEMAH DAVID MEERA TACMIAH - VEKARNO TARUM BIŠUATEHA. BARUH ATA,
ADONAJ, MACMIAH KEREN JEŠUA.

*UČINI DA KORIJEN DAVIDA UBRZO ISKLJJA. - ROG NJEGOV NEKA SE PODIGNE
SPAŠENJEM TVOJIM.*

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI POSPJEŠUJEŠ ROG SPAŠENJA.

ŠEMA KOLENU, ADONAJ, ELOENU, HUS VERAHEM ALENU - VEKABEL BERAHAMIM
UVRACON ET TEFILATENU. MILEFANEHA, MALKENU, REKAM, AL TEŠIVENU.
KI ATA ŠOMEA TEFILAT KOL PE.

BARUH ATA, ADONAJ, ŠOMEA TEFILA.

*ČUJ GLAS NAŠ, GOSPODE, BOŽE NAŠ, SMILIJ SE NA NAS I PRIMI S MILOSRĐEM I
LJUBAVLJU MOLITVE NAŠE. ISPRED LICA TVOJEGA, KRALJU NAŠ, PRAZNE NAS NE VRATI.
JER TI ČUJEŠ MOLITVU SVAKIH USTA.*

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI SLUŠAŠ MOLITVE.

RECE ADONAJ, ELOENU, BEAMEHA JISRAEL, ULITFILATAM ŠEE. VEAŠEV AAVODA EL DEVIR BETEHA, VEIŠE JISRAEL, UTFILATAM, MEERA, BEAAVA, TEKABEL BERACON. UTEI LERACON, TAMID, AVODAT JISRAEL AMEHA. VETIRCENU, VETEHEZENA ENENU BEŠUVEHA LENAWEHA LECJION, BERAHAMIM KEMEAZ. BARUH ATA, ADONAJ, AMAHAZIR ŠEHINATO LECJION.

NEKA BI BIO, GOSPODE, BOŽE NAŠ, NAROD TVOJ IZRAELA PO VOLJI TVOJOJ. PRIMI NJIHOVE MOLITVE I POVRATI SLUŽBU SVOJU STANU DOMA SVOJEGA. VATRE (ŽRTVE) IZRAELA I MOLITVE NJIHOVE, BRZO, S LJUBAVLJU, PRIMI RADO. I NEKA BI SLUŽBA NARODA TVOJEGA IZRAELA UVIJEK BILA PO VOLJI TVOJOJ. I ZAŽELI NAS. NEKA VIDE OČI NAŠE POVRATAK TVOJ U OAZU TVOJU CION, U MILOSRĐU KAO OD ONDA.

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI VRAĆAŠ OČIGLEDNOST PRISUTNOSTI TVOJE NA SION.

Ovde se pokloni.

MODIM ANAHNU LAH, ŠEATA U ADONAJ, ELOENU, CUR HAJENU UMAGEN JIŠENU. - ATA U LEDOR VADOR. NODE LEHA, UNESAPER TEILATEHA, AL HAJENU AMESURIM BEJADEHA, VEAL NIŠMOTENU APEKUDOT LAH, VEAL NISEHA VENIFLEOTEHA ŠEBEHOL ET VAET:

NA PURIM DODAJE SE OVDJE:

(Ako neko propusti kazati ovaj dodatak ne mora se vraćati na početak.)

Al anisim, veal agevurot, veal atešuo, šeasita imanu veim avotenu, bajamim aem, bazeman aze. Bime Mordehaj veEster, kešeamad Aman ara al ameha Bet Jisrael uvijek leašmid, laarog, ulabed et kol aJedim, minaar vead zaken, taf venašim, bejom ehad - ušlalam lavoz. Veata, berahameha arabim, amadta laem beet caratam, vedanta et đinam, veravta et rivam, venakamta et nikmatam, veafarta et acato, vekilkalta et mahašavto, vaaševota lo gemulu berošo, vetalu oto, vet banav, al aec. Veasita leha šem gadol beolameha uleameha Jisrael asita fele venisim. Kešem šeasita imahem pele venisim - kah ase imanu nisim ugvurot baet uvaona azot.

ATOV, KI LO HALU RAHAMEHA, AMERAHEM, KI LO TAMU HASADEHA. - KOL AHAJIM JEALELU ET ŠIMHA AGADOL KI TOV AEL ATOV.

Ovde se pokloni.

BARUH ATA, ADONAJ, ATOV ŠIMHA ULEHA NAE LEODOT.

Ovde se pokloni.

ZAHVALNI SMO PRED TOBOM ŠTO SI TI BOG NAŠ, STIJENA ŽIVOTA NAŠIH. I ŠTIT SPASENJA NAŠEGA TI SI SA KOLJENA NA KOLJENO. ZAHVALJIVAĆEMO TI I KAZIVATI VELIČINE TVOJE, ZBOG ŽIVOTA NAŠIH, U TVOJU RUKU PREDANIH; ZBOG DUŠA NAŠIH TEBI POVJERENIH; ZA ČUDA TVOJA I ČUDESA TVOJA ŠTO SU SVAKI DAN SA NAMA:

NA PURIM DODAJE SE OVDJE:

(Ako neko propusti kazati ovaj dodatak ne mora se vraćati na početak.)

Za čuda, za junaštva i izbavljenje koja si učinio ocima našim i nama u dane one, u vrijeme ovo. U vrijeme Mordehaja i Ester, kad ustade zli Aman, na narod Tvoj Dom Izraela i hjede istrijebiti, ubiti i zatrti sve Jevreje - od mladića do starca, djecu i žene, sve u jedan dan, i hjede ih postidjeti. No, Ti, u svome prevelikom milosrđu, stade uz njih u dan nevolje njihove, sudi parbu njihovu, raspravi parnicu njihovu, osveti osvetu njihovu, obrnu savjet njegov i pokvari zamisao njegovu, obrnu rađenje njegovu na glavu njegovu - te objesiše njega i sinove njegove na drvo. I učinio si sebi veliko ime u svijetu svom - a narodu svome Izraelu učinio si čuda i čudesa. Kao što si s njima učinio čudesa - tako učini i s nama čudesa i junaštva u vrijeme i u doba ovo.

DOBRI, ČIJEM MILOSRĐU NEMA KRAJA, MILOSRDNI ČIJA DOBROTA NIKAD NE PRESTAJE. JESI TI, SVE ŽIVO NEKA SLAVI TVOJE VELIKO IME. JER SI DOBAR DOBRI BOŽE.

Ovde se pokloni.

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, DOBRI JE IME TVOJE, I TEBE JE PODOBNO HVALITI.

SIM ŠALOM, TOVA UVRAHA; HEN, VAHESED, VERAHAMIM, ALENU, VEAL JISRAEL AMEHA. UVAREHENU KULANU KEEHAD MIMÉOR PANEHA - KI MIMÉOR PANEHA NATATA LANU, ADONAJ, ELOENU; TORA VEHAJIM, AAVA VAHESED, CEDAKA VEŠALOM. VETOV BEENEHA LEVAREH ET AMEHA JISRAEL BEHOL ET BAŠALOM.

Ovde se pokloni i ostane se naklonjen do kraja blagoslova.

BARUH ATA, ADONAJ, AMEVAREH ET AMO JISRAEL BAŠALOM. - AMEN.

Po završetku molitve, ne uspravljajući se u potpunosti iz prethodnog poklona, klanja se na lijevo, potom nadesno - prilikom čega se izgovaraju sljedeće riječi:

JIJU LERACON IMRE FI, VEEGJON LIBI LEFANEHA, ADONAJ, CURI, VEGOALI.

Još uvijek naklonjen molitelj pravi tri koraka unazad - i potom pada na lice.

IZLIJ MIR, DOBRO I BLAGOSLOV; MILINU MILOST I MILOSRĐE; NA NAS, I NA NAROD SVOJ IZRAELA. BLAGOSLOVI NAS KAO JEDNOGA SVJETLOŠĆU LICA SVOJEGA. - JER U SVJETLU LICA SVOJEGA, GOSPODE, BOŽE NAŠ DAO SI NAM: TORU I ŽIVOT, LJUBAV I MILOST, PRAVDU I MIR. NEKA BI BILO DOBRO U OČIMA TVOJIM DA U SVAKO VRIJEME BLAGOSLOVIŠ NAROD SVOJ IZRAELA MIROM.

Ovde se pokloni - i ostane se naklonjen do kraja blagoslova.

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI BLAGOSILJAŠ NAROD SVOJ IZRAELA MIROM. - AMEN!

Po završetku molitve, ne uspravljajući se u potpunosti iz prethodnog poklona, klanja se na lijevo, potom nadesno - prilikom čega se izgovaraju sljedeće riječi:

NEKA BI BILE RIJEČI USTA MOJIH I POMISLI SRCA MOJEGA PO VOLJI TVOJOJ, GOSPODE, STIJENO MOJA I IZBAVITELJU.

Još uvijek naklonjen molitelj pravi tri koraka unazad - i potom pada na lice.

KADIŠ TITKABAL

hazan: JITGADAL VEJITKADAŠ ŠEME RABA!

svi: AMEN!

hazan: BEALMA DIVERA HIRUTE, VEJAMLIH MALHUTE, VEJACMAH PURKANE
VIKAREV MEŠIHE.

svi: AMEN!

hazan: BEHAJEHON, UVJOMEHON UVHAJE DEHOL BET JISRAEL, BAAGALA, UVIZMAN
KARIV. -VEIMRU: AMEN!

svi: AMEN! JEE ŠEME RABA MEVARAH LEALAM ULALME ALMAJA, JITBARAH
VEJİŠTABAH...

hazan: JEE ŠEME RABA MEVARAH LEALAM ULALME ALMAJA, JITBARAH, VEJİŖ
TABAH, VEJITPAAR, VEJITROMAM, VEJITNASE, VEJITADAR, VEJITALE VEJITALAL
ŠEME DEKUDŠA, BERIH U.

svi: AMEN!

hazan: LEELA MIN KOL BIRHATA, ŠIRATA, VETUŠBEHATA VENEHEMATA
DAAMIRAN BEALMA. - VEIMRU: AMEN!

svi: AMEN!

hazan: TITKABAL CELOTANA UVAUTANA IM CELOTON UVAUTON DEHOL BET JISRAEL
KODAM AVUNA DEVIŠMAJA VEARA. - VEIMRU: AMEN!

svi: AMEN!

hazan: JEE ŠELAMA RABA MIN ŠE MAJA, HAJIM VESAVA, VIŠUA VENEHAMA,
VEŠEZAVA URFUA UGULA, USLIHA VEHAPARA, VEREVAH VEACALA LANU,
UVLHOL AMO JISRAEL. - VEIMRU: AMEN!

svi: AMEN!

KERIJAT A-MEGILA

ČITANJE KNJIGE O ESTERI

Poslije *kadiša* prelazi se na čitanje *Megilat Ester* (Knjige o Esteri), prije čega se izgovaraju sljedeći blagoslovi:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם. אשר קדשנו במצותיו וצונו על מקרא מגלה.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם. שעשה נסים לאבותינו בזמנים ההם בזמן הזה.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם. שהצנינו וקנינו והגיענו לזמן הזה.

BARUH ATA ADONAJ, ELOENU MELEH AOLAM, AŠER KIDEŠANU BEMICVOTAV
VECIVANU AL MIKRA MEGILA.

BARUH ATA ADONAJ, ELOENU MELEH AOLAM, ŠEASA NISIM LAAVOTENU
BAJAMIM AEM BAZEMAN AZE.

BARUH ATA ADONAJ, ELOENU MELEH AOLAM, ŠEEHAYANU VEKIYEMANU
VEIGIJANU LAZEMAN AZE.

Blagosloven si Ti, Gospode, Bože naš, Kralju svijeta, koji si nas posvetio svojim
zapovjedima - i zapovjedio nam čitanje *megila*.

Blagosloven si Ti, Gospode, Bože naš, Kralju svijeta, koji si učinio ;udesa ocima našim i
dabe one, a u vrijeme ovo.

Blagosloven si Ti, Gospode, Bože naš, Kralju svijeta, koji si nas poživio i održao i dpveo do
ovog trenutka.

פרק א

Poglavlje prvo

- 1 I bi u dane Ahašveroša, onog א ויהי בימי אהשורוש הוא אהשורוש המלך
Ahašveroša koji je vladao od Indije do מהדו ועד-פוש שבע ועשרים ומאה מדינה:
Etiopije u sto i dvadeset i sedam
provincija.

А у дане Ахашверош цара,
од Етјопје па до Индустана,
што владаше у сто и дваедесет
и још седам повр' њих земаља.

- 2 U dane one, dok sjedijaše kralj ב בימים ההם כשבת א המלך אהשורוש על
Ahašveroš na prijestolju carstva כסא מלכותו אשר בשישן הבירה:
svojega, u Šušanu prestonici...

Док сјеђаше Ахашверош цара,
на пријестољу силнога му царства,
у Шушану граду престономе...

- 3 Treće godine carevanja njegovoga, ג בשנת שלוש למלכו עשה משתה
učini gozbu svim knezovima svojim i לכל-שריו ועבדיו תיל א פרס ומלי
slugama svojim, [te dođe] pred njega הפרתמים ושרי המדינות לפניו:
sila persijska i midska - vlastelini i
knezovi zemaljski.

Трећег љета отка(д) се зацари,
гозбу чини кнезом и слугама,
долази му сила персијанска,
персијанска и редом мидијска,
властелини и кнезови земље.

- 4 I pokazivaše bogatstvo svog ד בהראתו את-עשר כבוד מלכותו ואת-יקר
kraljevskog visočanstva, i sjaj velelepne תפארת גדולתו ימים רבים שמונים ומאת

svoje uzvišenosti, mnogo dana: sto i osamdeset dana.

יָוֵם:

Показа им богатство, част царства;
и сјај славе своје узвишене.
много дана: сто и осамдесет.

- 5 I kad se ispuniše dani oni, učini car svom narodu koji se nalazi u Šušanu prestonici, od maloga do velikoga, gozbu sedam dana, u trijemu dvora carskoga...

ה' וּבמלואת | הַיָּמִים הָאֵלֶּה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ
לְכָל־הָעָם הַנִּמְצָאִים בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה
לְמַגְדֹּל וְעַד־קֶטֶן מִשְׁתֶּה שִׁבְעַת יָמִים
בְּחֶצֶר גַּנַּת בֵּיתוֹ הַמֶּלֶךְ:

Они дани кад се испунише,
цар учиње свом народу своме,
у Шушану граду престономе,
од малoga све до великога,
гозбу једну од још седам дана,
све у тријему свог двора царскога.

- 6 [Gdje bjehu] Zastori azurni od svile, pridržani vrpcama lanenim i skerletnim, na alkama srebrenim i stubovima mermernim; odri zlatni i srebreni, na podu od alabastera, mramora crnog i bijelog s mozaicima.

ו' חוּר | כַּרְפֵּס וְתַלְתָּת אַחֲזוּ בְּהַבְלֵי־בוּץ
וְאַרְגָּמָן עַל־גְּלִילֵי כֶסֶף וְעִמְדֵי שֵׁשׁ מִטּוֹת
| וְזָהָב וְכֶסֶף עַל רִצְפַת בְּהַט־יֶשֶׁשׁ וְגֵר
וְסִקְרָת:

Застори му азурни од свиле,
придржани врпцама' ланенијем,
ланенијем или скерлетнијем,
на алкама лијепим сребренијем,
на стубов'ма моћним мермернијем;
одри златни и одри сребрени,
а на поду алабастер камен,
мрамор црни а и мрамор б'јели,
сврх камена мозаик ударен.

- 7 I piće u posudama zlatnim, stalno drugim, i izobilje vina carskog, koliko doseže ruka carska

ז' וְהַשְׁקוּת בְּכֵלֵי זָהָב וְכֵלִים מְכֻלִּים שׁוֹנִים
וְיַיִן מְלֻכּוּת רַב כִּי־הַמֶּלֶךְ:

А пије се из сасуда златних,
 ајде златних – него једнократних,
 изобиље царског вина рујног,
 к'о што може кад је хазна царска.

- 8 I piće po običaju, bez prisile - jer tako ח והשתיה כדת אין אנס כייכן ו יסד המלך
 je zapovjedio car svoj sviti doma על כל-רב ביתו לעשות כרצון
 svojega, da svako čini prema svojoj איש-ואיש:
 volji.

А пиће је сваком без присиле,
 како царе бјеше наредио,
 васколикој свити свога дома,
 да свак чини како га је воља.

- 9 A i Vašti, carica, učini gozbu za žene, u ט גם ושתי המלכה עשתה משתה נשים בית
 dvoru carskome cara Ahašveroša. המלכות אשר למלך אהשוורוש:

Гозбу чини и Вашти царица,
 гозбу женску, а у двору царском,
 којино је Ахашверош цара.

- 10 A u dan sedmi, kad se razveseli srce י ביום השביעי כטוב לבי-המלך בנין אמר
 carevo od vina, reče Meumanu, Bizti, למהומן בזהא הרבנא בנתא ואבנתא זתר
 Harvoni, Bigti, Avagti, Zetaru i וכרפס שבעת הפריסים המשרתים
 Karkasu - sedmorici evnuha koji služe את-פני המלך אהשוורוש:
 pred licem cara Ahašveroša...

Дана седмог, кад се обвесели
 срце цару од доброга вина,
 Меуману, Бизти и Харвони,
 Бигти збори царе и Авагти,
 ко Зетару и оном Каркасу,
 седморици својијех евнуха,
 који служе пред царевим лицем...

- 11 Da dovedu Vašti, caricu, pred cara sa יא להביא את-ושתי המלכה לפני המלך בכתר
 krunom carskom - da pokaže narodima מלכות להראות העמים והשרים את-ידיה

i knezovima ljepotu njezinu, jer lijepa
bijaše na viđenje.

כִּי־טוֹבַת מְרֹאֵה הָיְאָה:

Да доведу Вашти, царицу му;
ту пред цара, са све круном царском,
да покаже народом и kneзом
сву њепоту њезину замамну,
јер бијаше лијепа на виђење.

- 12 I odbi carica Vašti da dođe, po riječi carevoj, koju joj [posla] po evnusima; i rasrdi se car veoma, i gnjev njegov gorijaše u njemu.

יְבִי וְתִמְאַן הַמֶּלֶכָה וְשָׁחִי לְבוֹא בְּדִבְרֵי הַמֶּלֶךְ
אֲשֶׁר בִּיד הַסְּרִיסִים וַיִּקְצַף הַמֶּלֶךְ מְאֹד
וַתִּחַמְתּוּ בְעֵרָה בּוֹ:

Али одби тад царица Вашти,
не хтје доћи по ријечи царевој,
по евнус'ма, што јој бјеше рек'о.
Расрди се царе наопако,
гњев се његов разгори у њему.

- 13 I reče car mudracima ljetopiscima, jer tako radi car pred svima koji znaju zakon i sud,

יֵג וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַחֲכָמִים יִדְעֵי הָעֵתִים כִּי־כֵן
דָּבַר הַמֶּלֶךְ לְפָנָי כְּלִי־דַעַי דָּת וְדִין:

Цар с'обрати својим мудрацима,
што познају историју свијета;
обрати се царе и зналцима,
стубовима суда и закона.

- 14 A najbliži njemu bjehu: Karšena, Šetar, Admata, Taršiš, Meres, Marsena [i] Memuhan - sedmorica kneževa persijskih i midskih, koji gledaju lice carevo i sjede na prvim mjestima u carstvu.

יָד וְהִקְרַב אֵלָיו כְּרִשְׁנָא שְׁתַּר אֲדַמְתָּא תְּרִשִׁישׁ
מְרֶס מְרֶסְנָא מְמִיחָן שְׁבַעֶת שְׂרִי אֶפְרַס
יִמְלִי רְאִי פְנֵי הַמֶּלֶךְ הַיְשָׁבִים רְאֵשְׁנָה
בְּמַלְכֻת:

А најближи њему ти бијаху:
кнез Каршена, Шетар и Адмата,
к'о и Таршиш, Мерес и Марсена,
и повр' њих кнеже Мемухане,
седморица кнежева персијских.

што персијских а што ли мидијских,
што глеђаху у лице царево,
и сјеђаху први у царству му.

- 15 Šta bi se po zakonu trebalo učiniti s каріцом Вашти што не испуни ријеч цареву, [poslanu joj] po evnusima. טו כָּתַתְּ מֵה־לַעֲשׂוֹת בַּמֶּלֶכָה וְשָׂתִי עַל ׀ אֲשֶׁר לֹא־עָשִׂיתָ אֶת־מֶמְלֶכֶת אֲשֶׁשׂוּרוֹשׁ בְּיַד הַסָּרִיסִים:

*По закону коме да се чини,
са невјерном царицом ли Вашти,
што не сврши царскога указа,
што јој посла царе по евнус'ма?*

- 16 I reče Memuhan pred carem i knezovima: *Nije samo caru skrivila carica, nego svim knezovima i svim narodima, koji su po svim zemljama cara Ahašveroša...* טז וַיֹּאמֶר מִמּוּחַן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים לֹא עַל־הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ עֹתָה וְשָׂתִי הַמֶּלֶכָה כִּי עַל־כָּל־הַשָּׂרִים וְעַל־כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁשׂוּרוֹשׁ:

*Кнез Мемухан тад рече пред царем
и пред царским свијем кнезовима:
Није с' овде Вашти огријешила,
к'о царица о мужа јој цара,
него се је она огријешила
о све кнезе и о све народе,
којино су по свијем земљама
којим влада Ахашиверош царе ...*

- 17 *Jer će se pročitati stvar caričina među svim ženama, pa će postati prezreni muževi njihovi u očima njihovim, jer će govoriti: car Ahašveroš reče da se dovede Vašti carica pred njega - i ne dođe...* יז כִּי־יִצְאָ דְבַר־הַמֶּלֶכָה עַל־כָּל־הַנְּשִׁים לְהַבְזוֹת בְּעֵלֵיהֶן בְּעֵינֵיהֶן בְּאֵמְלֶם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁשׂוּרוֹשׁ אָמַר לְהַבִּיא אֶת־נִשְׂתֵי הַמֶּלֶכָה לִפְנֵינוּ וְלֹא־בָאָה:

*Прочуће се ријеч царичина
међу свијем женама по царству,
да презрени буду им мужјеви,
у очима редом њиховијем,
јер ће 'вако стати говорити:
цар бијаше Ахашиверош рек'о,*

*da царицу Ваити му доведу,
а она ти слободно не дође.*

- 18 I reći će danas kнеginje persijske i midске, koje su čule stvar caričinu, [tako] svim knezovima carevim - [i biće] mnogo omalovažavanja i бјеса. יח והיום הנה תאמרנה ושרות פרסיימדי אשר שמעו את־דבר המלכה לכל ערי המלך יבניו בקצף:

*Па ће рећи данас све кнегиње,
што персијске, а што ли мидијске,
што су чуле за ствар царичину,
свим кнезов'ма царевијем исто,
па ће бити срамоте и бјеса.*

- 19 Ako se dopada caru, neka izade riječ carska od njega, i neka se upiše u zakone persijske i midске, da se ne prekrši - da ne izade Vašti pred cara Ahašveroša, a carstvo njezino neka dadne car drugoj - bojljoj od nje. יט אב־על־המלך טוב יצא דבר־מלכות מלפניו ויכתב בְּדתי פרסי־ומדי ולא יעבור אשר לא־תבוא נשתי לפני המלך אַחַשְׁוֵרוֹשׁ וּמלכותה יתן המלך לרעייתה הטובה ממנה:

*Ако би се цару допануло,
нек изађе ријеч царска од њега,
нек се пише у закон персијски,
у персијски и закон мидијски,
по уредби царској непролазној,
да не ступи Ваити никад више
а пред лице Ахашверош цара,
а њезино царство ти подари,
другој жени, бољој од ње, царе.*

- 20 Pa kad se pročuje u svom carstvu njegovom, koje je veliko, riječ careva - sve će žene poštovati muževe svoje, od maloga do velikoga. כ וּנשמע פתגם המלך אַשֶׁר־נעשה בכל־מלכותו כי רבה היא וְכֹל־הנשים יתנו יקר לבעליהן למגדול ועד־קטן:

*Кад се чује овај царски закон,
у цијеломе царству његовоме,
којено је царство превелико,
све ће жене цијенити мужеве,
од великих па до мужа малих.*

- 21 I bi po volji caru i kneževima , i učini כַּא וַיִּטֵּב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וַהֲשִׁירִים יַעֲשׂה הַמֶּלֶךְ כְּדָבָר מִמּוֹכֵן: car po riječi Memuhanovoj.

Ствар бје добра у очима царским,
и у оч'ма царскијех кнезова,
и учиње цар по оној ријечи,
што му рече Мемухане кнеже.

- 22 I posla knjige po svim zemljama אֶל-כָּל-מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ כִּב וַיִּשְׁלַח סִפְרִים אֶל-כָּל-מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אֶל-מְדִינָה וּמְדִינָה כְּכַתְּבָהּ וְאֶל-עַם וְעַם כָּל-שׂוֹנוֹ לְהִזְיֹת כְּלִי-אִשׁ שָׂרָר בְּבֵיתוֹ וּמִדְּבַר כָּל-שׂוֹן עַמּוֹ: carstva, svakoj zemlji njenim pismom i svakom narodu njegovim jezikom, da govori jezikom svog naroda.

Те он посла књиге по земљама,
царској земљи свакој њеним писмом,
и народу његовим jeзиком,
свако да је кнез у својој кући,
да говори својим jeзиком.

פרק ב

Poglavlje drugo

- 1 A poslije, kad se utiša gnjev cara אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כִּשְׁדָּה חִמַּת הַמֶּלֶךְ אַחַשְׁוֵרוֹשׁ זָכַר אֶת-וַשְׁתִּי וְאֶת אֲשֶׁר-עָשָׂתָה וְאֶת אֲשֶׁר-נִגְזַר עָלֶיהָ: Ahašveroša, sjeti se Vašti, i onog što je učinila i onog što je naredeno za nju.

Мало после, када се утиша
гњев разорни Ахашверош цара,
он се сјети и Вашти царице,
што учиње, што јој досудише.

- 2 I rekoše momci carevi, sluge njegove: ב וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי-הַמֶּלֶךְ מִשְׁרָתָיו וַיִּבְקְשׂוּ לְמַלְךָ נְעָרֹת בְּתוּלֹת טוֹבוֹת מְרָאָה: Neka se potraže caru djevojke djevice izgleda lijepa...

А рекоше цару момци, слуге:
Да се тражи за цара ђевојка,
све дјевице изгледне и лијене.

- 3 I neka postavi car službenike po svim zemljama carstva svojega, da skupe sve djevojke djevice lijepa izgleda u Šušan prestonicu - u harem, pod ruku Ege evnuha carskoga, čuvara ženskoga, i neka im se dadnu potrebe za uljepšavanje...
- ג וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים כְּכָל-מְדִינֹת מְלֻכּוֹתָיו וַיִּקְבְּצוּ אֶת-כָּל-נְעָרֵה-בְּתוּלָה טוֹבֹת מְרָאָה אֶל-שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל-בֵּית הַנָּשִׁים אֶל-יַד הַגָּא סָרִיס הַמֶּלֶךְ שְׁמֵר הַנָּשִׁים וַנְּתַן תַּמְרָה קִיָּהוּ:

Да постави царе службенике,
по земљама бутум царства свога,
да сакупе листом све ђевојке,
све дјевице изгледне и лијене,
а у Шушан, у град престоницу,
све у харем, а право у руке
Хадум-Еге чувара женскога,
и да им се дадну и потребе,
што им треба е би љепше биле,

- 4 A djevojka koja bi bila po volji caru neka caruje umjesto Vašti. I bi po volji caru, i učini tako.
- ד וַהֲנַעֲרָה אֲשֶׁר תִּיטֵב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ דַּחַת וְשִׁתִּי נִיטֵב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ כֵּן:

A ђевојка која би се смиле,
господару нашему и цару,
нек царује а умјесто Вашти.
И би добра у очима цара,
ријеч ова, па је и учиње.

- 5 Čovjek Jevrejin bješe u Šušanu prestonici, po imenu Mordehaj, sin Jaira, sina Šimijevog, sina Kiševog, od plemena Benjaminovog.
- ה אִישׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וּשְׁמוֹ מֶרְדֳּכָי בֶן-יָאִיר בֶּן-שִׁמְעִי בֶן-קִישׁ אִישׁ יְמִינִי:

А Јудејац ту бијаше један,
у Шушану, а у престоници.

по имену зва се Мордехаје,
син Јаира, сина Шимијјевог,
који бјеше син старога Киша,
из племена древног Бени-Јамин.

- 6 Koji bi doveden u ropstvo iz Jerusalima s robljem koje bi dovedeno u ropstvo s Jehonijom carom Judinim, kojega zarobi Nevuhadnesar car vavilonski. ו אֲשֶׁר הִגְלָה מִירוּשָׁלַיִם עִם־הַגְּלָה אֲשֶׁר הִגְלָתָה עִם יְכֹנְיָה מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֲשֶׁר הִגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל:

Koga бјеше сургун учинило,
из светога Јерусалим града,
све са робљем које се поћера
у вријеме Јехоније цара,
којино је владао Јудејом,
када ју је онда похарао,
Невухадне-саре вавилонски.

- 7 I on odgajaše Adasu, a to je Ester, kći strica njegova - jer ona nemađаше ni oca ni majke, i бјеше дјевојка лијепа стаса и на виденје лијепа, и кад јој умријеше отац и мајка узе је Мордехај себи за ћерку. ז וַיְהִי אִמֵּן אֶת־הַדָּסָה הִיא אֶסְתֵּר בַּת־דָּדוֹ כִּי אִין לָהּ אָב וְאִם וְהַנְּעוּרָה יַפְתִּי־תֶאֱמַל וְטוֹבַת מְרָאָה וּבְמֹת אֲבִיהָ וְאִמָּהּ לִקְחָהּ מֵרַדְכִי לִלְבַת:

A он тада чо'ек подизаше,
Ђул-Адасу, као Естер знану,
Јединицу, кћи његова стрица,
јер остаде без оца и мајке,
а бијаше ђевојка за виђет,
лијепа стаса и држања лијепа,
па када јој редом умријеше,
како отац, онако и мајка,
онда ју је Мордехај узео,
да му буде к'о ћерка рођена.

- 8 I bi kad se proču stvar careva i naredba njegovа, i kad se skupiše mnoge дјевојке у Сушан престоницу, под руку Egaja, доведена бјеше и Естер у дом carev, под руку Egaja, чуvara ženskoga. ח וַיְהִי בְהַשְׁמַע דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ וּבְהַקְבִּץ נְעוּרוֹת רְבוֹת אֶל־שִׁשְׁן הַבִּירָה אֶל־יַד הַגִּי וּמִלִּקְחָהּ אֶסְתֵּר אֶל־בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶל־יַד הַגִּי שְׁמֵר הַנְּשִׁימִם:

Када се је ствар царева чула,
и наредба његова пресв'јетла,
покупише много ђевојака,
ка Шушану граду престономе,
прав' у руке онога Егаја,
поведе се ш њима и Естера,
у дом царев, у руке Егаја,
тог чувара одалиски царских.

- 9 I dopade mu se djevojka, i nađe milost pred njim, te požuri da joj da potrebe za uljepšavanje i slkjedovanje njeno, kao i sedam djevojaka pristalih iz dvora carskoga - i namjesti je, s djevojkama njenim, u najljepši dio harema.

ט ותיטב הנערה בעיניו ותשא חסד לפניו ויבהל את־תמרנקה ואת־מנותה לתת לה ואת שבע הנערות הראיות לתת־לה מבית המלך וישנה ואת־נערותיה לטוב בית הנשים:

Одма' му се ђевојка допала,
милост нађе њему у очима,
те похити да јој дадне тријебе,
слједовање да јој да њезино,
и са њиме седам одалиски,
достојнијех из дома царскога,
па је смјести, и њу и ђевојке,
у најљепши дио од харема.

- 10 A Ester ne reče naroda svojega, ni roda svojega - jer joj Mordeahaj zapovjedi da ne kaže.

י לא־הגידה אסתר את־עמה ואת־מולדתה כי מרדכי צנה עליה אשר לא־תגיד:

А Естера тада ни мукајет,
па не рече ни свога народа,
ни народа ни рода својег,
к'о што јој је Мордеахај и рек'о,
да не каже ни за живу главу.

- 11 I svakoga dana Mordehahaj hodaše ispred trijema doma ženskoga, kako bi doznao kako je Ester i šta će biti s njom.

יא ויבכל־יום ויום מרדכי מתהלך לפני חצר בית־הנשים לדעת את־שקלום אסתר וימה־יעשה בה:

А свакога дана ходијаше
 Мордехаје харему пред тријемом,
 све не би ли како дознат' мог'о,
 како му је Естерка његова
 и што ће се са ње учињети.

- 12 A kako bi došao red na koju djevojku da izađe pred cara Ahašveroša, nakon što bi završila [uljepšavanje] dvanaest mjeseci, po običaju ženskom - jer toliko trajahu dani uljepšavanja njihova: šest mjeseci uljem smirnovim i šest mjeseci mirisima i drugim potrebama ženskim.
- יב ובהגיע תר נערה ונערה לבוא אל המלך אחשוורוש מקץ היות לה כדת הנשים שנים עשר חדש כי כן ימלאו ימי מרוקיהו ששה חדשים בשמן המר וששה חדשים בבשמים ובתמריקי הנשים:

А како би којој дођи реда,
 да изађе пред Ахашвероша,
 након што би била обавила
 све прописе закона женскога,
 који трају дванаест мјесеци,
 јер толико траје љепотање,
 шест мјесеци уљем смирновијем,
 шест мјесеци разним мирисима
 и другијем потребама женским.

- 13 I ovako izlazahu djevojke pred cara - sve što kaže da joj se dadne da s tim pođe iz doma ženskoga u dom carev.
- יג ובהנה הנערה באה אל המלך את כל אשר תאמר ינתן לה לבוא עמה מבית הנשים עד בית המלך:

А овако ступаху пред цара,
 што би која ђевојка заишти,
 оно би се ђевојци и подај,
 да с тим пође из женског харема,
 а у правцу дома царевога.

- 14 I uveče bi izlazila pred cara, a ujutru bi prešla u drugi dom ženski - pod ruku Šaašgaza, evnuha carskoga, čuvara inočkoga, i ne bi više izlazila pred cara, do ako bi je car poželio, te bi bila pozvana po imenu.
- יד בערב היא באה ובבקר היא שבה אל בית הנשים שני אליהן שעשגז סריס המלך שמר הפילגשים לאתבוא עוד אל המלך כי אם הפץ בה המלך ונקראה בשם:

Увече би изађи пред цара,
 а ујутру пређи у хареме,
 Ђено сједи цареве иноче,
 а под руку Хадум-Шаашгаза,
 баш чувара царскијех иноча,
 да не дође никад више цару,
 до ако би сам цар пожелио,
 па је себи по имену позв'о.

- 15 A kad dođe red na Ester, kći Avihajla, strica Mordehajevoг, koju je uzeo sebi za kćer, da i ona izade pred cara - ona ne zatraži ništa, nego što joj reče Egaj, evnuh carev, čuvar ženski - i Ester nalažаше milost u očima svakog ko bi je vidio.

טו ויבִּהְגִיעַ תִּרְאֶסְתֶּר בִּתְאֻבִיתָיִל דָּד מֵרָדְכִי אֲשֶׁר לְקַח־לָוּ לְבַת לְבֹאֵא אֶל־הַמֶּלֶךְ לֹא בִקְשָׁה דְבָר כִּי אִם אֶת־אֲשֶׁר יֹאמֵר הַגִּי סְרִיס־הַמֶּלֶךְ שְׁמֵר הַנְּשִׁים וְתִהְיֶי אֶסְתֵּר נִשְׂאֵת הֵן בְּעֵינֵי כָל־רְאִיָּה:

А кад дође реда на Естеру,
 Мордехај'ва стрица Авихајла,
 што је узе себи као ћерку,
 да и она изађе пред цара,
 она није затражила ништа,
 сем што каза Хадум-Егај њојзи,
 царев чувар жена одалиски.
 И иначе Естер би се свиди
 сваком оном који би је види.

- 16 I uzeta bi Ester k caru Ahašverošu, u carski dvor njegov, desetoga mjeseca - koje je mjesec Tevet, godine sedme carevanja njegovog.

טז וְתִלְקָה אֶסְתֵּר אֶל־הַמֶּלֶךְ אַחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶל־בֵּית מַלְכוּתוֹ בְּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי הוּא־הַחֹדֶשׁ שֶׁבַת בְּשַׁנַּת־שֶׁבַע לְמַלְכוּתוֹ:

Поведе се ка цару Естерка,
 у двор царски Ахашверош цара,
 бјеше оно мјесеца десетог,
 којег свијет Тевегом назива,
 љета седмог откад поста царем.

- 17 I zavolje car Ester više nego sve žene, i dopade mu se, i omilje mu više nego sve djevice, i stavi krunu carsku na glavu njenu, i zacari je umjesto Vašti.

יז ויאהב המלך את-אסתר מפל-הנשים ותשא-תן ותסד לקניו מפל-הבתולות נשים כתר-מלכות בראשה ונמליכה תסת נשתי:

И деси се па ти цар завоље већма Естер него ли све друге, тол'ко му се била допанула, е да му је одмах омиљела, више она него све дјевице, њојзи меће цар круну на главу, да царује а умјесто Вашти.

- 18 I učini car gozbu svim knezovima i slugama svojim, gozbu u čast Ester, i smanji poreze - i dade darove kako car može.

יח ויעש המלך משתה גדול לכל-שריו ועבדיו את משתה אסתר והנקה למדינות עשה ויתן משאת כנד המלך:

Па учинѣ царѣ гоџбу вељу, редом кнезом и слугама својим, гоџба бјеше у част Естерину, и намете на вилајет смањи, даре шиља како царѣ може.

- 19 A kad se drugi put skupiše djevojke, Mordehaj sjedaše na vratima carskim.

יט ובהקבץ בתולות שנית ומרדכי ישב בשער-המלך:

А кад су се купиле дјевице, други пута, послије оног првог, а Мордехај онђе сједијаше, шједи Мордо на вратима царским.

- 20 Ester ne kaza roda svojega, ni naroda svojega - kao što joj je zapovjedio Mordehaj, i sve što joj Mordehaj govoraše Ester činjaše, kao kad se odgajaše kod njega.

כ אין אסתר מגדת מולדתה ואת-עמה כאשר צוה עליה מרדכי ואת-מאמר מרדכי אסתר עשה כאשר היתה באמנה אתו:

А Естерка рода не казује, не казује рода ни народа, као што јој Мордо заповједи.

и све што јој Мордо говораше
све онако Естер чинијаше,
као онда кад је подизаше.

- 21 U dane one, kad Mordehaj sjediјаше na vratima carskim, rasrdише se Bigtan i Tereš, dvojica evnuha carskih čuvara praga, te gledahu da dignu ruku na cara Ahašveroša. כא בנימים הים ומרדכי יושב בשער־המלך קצר בגתו ותָרַש שני־סריסי המלך משמרי הסף ויבקשו לשלח יד במלך אַחַשְׁוֶרֶשׁ:

У те дане, кад Мордо сјеђаше,
ђе смо рекли на вратима царским,
похаси се Бигтане и Тереш,
два евнуха царска одабрана,
два чувара од царскога прага,
те гледаху би ли како могли
руку дићи на самога цара.

- 22 I dozna Mordehaj za to - i javi Esteri carici, i reče Ester caru u ime Mordehajevo. כב ויודע הדבר למרדכי ונגד לאסתר המלכה ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי:

Како с' ово Морди обзванило,
он је тако Естер дојавио,
а царица дохабери цару,
споменувши име Мордехаја.

- 23 I istraži se stvar i ispita, i onu dvojicu objesiše na drvo - i sve bi zapisano u knjigu ljetopisa pred carem. כג ויבקש הדבר וימצא ויתלו שניהם על־עץ ויכתב בספר דברי הימים לפני המלך:

А када се стварца истражила,
и када се лијепо испитала,
њих двојица бјеху објешена,
а цијела стварца записана,
нека стоји пред царем у дневник.

Poglavlje treće

- 1 A poslije ovoga, uzdiže car Ahašveroš Amana sina Amedate Agagejca, i uzvisi ga i namjesti mu prijesto više svih knezova koji bjehu kod njega. א אחר ו הדברים האלה גדל המלך אחשורוש את־המן בן־המדתא האגגי וינשאהו וישם את־כסאו מעל כלי־השרים אשר אתו:

Не би пуно послије свега овог,
те уздиже Ахашверош цара,
зла Амана сина Амедате,
а из куће зла цара Агага,
узвиси га, и пријесто му метну
више свијех везира својијех.

- 2 I sve sluge carske koje služahu na vratima carskim klanjahu se i padahu ničice pred Amanom, jer tako zapovjedi car za njega, a Mordehaj: niti se klanjaše, niti ničice padaše. ב וכל־עבדי המלך אשר־בשער המלך פרעים ומשתחיים להמן כִּי־בן צִוְה־לו המלך ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה:

И све слуге царске које служијаху
на вратима царскијем сретнијем
клањаху се и падаху лицем
пред Аманом, ко на сецду аман,
јер је тако цар био рекао
да се има чинит' пред Аманом,
а Мордехај нити се клањаше,
нити пред њим на сецду падаше.

- 3 I rekoše sluge carske, koje služahu na vratima carskim, Mordehaju: *Zašto ti prestupaš zapovjed carevu?* ג ויאמרו עבדי המלך אשר־בשער המלך למרדכי מדוע אתה עובר את מצות המלך:

Ту рекоше Морди слуге царске,
што служаху на вратима царским:

*Што преступаш заповјед цареву,
к'о да си се главе наносао?*

- 4 I bijaše, kao mu iz dana u dan govorahu *ד נוהי באמרם אליו זום וזום ולא שמע אליהם ונגידו להמן לראות העמדו דברי מרדכי פייהגיד להם אשר היא יהודי:*
- a on ne poslušā - to oni dojaviše Amanu, da vide hoće li ostati pri riječi Mordehāj, jer im reče da je Jevrejīn.

Како тада, тако сваког дана,
они њему исто говораху,
он их чује али ич не хаје,
те ти они испричај Аману,
све гледајућ' хоће ли Мордехај
баш остати при ријечи својој,
јер им рече како је Јудејац.

- 5 I vidje Aman da mu se Mordehāj ne *ה נרא המן כי אין מרדכי כרע ומשתתנה לו וימלא המן חמה:*
klanja i da ne pada ničice pred njim, i
napuni se Aman gnjeva.

Кад је Аман био увидио,
е да му се Мордехај не клања,
да не пада пред њиме на сецду,
напуни се тад Амане гњева.

- 6 Ali bješe ispod časti bješe u očima *ו נבז בעיניו לשלח יד במרדכי לבדו פייהגידו לו אתעם מרדכי ונבקש המן להשמיד את כל היהודים אשר בכל מלכות אחשורוש עם מרדכי:*
njegovim da digne ruku samo na Mordehaja, jer mu rekoše narod Mordehajej, nego gledaše Aman da istrijebi sve Jevreje koji su u svom carstvu Ahašveroševom, narod Mordehajej.

Али му је било испод части,
руку дићи сам' на Мордехаја,
чији су му народ већ казали,
но гледаше да их све истражи,
све Јудејце из цијелога царства,
цијела царства Ахашверош цара,
хтјед бијаше Аман да побије.

баш цијели народ Мордехајев.

- 7 I u prvi mjesec, koje je Nisan, godine dvanaeste carevanja Ahašveroševog baci se pur - to jest ždrijev, pred Amanom, od dana do dana, i od mjeseca do mjeseca - do mjeseca dvanaestoga, a ono je mjesec Adar.

ז בקדש הראשון היא-הקדש ניסן בשנת שמיים עשרה למלך אחשוורוש הפיל פור היא הגורל לפני המן מיום ל יום ומקדש לקדש שנים-עשר היא-הקדש אדר:

Бјеше ово мјесеца првога,
кога народ знаде као Нисан,
дванаестог љета царевања,
Ахашверош кад постаде царем,
пур бацаху, којино је ждријев,
пред Аманом од дана до дана,
исто као с мјесеца на мјесец,
док добаци све до дванаестог,
којино је мјесец знан к'о Адар.

- 8 I reče Aman car Ahašverošu: *Ima narod jedan rasijan i razasut po narodima po svim zemljama carstva tvoga - čiji su zakoni drukčiji od zakona svih naroda - i zakona carevih ne izvršavaju - tako da nije probitačno caru da ih ostavi.*

ח ויאמר המן למלך אחשוורוש ישנו עם-אחד מפגר ומפרד בין העמים בכל מדינות מלכותך ודתיהם שנות מכל-עם ואת-דתי המלך אינם עשים ולמלך אין-שוה להניחם:

Рече Аман Ахашверош цару:
*Има народ један што је расут
и расијан међу народима
по земљама свијем твога царства,
којему су закони друкчији
од свих других знанијех народа,
и закона царских што не врше,
па ти није царе на пробитак
да их вељу оставиш на миру.*

- 9 *Ako se tako caru dobro čini, neka napiše za njih da se istrijebe, a ja ću svojom rukom izvagati deset hiljada srebnjaka u riznicu carsku.*

ט אם-על-המלך טיב יכתב לאבדם ועשרת אלפים כפר-כסף אשכול עלי-ידי עשי המלאכה להביא אלי-גזני המלך:

*Већ, ако се цару добро чини,
да се пише за њих један закон,
да се тријебе колико их има,
а кунем се е ћу својом руком,
десет тисућ' пара сребренијех,
дат за трошак у ризницу царску.*

- 10 I skide car prsten s ruke svoje, i dade ga י' וניסר המלך את-טבעתו מעל ידו ונתנה
Amanu, sinu Amedate Agageja, להמן בן-הסנדא האגגי צרר היהודים:
neprijatelju jevrejskom.

*Скиде царе са руке прстена,
и даде га у руке Аману,
Амедате Агагејца сину,
душманину јудејском великом.*

- 11 I reče car Amanu: *Novac ti je na* יא ויאמר המלך להמן הכסף נתון לך והעם
raspolaganju, da s narodom činiš kako לעשות בו כטוב בעיניך:
ti je volja.

*Па је царе Аману рекао:
Узми паре што си издвојио,
не би ле се њима послужио,
да с народа чиниш што ти воља.*

- 12 I pozvaše pisare carske, u mjesecu יב ויקראו ספרי המלך בתוך הראשון
prvom, trinaestoga dana u mjesecu - i bi בשלושה עשר יום ב' ויכתב
zapisano sve što zapovjedi Aman בכל-אשר-צנה אל אהשדרפני-המלך
namjesnicima carskim, i vojvodama ואל-הפחות אשר ו על-מדינה ומדינה
koji bjehu u svakoj zemlji, i knezovima ואל-שרי עם ועם מדינה ומדינה ככתבה
narodnim i narodu - svakoj zemlji i ועם ועם פלשונו בשם המלך אהשורש
svakom narodu njihovim jezikom, u נכתב ונתחם בטבעת המלך:
ime cara Ahašveroša napisa se i
pečatom carevim zapečaćeno bi.

*Тад позваше и писаре царске,
у мјесецу првоне године,
тринаестога дана у мјесецу,
записа се штоно Аман рече.*

намјесником царским и војводом,
штоно бјеху у свакој земљици,
кнезовима народнијем редом,
и народу што ј' у свакој земљи,
сваком од њих његовим језиком,
а у име Ахашверош цара,
написа се па се запечати,
са самијем прстеном царскијем.

- 13 I razaslaše se knjige po glasnicima u sve zemlje carske: da se istrijebe, pobiju i pogube svi Jevreji, od mladića do starca, dojenčad i žene, svi u jedan dan - trinaestoga dana, mjeseca dvanaestoga koje je mjesec Adar, a imanje njihovo da se razgrabi.
- יג ונשלוח ספרים ביד הרצים אל-כל-מדינות המלך להשמיד להרג ולאבד את-כל-היהודים מנער ועד-זקן טף ונשים ביום אחד בשלושה עשר לתשרי שנים-עשר הוא-תשרי אָךְ וישללם לבוֹי:

Послаше се књиге с татарима,
у све земље царства великога,
да се тријебе и да се побију,
да с' погубе сви Јудејци редом,
од момчета до сиједа старца,
те билеси дојенчад и жене,
лицем на дан тринаести по реду
у мјесецу дван'естом године,
којино је мјесец Адар,
а имање њихово нек буде
јагма халал, ко шта први стигне.

- 14 I napisa ukaz da se izda zakon u svakoj zemlji, otkriven svim narodima, da budu spremni za ovaj dan.
- יד פתשגו הכתב להנתן דת בכל-מדינה ומדינה גלוי לכל-העמים להיות עתדים ליום הזה:

Те написа као један указ,
да с' у свакој земљи изда закон,
познат свуђе свакоме народу,
да су спремни за онога дана.

- 15 I glasnici izadoše hitno, po naredbi царској, i zakon se izdade, u Šušanu престоници; i car i Aman sjedoše da piju - a u gradu Šušanu bi pometnja.
- טו הַרְצִים יֵצְאוּ דְחֻפִּים בְּדַבַּר הַמֶּלֶךְ וְהִגִּת נִתְּנָה בְּשִׁשָּׁן הַבִּירָה וְהַמֶּלֶךְ וְהַסֹּוֹ יֵשְׁבוּ לַשָּׂתִית וְהָעִיר שׁוֹשָׁן נְבוֹכָה:

Te татари изађоше хитно,
по царскоме св'јетлу наређењу,
и у Шушан-граду престоници,
издаде се исто такав закон,
а цар пиједе с Аманом да пију,
док Шушаном влађаше пометња.

פרק ד

Poglavlje četvrto

- 1 A Mordehaj dozna za sve što se učini, i razdera Mordehaj odjeću svoju, i obuče se u kostrijet i pepeo, i izade u grad i zavapi vapajem velikim i teškim.
- א וּמֶרְדֵּכַי יָדַע אֶת־כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וַיִּקְרַע מֵרֵדְכַי אֶת־בְּגָדָיו וַיִּלְבַּשׁ שָׂק וַאֲפֵר וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק זַעֲקָה גְדוֹלָה וַיִּמְרָה:

Кад је чуо добри Мордехaje,
што се чини и што ће се чињет,
он раздрије на себи доламу,
па с' одјену они час у костријет,
те се посу јоште и пепелом,
па изађе у град и завапи,
све вапајем великим и тешким.

- 2 I dode do pred rata carska, jer ne može se ući na vrata carska u kostrijeti.
- ב וַיָּבֹאוּ עַד לַפְּנֵי שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ כִּי אֵין לְבֹאוּ אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בְּלְבוֹשׁ שָׂק:

Дође тако до пред врата царска,
у костријети даље није мог'o,
јер се не см'је крочит' у костријети,
преко прага од царскије' врата.

- 3 I u svakoj zemlji, i u svakom mjestu
gdje bi stigla riječ careva i zakon
njegov, žalost velika bješe Jevrejima;
post, plač i oplakivanje - i mnogi u
kostrijeti i pepelu ležahu.

ג ובכל־מדינה ומדינה מקום אשר
דבר־המלך נדחו מגיע אבל גדול־ליהודים
יצום ובכי ומספד שק ואפר יצע לרבים:

A у свакој земљи и земљици, с
ваком мјесту ће би њима стигни,
ријеч careва и тај царски закон,
веља жалост бјеше Јудејцима;
пости плачи, уз то и оплакуј,
костријет се и пепео тада
распростијеше многима да легну.

- 4 I dodoše djevojke Esterine i evnusi
njeni i rekoše joj, i rastuži se carica
vrlo, i posla odjeću da obuku
Mordehaja i skinu s njega kostrijet - ali
on ne primi.

ד ותבואנה נערות אסתר וסריסיה ויגידו לה
ותתשלח המלכה מאד ותשלח בגדים
להלביש את־מרדכי ולהסיר שקו מעליו
ולא קבל:

Тад дођоше Естери ђевојке,
и ђевојке и евнуси њени,
рекоше јој што је и како је,
бихузур се учиње парица,
пиље одмах једно одијело,
да обуку у њег Мордехаја,
а да скину костријет са њега,
она пиља, он јој не прихваћа.

- 5 I pozva Ester Ataha, jednog od evnuha
carskih, koga postavi pred nju da joj
služi, i zapovjedi mu za Mordehaja da
sazna šta mu je i zašto.

ה ותקרא אסתר להתה מסריסי המלך אשר
העמיד לפניה ותצוהו על־מרדכי לנעת
מה־זה ועל־מה־זה:

Тада посла Естер по Атаха,
по једнога од евнуха царских,
ког постави пред њу да јој служи,
и за Морду њему заповједа,
нека сазна шта је и како је.

- 6 I izade Atah k Mordehaju na ulicu **וַיֵּצֵא אֶת־מֶלֶךְ אֱלִי־מֶרְדֵּכַי אֶל־רְחֹב הָעִיר אֲשֶׁר** |
gradsku, koja je pred vratima carskim. **לִפְנֵי שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ:**

И изађе Атах Мордехају,
крену право на улицу градску,
којано је пред вратима царским.

- 7 I reče mu Mordehaj sve što mu se **וַיִּגְדֵּלְו מֶרְדֵּכַי אֶת כָּל־אֲשֶׁר קָרָהוּ וְאֵת |**
desilo, i o stvari s novcem: kako je **פְּרֶשֶׁת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר אָמַר הֵמָּן לְשָׂקוֹל**
rekao Aman izvagati u riznice carske za **עַל־גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ בְּיְהוּדִים לְאֹבְדִים:**
Jevreje, da ih pogubi.

Рече њему Мордехаје јасно,
како га је било задесило,
и о ствари оној са парама,
што је рек'о Аман даривати,
царској хазни за погуб Јудеја.

- 8 I dade mu ukaz da pokaže Esteri, i da **ה וְאֵת־פֶּתֶשֶׁגַן כְּתִב־הֵדָּת אֲשֶׁר־נָתַן בְּשׁוּשַׁן**
joj kaže i zapovjedi joj da izade pred **לְהַשְׁמִידֵם גִּתּוֹ לֹא לְהַרְאוֹת אֶת־אֶסְתֵּר**
cara i umilostivi ga, da ga moli za svoj **וּלְהַגִּיד לָהּ וּלְצִוּוֹת עָלֶיהָ לְבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ**
narod. **לְהַתְחַנֵּן־לּוֹ וּלְבַקֵּשׁ מִלִּפְנֵי עַל־עַמָּה:**

И даде му писан ферман царски,
којино се даде у Шушану,
да покаже царици Естери,
да јој каже и да јој нареди,
да изађе пред цара да моли,
за свој народ, а пред лицем царским.

- 9 I dode Atah i reče Esteri riječi **ט וַיְבֹאֵה הַמֶּלֶךְ וַיִּגְדֵּ לְאֶסְתֵּר אֶת דְּבָרֵי מֶרְדֵּכַי:**
Mordehajeve.

Па дотрча Аташе Естери,
да јој вели што Мордехај рече.

- 10 I reče Ester Atahu i zapovjedi mu za **י וְתֹאמַר אֶסְתֵּר לְהַתְּדָר וּתְצַוֶּהוּ אֶל־מֶרְדֵּכַי:**
Mordehaja:

А Естер ти тад рече Атаху,
отправив га натраг Мордехају:

- 11 *Svi robovi carski i narod zemalja carskih znaju da čovjek ili žena koji bi nepozvani pristupili k caru u trijem unutrašnji - jedan im je zakon: da se pogube, osim onog kome bi car pružio skiptar zlatni - taj ostaje živ. A ja, evo, nisam pozvana caru već trideset dana.*
- יא כּל־עבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְעַם־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ יָדְעִים אֲשֶׁר כּל־אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יָבֹאוּ־אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַקְּצֵר הַפְּנִימִית אֲשֶׁר לֹא־יִקְרָא אַחַת דָּתוֹ לְקִמִּית לְבַד מֵאֲשֶׁר יוֹשִׁיט־לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת־שְׂרָבִיט הַזָּהָב וְהִנֵּה וְאֲנִי לֹא נִקְרָאתִי לְבֹאוֹ אֶל־הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם:

*Сви робови царски к'о што знају,
а и народ свих земаља царских,
човјек онај или жена она,
што приступе у тријем унутрашњи,
један им је закон: да с' погубе,
сјем онога коме царе пружи,
скиптар златни - тај је на живому.
А ја, ево, нијесам позивана
доћи цару има три'ест дана.*

- 12 I rekoše Mordehaju riječi Esterine.
- יב וַיִּגִּידוּ לְמַרְדֳּכָי אֶת דְּבָרֵי אֶסְתֵּר:

I rekoše tako Mordehaju,
редом ове ријечи Естерине.

- 13 I reče Mordehaj odgovarajući Esteri: *Nemoj se obmanjivati misleći u duši svojoj da ćeš se ti u domu carskome jedina izbaviti među svim Jevrejima.*
- יג וַיֹּאמֶר מַרְדֳּכָי לְהָשִׁיב אֶל־אֶסְתֵּר אֶל־תַּנְדָּמִי בְּנַפְשׁוֹ הַמַּלְט בֵּית־הַמֶּלֶךְ מִכָּל־הַיְהוּדִים: יְדַעְתִּי כִּי אִם־תִּקְרָא אֶת־שְׂרָבִיט הַזָּהָב וְהִנֵּה וְאֲנִי לֹא נִקְרָאתִי לְבֹאוֹ אֶל־הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם:

Збор прозбори тада Мордехаје,
одговарајућ' Естери овако:
*Немој да т' се у души причинња,
како ћеш се сама избавити,
у дом царски мимо све Јудејце.*

- 14 *Jer i ako čuteći ušćutiš u vrijeme ovo, napredak i spasenje doći će Jevrejima s drugog mjesta - a ti i dom oca tvoga*
- יד כִּי אִם־תִּקְרָא אֶת־שְׂרָבִיט הַזָּהָב וְהִנֵּה וְאֲנִי לֹא נִקְרָאתִי לְבֹאוֹ אֶל־הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם: יְדַעְתִּי כִּי אִם־תִּקְרָא אֶת־שְׂרָבִיט הַזָּהָב וְהִנֵּה וְאֲנִי לֹא נִקְרָאתִי לְבֹאוֹ אֶל־הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם:

*propašćete. A, ko zna? Možda si upravo
zarad ovakvog vremena i došla do
carstva.*

כִּזְאת הַגַּעַת לַמַּלְכוּת:

*Jer u ako mučehi uzmučih,
a u ovo teško magnoveđe,
to he uvar u spaseđe dođu
Judejčima sa mјesta drugoga,
ti heš sama gđno propanuti,
dom he ti se otacki iskopat.
A, ko znađe Boжијих nauма,
jer si možda porad ovog časa
u postala царицом da budeš.*

15 I reče Ester odvrćajući Mordehaju:

טו ותאמר אסתר להשיב אל־מרדכי:

*‘Вакo рече Естера царица.
поврћући ријеч Мордехaju:*

16 *Idi okupi sve Jevreje koji se nalaze u
Šušanu i postite za mene i nemojte jesti
ni piti tri dana, i noć i dan. A i ja ću,
takođe, s djevojkama svojim tako
otpostiti - pa ću onda poći k caru, što
nije po zakonu - pa ako poginem, nek
poginem.*

טז לך כנוס את־כל־יהודים הנמצאים
בשושן וצומו עלי ואל־תאכלו ואל־תשתו
שלוש ימים לילה ויום גם־אני ונערת־י
אצום כן ובכן אבוא אל־המלך אשר
לא־כדת וכאשר אבדתי אבדתי:

*Иди онда па окупи редом
све Јудејце што су у Шушану,
па постите за мене овако:
не једите и немојте пити,
три цијела дана и ноћи.
А и ја ћу, а и девојке ми
све једнако тако запостити,
па ћу онда јадна поћи цару,
мимо реда и мимо закона,
кад погинем нек сам погинула.*

17 I ode Mordehaj i učini sve kako mu
reče Ester.

יז ויעבר מרדכי ויעש ככל אשר־צוהה עליו
אסתר:

Мордехаје пође и учиње
све што му је Естер наредила.

פרק ה

Poglavlje peto

- ¹ A u dan treći, obuče se Ester carski i stade u trijem unutrašnji doma carskoga, okrenuta domu carskome, a car sjedaše na prijestolju svome, u domu carskome, okrenut prema vratima.

א ויהי | ביום השלישי נתלבש אֶסְתֵּר מַלְכוּת וַתַּעֲמֵד בַּחֲצַר בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ בְּבֵית הַמַּלְכוּת נֹכַח פֶּתַח הַבַּיִת:

И би тако дана ти трећег,
обуче се Естер у салтанет,
управи се на тријем унутрашњи
од самога царског дома вељег,
лицем стаде према дому царском,
цар сјеђаше на пријестољу своме,
на пријестољу у дому царскومه,
наспрам врата лица окренута.

- ² I bi kad vidje car Ester caricu kako stoji u trijemu, smili mu se u očima, te car pruži Esteri skiptar zlatni koji mu je u ruci, i primače se Ester i dotače se glave skiptra.

ב ויהי כראית המלך אֶת־אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עֹמֶדֶת בַּחֲצַר נִשְׂאָה הוּא בְּעֵינָיו וַיִּשֵׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת־שֵׁרְבִיט הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַתִּקְרַב אֶסְתֵּר וַתִּגַּע בְּרֹאשׁ הַשֵּׁרְבִיט:

Па кад спази царе Естер-цар'цу,
како му је у тријем застанула,
смили му се Естер у очима,
те јој пружи царе скиптар златни,
што му бјеше они час у руци,
примаче се Естер да дотакне
главу скиптра, јер је такав адет.

- 3 I reče joj car: *Šta je tebi Estero carice, i šta je molba tvoja, ako je i do polovine carstva daće ti se?* ג ויאמר לה המלך אסתר המלכה ומה בקשתך עד־חצי המלכות וינתן לה:

Па јој рече царе ову ријеч:
*Шта је тебе Естери царице,
 шта си дошла од мене да ишћеш,
 све ако је и до пола царства,
 даће ти се што гођ да затражиш.*

- 4 I reče Ester: *Ako se caru dopada, neka dođu car i Aman danas na gozbu koju sam mu pripravlila.* ד ותאמר אסתר אם־על־המלך טוב ויבוא המלך והמן היום אל־המשתה אשר־עשיתי לה:

Рече њему Естера царица:
*Ако би се цару допало,
 да ми дођу цар и Аман данас,
 баш на гозбу коју му приправих.*

- 5 I reče car: *Požurite Amanu da učini po riječi Esterinoj! I dođoše car i Aman na gozbu koju učini Ester.* ה ויאמר המלך מהרו את־המן לעשות את־דבר אסתר ויבא המלך והמן אל־המשתה אשר־עשתה אסתר:

А цар рече: *Амана похит'те,
 да учини ријеч Естерину.*
 Па дођоше цар и Аман ш њиме,
 све на гозбу што Естер учине.

- 6 I reče car Esteri na gozbi vinskoj: *Šta je želja tvoja - i daće ti se, i šta je molba tvoja - ako je do pola carstva učiniće se.* ו ויאמר המלך לאסתר במשתה הין מה־שאלתך וינתן לה ומה־בקשתך עד־חצי המלכות ותעש:

Вели царе Естери парици,
 усред винске гозбе и чашћења:
*Шта год желиш - то ће ти се дати,
 што заштитеш, све до пола царства,
 даће ти се и учинеће се.*

- 7 I odgovori Ester i reče: *Želja je moja i molba je moja...* ז ומען אסתיר ותאמר שאלתי ובקשתי:

Одговори Естера царица:
Жеља моја и молба је моја...

- 8 *Ako sam našla milost u očima tvojim, i ako se dopada caru da ispuni želju moju i učini po molbi mojoj - neka dođu car i Aman na gozbu koju ću im učiniti, i sutra ću učiniti po riječi carevoj.* ח אס-מצאתי חן בעיני המלך ואם-על-המלך טוב לתת את-שאלתי ולעשות את-בקשתי יבוא המלך והמן אלי-המשתה אשר אעשה להם ימתר אעשה כדבר המלך:

*Ако ли сам мало мила цару,
и ако се цару то допада,
да ми жељу моју не ускрати,
већ учини он по молби мојој,
нека дођу царе и Амане,
још на гозбу што ћу приправити,
ја ћу онда сјутра учињети
по ријечи царевој и вољи.*

- 9 I izađe Aman, u onaj dan, sretan i dobre volje; ali, kad vidje Aman Mordehaja na vratima carskim, kako ne ustade i ne mače se pred njim, napuni se Aman gnjeva na Mordehaja. ט ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב וכראות המן את-מרדכי בשער המלך ולא-יקם ולא-יע ממנו וימלא המן על-מרדכי המה:

Ту изађе Аман, у они дан,
сретна срца и добре ти воље.
Ал', кад виђе Аман Мордехаја,
на вратима царским да не уста,
нити уста нит' се макну пред њим,
напуни се Аман тада гњева,
Мордехаја за главу да скрати.

- 10 Ali se suzdrža Aman dok ne dođe kući svojoj, pa posla i dovede prijatelje svoje i Zereš, ženu svoju. י וימאפק המן ויבוא אלי-ביתו וישלח ויבא את-אֶהָבָיו ואת-זֶרֶשׁ אשתו:

Но се ипак суздржа Амане,
кући дође па посла да дођу,
другови му и Зереш му жена.

- 11 I pripovjedi im Aman o slavi bogatstva **יא ויספר להם המן את־כבוד עשרו ורב בניו**
svoga, o mnoštvu sinova svojih, i sve **ואת כל־אשר גדלו המלך ואת אשר נשאו**
kako ga je uzvisio car, i kako ga je **על־השרים ועבדי המלך:**
postavio iznad ministara i robova
carskih.

Исприча им тад редом Амане,
све о слави својега богатства,
и о мноштву својијех синова,
како га је царе узвисио.
сврх везира и робова царских.

- 12 I reče Aman: *Čak i Ester carica ne* **יב ויאמר המן אף לא־הביאה אסתר המלכה**
pozva s carem na gozbu koju učini **עם־המלך אֶל־המשתה אשר־עשתה כי**
nikoga - osim mene, a sutra sam, **אם־אותי וגם־למחר אני קרו־אלה**
takođe, pozvan k njoj s carem. **עם־המלך:**

Па им рече Аман још и ово:
Čak i Ester царица не позва,
a na gozbu s carem што учиње,
никог другог – до мене једнога,
a сјутра сам, отет, њојзи позван,
да јој дођем са царем на гозбу.

- 13 *Ali sve mi to ne vrijedi ništa dok god* **יג וכל־זה איננו שוה לי בכל־עת אשר אני**
gledam Moredhaja Jevrejina kako sjedi **ראה את־מרדכי היהודי יושב בשער**
na vratima carskim **המלך:**

Али све то не вриједи ми ништа,
док год видим Мордехај Јудејца,
како циједи на вратима царским.

- 14 I reče mu Zereš, žena njegova, i svi **יד ותאמר לו זרש אשתו וכל־אֶהֱביו יעשׂו־עין**
prijatelji njegovi: *Napravi drvo visoko*

pedeset lakata - pa ujutru reci caru - i objesite Mordehaja na njega - pa idi s carem veseo na objed. I dopade se stvar Amanu - te pripravi drvo.

גבה המשים אמה ויבקר ו אמר למלך
ויהיו את-מרדכי עליו ובא-עם-המלך
אל-המשתה שמה וייטב הדבר לפני המן
ונעש העץ:

Тада рече Зереш, госпођа му,
и сви редом другови његови:
*Дрво срежи педесет лаката,
па ујутру реци цару одма,
да вјешате на њег Мордехаја,
те ти ајде весео на на гозбу.*
Допаде се та ствар Аману ти,
те приправи дрво по савјету.

פרק ו

Šesto poglavlje

- 1 One noći nestade caru sna, pa reče da mu donesu spomen-knjigu ljetopisa, da se čita pred carem.
- א בלילה ההוא נדדה שנת המלך ויאמר להביא את-ספר הזכרונות דברי הימים ויהיו נקראים לפני המלך:

Оне ноћи цару сна нестале,
те он рече да му се донесе,
спомен књига царских љетописа,
да читају из књиге пред царем.

- 2 I nade se zapisano šta je rekao Mordehaj za Bigtanu i Tereša, dvojicu evnuha carskih koji čuvahu stražu na pragu, koji su htjeli dići ruku na cara Ahašveroša.
- ב וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי על-ביגתנא ותרש שני סריסי המלך משמרי הסף אשר בקשו לשלח יד במלך אהשוורוש:

И нађе се у њој записано,
шта Мордехај рече за Бигтану,
за Битану и ш њиме Тереша,
за двојицу евнуха царскијех.

што чуваху ода прага стражу,
а који су били наумили,
дићи руку на Ахашвероша.

- 3 I reče car: *Kakva je počast i priznanje Mordehaju za ovo odata?* I rekoše mu momci carevi, sluge njegove: *Nije tu učinjeno ništa.* ג וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מֵהֵנְעֵשֶׂה יִקָּר וּגְדוּלָה לְמַרְדֳּכַי עַל־זֶה וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׂרָתָיו לֹא־נַעֲשֶׂה עִמּוֹ דָּבָר:

Тада рече царе својим чтецом:
*Koju počast i koju derecu
Mordehaja je dobio za ovo?*
А рекоше цару момци слуге:
Није му се учињело ништа!

- 4 I reče car: *Ko je u trijemu?* A ono Aman upravo kroči u spoljni trijem, da kaže caru da objese Mordehaja na drvo koje mu je pripraviо. ד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִי בְּהַצֵּר וְהֵמֵן בָּא לְהַצֵּר בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַתְּיֻצֹנָה לֵאמֹר לְמֶלֶךְ לְתוֹלֹת אֶת־מַרְדֳּכַי עַל־הַעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין לוֹ:

Па повика царе господаре:
Ko je u trijem? Оно бјеше Аман.
Само што је ногом коракнуо,
у тријем спољни од царскога дома,
да би рек'о цару господару,
Мордехаја да објесе јадна,
а на дрво што му га приправи.

- 5 I rekoše mu momci carevi: *Evo Aman stoji u trijemu.* I reče car: *Neка uđe!* ה וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵלָיו הֲנֵה הֵמֵן עֹמֵד בְּהַצֵּר וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יָבֹא:

Одвратише тад момци царевии:
Evo Aman ће стоји у тријему.
Рече царе: *Нека уђе, брате!*

- 6 I uđe Aman, i reče mu car: *Šta da se učini čovjeku do čije je časti stalo caru?* A Aman reče u srcu svojemu: ו וַיָּבֹא הֵמֵן וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ מֵהֵלְעֵשׂוֹת בְּאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרָו וַיֹּאמֶר הֵמֵן בְּלִבּוֹ לֵמַי וְחָפֵץ הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יִקָּר יוֹתֵר

Koga bi car htio proslaviti više nego li mene?

ממני:

Уђе Аман, а цар ће ти њему:
*Koje da se учини чо'еку
до чије је части цару стало?*
Рече Аман у срцу својему:
*А коме би цар хтио учинит',
почаст више него ли ти мени?*

- 7 I reče Aman caru: Čovjeku do čije je *הַמֶּלֶךְ אִישׁ אֶל־הַמֶּלֶךְ אִישׁ אֶל־הַמֶּלֶךְ* slave stalo caru... *חֶפֶץ בִּיקְרוֹ:*

Одговори тад Амане цару:
Чо'ек онај кога части царе...

- 8 *Treba dati odijelo carsko, koje car nosi, i konja, na kome jaše car i da mu se na glavu stavi kruna carska.* *ח הָבִיאוּ לְבוּשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לְבוּשׁוֹ הַמֶּלֶךְ וְסוּס אֲשֶׁר רֹכֵב עָלָיו הַמֶּלֶךְ וְאֲשֶׁר נִתֵּן בְּתֹר מַלְכוּת בְּרֵאשׁוֹ:*

*Треба донијет' одежду цареву,
којуно је царе већ носио,
довест' коња на ком је јахао,
и да му се круна царска метне,
оном чо'јку на главу његову.*

- 9 *I da se da odijelo i konj po nekome od najvećih knezova carskih, pa da obuku onog čovjeka do čije je slave stalo caru, da ga postave na konja, na ulici gradskoj, i da viču pred njim: Ovako biva čovjeku do čije je slave stalo caru.* *ט וְנִתְּנוּ הַלְבוּשׁ וְהַסּוּס עַל־יַד־אִישׁ מִשְׂרֵי הַמֶּלֶךְ הַפְּרָתָמִים וְהַלְבוּשׁוֹ אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חֶפֶץ בִּיקְרוֹ וְהַרְפִּיבוּהוּ עַל־הַסּוּס בְּרִתּוֹב הָעִיר וְקִרְאוּ לִפְנָיו בְּכֹה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חֶפֶץ בִּיקְרוֹ:*

*Да се прате и коњ и одијело,
по највећем од везира царских,
да обуку онога чо'ека
до чије је части стало цару,
да га ставе на коња да јаше,
на улици градској понајвећој,*

*и да вичу пред њиме овако:
'Вако с' чини ономе чо'еку
до чије је части цару стало.*

- 10 I reče car Amanu: *Požuri, uzmi odijelo i konja kako si rekao i tako učini Mordehaju Jevrejину, koji sjedi na vratima carskim. Nemoj izostaviti ništa od svega što si rekao.* י וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֶמֶן מְהֵרָה קַח אֶת־הַלְּבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּסִים כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וַעֲשֵׂה־כֵן לְמַרְדֳּכָי הַיְהוּדִי הַיּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ אַל־תִּפְּלֵ דָבָר מִכָּל אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ:

*Тад цар рече Аману овако:
Хитај, узми одијело и коња,
како рече тако и учини
Мордехају Јудејцу ономе,
штоно сједи на вратима царским.
Немој да би шта изоставио,
а од свега које си рекао.*

- 11 I uze Aman odijelo i konja, i obuče Mordehaja, i postavi ga na konja na ulici gradskoj, i vikaše pred njim: *Ovako biva čovjeku do čije je slave stalo caru.* יא וַיִּקַּח הֶמֶן אֶת־הַלְּבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּסִים וַיִּלְבַּשׁ אֶת־מַרְדֳּכָי וַיַּרְכִּיבֵהוּ בְּרֶחֱבֵי הָעִיר וַיִּקְרָא לְפָנָיו כִּכָּה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בְּיָקָרוֹ:

*Узе Аман одијело и коња,
и обуче Аман Мордехаја,
пошједе га на коња господски,
на улици градској понајвећој,
па викаше пред њиме овако:
'Вако с' чини чо'еку ономе
до чије је части цару стало.*

- 12 I Mordehaj se vrati na vrata careva, a Aman brže-bolje ode domu svome, žalostan i pokrivene glave. יב וַיָּשָׁב מַרְדֳּכָי אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְהֶמֶן נִדְחָף אֶל־בֵּיתוֹ אֲבֵל וְחָפוּי רֹאשׁ:

*Узе Аман одијело и коња,
и обуче Аман Мордехаја,
пошједе га на коња господски,
на улици градској понајвећој,
па викаше пред њиме овако:*

*'Вако с' чини чо'еку дономе
до чије је части цару стало.*

- 13 I ispriča Aman Zereš, ženi svojoj, i svim prijateljima svojim sve što mu se desilo. I rekoše mu mudraci njegovi i Zereš žena njegova: *Ako je od sjemena jevrejskoga Mordehaj pred kojim si počeo padati, nećeš mu moći odoljeti - nego ćeš bez sumnje pasti pred njim.*
- יג ויספר המן לזרש אשתו ולכל־אֶהָבָיו וְכָל־אֲשֶׁר־קָרָהוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ חַכְמָיו וְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ אִם־מִזֶּרַע־הַיְהוּדִים מִרְדֵּכָי אֲשֶׁר־הִחְלֹתָ לְנַפְלֵי לִפְנֵי לֹא־תוּכַל לוֹ כִּי־נִפְּוֹל תִּפּוֹל לִפְנָיו:

Па исприча Аман жени својој,
и госпођи и свјем друговима,
све што му се јадноме десило.
Рекоше му мудраци његови,
а и Зереш госпођа његова:
*Ако ли је од соја јудејског,
Мордехеје пред ким поче падати,
не 'и му моћи одољет' никако,
већ ћеш бели пасти пред њим наскроз.*

- 14 I dok oni još govore s njim, to evnusi царски стогоше i u hitniji odvedoše Amanu na gozbu koji učini Ester.
- יד עודם מדברים עמו וסרסי המלך הגיעו ויבִּהְלוּ לְהַבִּיא אֶת־הַמֶּן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עֲשֵׂתָה אֶסְתֵּר:

Бјеху ш њиме јоште у бесједи,
а евнуси царски већ стигоше,
пожурују Амана да пође,
а на гозбу што учиње Естер.

פרק ז

Poglavlje sedmo

- 1 I dode car i Aman da piju s caricom א ויבא המלך והמן לשותות עם־אֶסְתֵּר Ester.
- המלכה:

Па дођоше царе и Амане,
да ће пити са царицом Естер.

- 2 A i u drugi dan, na gozbi, reče car Esteri: *Šta je želja tvoja - i daće ti se, i šta je molba tvoja - ako je do pola carstva učiniće se.* ב ויאמר המלך לאסתר גם ביום השני במשתה היום מהשאלתך אסתר המלכה ומנתו לה ימה בקשתך עד חצי המלכות ותעש:

Рече царе царици Естери,
и другога дана винске гозбе:
*Шта год желиш - то ће ти се дати;
и то заштити, све до пола царства,
даће ти се и учиниће се.*

- 3 I odgovori Ester carica i reče: *Ako sam našla milost u očima njegovim, i ako se caru dopada, neka mi poklonio život - po želji mojoj, i narod moj - po molbi mojoj.* ג ותען אסתר המלכה ותאמר אם מצאתי חן בעיניך המלך ואם עלה המלך טוב תנתן לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי:

Одговори Естера царица:
*Ако сам ти царе ишта мила,
ако би се цару допало,
да ми живот дарује - то иштем,
и мој народ – то је молба моја.*

- 4 *Jer smo prodani ja i narod moj: da nas zatre, pobiju i istrijebe. Da smo kao robovi ili robinje prodani - šutila bih, jer ne bi nevolja bila jednaka šteti carskoj.* ד כי נמכרנו אני ועמי להשמד להרוג ולאבד ואלי לעבדים ולשפחות נמכרנו החרשתי כי אין הצר שיה בגזק המלך:

*Продани смо и ја и народ ми:
затри, побииј и редом истражи.
Да смо макар у робље продани,
к'о робови или к'о робинје,
шутила би, не би' ријечи рекла,
јер је белај мањи од јазука
којино би цара допаноу.*

- 5 I reče car Ahašveroš i kaza carici Ester: *Ko je taj i koji je taj ko je naumio tako činiti?* ה' וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶחָשֶׁרֶשֶׁת וַיֹּאמֶר לְאַסְתֵּר הַמֶּלֶכָה מִי הוּא זֶה וְאֵי-זֶה הוּא אֲשֶׁר-מְלָא לְבוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן:

Рече тада Ахашверош царе,
'вако рече царици Естери:
Тaj који је, који ли је тај, бре,
којино је тако наумио?

- 6 A carica Ester reče: *Protivnik i neprijatelj - zli Aman ovaj.* A Aman se uplaši od cara i od carice. ה' וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִישׁ צָר וְאֵיב הֵמֶן הִרְעָה הַזֶּה וְהֵמֶן נִבְעַת מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּלֶכָה:

A царица Естер њему одговара:
Чо'ек залим и диндушманине,
харамија Аман, ето ко је.
А Аман се подобро препаде,
што од цара, које од царице.

- 7 A car, u bijesu svome, ustade od gozbe vinske - [i ode] u vrt dvorski, a Aman osta da moli za život svoj caricu Ester - jer uvidje da je car već naumio da mu učini zlo. ז' וְהַמֶּלֶךְ קָם בְּחֵמְתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן אֶל-גַּנֹּת הַבַּיִתוֹ וְהֵמֶן עָמַד לְבָקֵשׁ עַל-נַפְשׁוֹ מֵאַסְתֵּר הַמֶּלֶכָה כִּי רָאָה כִּי-כִלְתָהּ אֵלָיו הָרַעָה מֵאֵת הַמֶּלֶךְ:

Скочи царе на ноге лагане,
све у бијесу а од гозбе винске,
па отиде у вртове дворске,
Аман оста да моли за живот,
од царице ђузел Естерице,
јер је и сам добро разумио
да му царе све најгоре мније.

- 8 A kad se car vrati iz vrta dvorskoga u kuću gdje bijaše vinska gozba - a ono Aman pao [licem] na krevet na kom je carica Ester. I reče car: *Zar i caricu da osvojiš pored mene u kući?* Kako ta ה' וְהַמֶּלֶךְ שָׁב מִגַּנֹּת הַבַּיִתוֹ אֶל-בֵּית | מִשְׁתֵּה הַיַּיִן וְהֵמֶן נָפַל עַל-הַמִּטָּה אֲשֶׁר אֶסְתֵּר עָלֶיהָ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הֲגַם לְכַבּוֹשׁ אֶת-הַמֶּלֶכָה עִמִּי בְּבֵית הַדְּבָר וְצֵא מִפִּי הַמֶּלֶךְ וַיִּגְדֵּי הֵמֶן תְּפִי:

riječi izade iz usta carevih, smrče se lice
Amanovo.

Цар се врну из врта палате,
а у кућу ње је гозба била,
те затече Амана на сеџди,
про царице што ј' на кревету.
Вели царе: *Зар ћеш и царицу,
да освајаш поред мене жива?*
Ријеч она како је изашла
из царевих уста, није шала,
помрачи се лице Аманово.

- 9 A Harvona, jedan od evnuha koji su ט ויאמר הרבנה אהד מן הסריסים לפני
pred carem reče: *Eno i drvo što pripravi* המלך גם הנה העץ אשר עשה המן
Aman za Mordehaja, koji je govorio למרדכי אשר דבר טוב עליהמלך עמד
dobro za cara, pedeset lakata visoko, בבית המן גבה חמשים אמה ויאמר המלך
stoji u domu Amanovom. I reče car: תלהו עליו:
Objesite ga na nj.

А Харвона, један од евнуха,
што стајаху преда царем рече:
*Ено дрво Аман припремио,
Мордехају који цара спаси,
осовљено Аману у дому,
педесет је лаката високо.*
Рече царе: *На њ' га објесите.*

- 10 I objesiše Amana na drvo koje je י ויתלו את המן עליהעץ אשר הכין
pripraviо Mordehaju, a gnjev carski למרדכי וחסמת המלך שכבה:
utiša se.

Објесише, час посла, Амана,
а на дрво што је сам спремио,
Мордехају да би га вјешао,
и гњев царски утиша се тихом.

פרק ח

Poglavlje osmo

- 1 U dan onaj, dade car Ahašveroš Esteri carici sav dom Amana, neprijatelja jevrejskog, a Mordehaj dođe pred cara, jer mu Ester reče šta joj je on. א ביום ההוא נתן המלך אהשׁוּרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר המלכה אֶת־בֵּית הַמֶּן צָרַר הַיְהוּדִים וּמַרְדֵּכַי בַּאֲלֵפֵי הַמֶּלֶךְ כִּי־הִגִּידָה אֶסְתֵּר מַה הוּא־לָהּ:

У дан онај, даде цар царици,
Ахашверош царици Естери,
дом Амана, јудејског душмана,
а Мордехај тад ступи пред цара,
јер му Естер рече он ко јој је.

- 2 I skide car prsten, što ga je bio uzeo natrag od Amana, i dade ga Mordehaju, a Ester postavi Mordehaja nad dom Amanov. ב ויִסֵּר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ אֲשֶׁר הָעֵבִיר מִהֶמֶן וַיִּתְּנָה לְמַרְדֵּכַי וַתִּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת־מַרְדֵּכַי עַל־בֵּית הַמֶּן:

Скиде царе златан прстен с руке,
штоно га је Аману узео,
па га даје Мордехају царе,
а Естера и сама постави
Мордехаја над домом Амана.

- 3 I dodade Ester govoriti pred carem, i pade pred noge njegove, i plakaše i moljaše pred njim da poništi zlo Amana Agageja, i zamisao njegovu, što smisli za Jevreje. ג וַתּוֹסֵף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתִּפֹּל לִפְנֵי רַגְלָיו וַתִּבֶּךְ וַתִּתְחַנְּנוּ־לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת־רַעַת הַמֶּן הַזֶּה וְאֶת מִקְשָׁתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב עַל־הַיְהוּדִים:

И дометну Естера пред царем,
павши лицем пред ноге његове,
све плачући и све богорадећ',
да с' докине злоћа Аманова,
и сав наум злога Агагејца,
Јудејцима што је наумио.

- 4 I pruži car skiptar zlatni; i ustade Ester, וַיִּוֹשֵׁט הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר אֶת שְׂרָבֵט הַזָּהָב, וַתָּקָם אֶסְתֵּר וַתַּעֲמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ:
i stade pred carem.

Скиптар пружи царе тад Естери.
скиптар златан да на ноге стане.
стаде Естер пред царевим лицем.

- 5 I reče: *Ako se caru dopada, i ako sam našla milost u očima njegovim, te ako je ispravno pred carem, i ako sam dobra u očima carevim - neka napiše da se vrate knjige [koje su bile] zamisao Amana sina Amedate Agageja, koji je napisao da [se] pogubi Jevreje po svim zemljama carskim.* הַיְאֹמֵר אֲבִי-הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאֲבִי-מִצְאָתִי הֵן לִפְנָיו וְכִשֶׁר הַדָּבָר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְטוֹבָה אֲנִי בְעֵינָיו יִכְתֹּב לְהַשִּׁיב אֶת-הַסְּפָרִים מִחֻשְׁבֹת הַמֶּן בְּיַד-הַמֶּלֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר כָּתַב לְאַבְדֹת אֶת-יְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל-מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ:
אֲנִי נִשְׂאָה מִלֶּחֶם לְפָנָיו וְכִשֶׁר הַדָּבָר לְפָנָיו וְטוֹבָה אֲנִי בְעֵינָיו יִכְתֹּב לְהַשִּׁיב אֶת-הַסְּפָרִים מִחֻשְׁבֹת הַמֶּן בְּיַד-הַמֶּלֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר כָּתַב לְאַבְדֹת אֶת-יְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל-מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ:

Па овако прозбори царица:
Ако би се цару допануло,
и ако сам ишта мила цару,
и ако је исправно пред царем,
ако сам му добра у очима,
нека пише да се врну књиге,
од Амана сина Амедате,
Агегеја зломислени наум,
што написа истрагу Јудејцем,
по свим бутум царскијем земљама.

- 6 Jer kako bih mogla gledati зло koje snade moj narod, i kako bih mogla gledati zator roda moga. וְכִי אֵיכָכָה אֵיכָל וְרָאִיתִי בְרַעַה אֲשֶׁר-יִמְצָא אֶת-עַמִּי וְאֵיכָכָה אֵיכָל וְרָאִיתִי בְּאַבְדֹן מוֹלַדְתִּי:
וְכִי אֵיכָכָה אֵיכָל וְרָאִיתִי בְרַעַה אֲשֶׁר-יִמְצָא אֶת-עַמִּי וְאֵיכָכָה אֵיכָל וְרָאִיתִי בְּאַבְדֹן מוֹלַדְתִּי:

*Jer kako bi' u mogla gledati,
zlo toliko da mi narod snađe,
i kako bi' mogla sejuriti
roda moga istragu cijeloga?*

- 7 I reče car Ahašveroš Esteri carici i Mordehaju Jevrejину: *Gle, dom Amanov dadoh Esteri, a njega objesiše na drvo,* הַיְאֹמֵר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרֶשׁ לְאַסְתֵּר הַמֶּלֶכָה וְלְמֹרְדֵכַי הַיְהוּדִי הַזֶּה בֵּית-הַמֶּן נָתַתִּי
הַיְאֹמֵר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרֶשׁ לְאַסְתֵּר הַמֶּלֶכָה וְלְמֹרְדֵכַי הַיְהוּדִי הַזֶּה בֵּית-הַמֶּן נָתַתִּי

jer podiže ruku na Jevreje.

לְאַסֹּף וְאֶתְּךָ עַל אֲשֶׁר־שָׁלַח
יָדוֹ בְּיְהוּדִים:

Тада им рече Ахашверош царе.
Естерици а својој парици,
Мордехају од Јудеје кнезу:
*Дом Аманов Естери сам дао,
а њега су на дрво 'вјешали,
јер бијаше руку подигао,
на Јудејце, на народ Естерин.*

- 8 A vi napišite za Jevreje kako vam je drago u ime carevo, i zapečatite prstenom carskim - a što se napiše u ime carsko i zapečati prstenom carskim ne može se promijeniti.

ח וְאַתֶּם כְּתוּבוֹ עַל־הַיְהוּדִים כְּטוֹב בְּעֵינֵיכֶם
בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְהִתְמוּ בְּטַבְעַת הַמֶּלֶךְ כִּי־כָתוּב
אֲשֶׁר־נִכְתַּב בְּשֵׁם־הַמֶּלֶךְ וְנִחְתָּם בְּטַבְעַת
הַמֶּלֶךְ אִין לְהַשִּׁיב:

*A vi, brate, napišite lijepo,
za Jудејце како ве је драго,
у царево име пресвијетло,
на печат 'те са прстеном царским,
што се пише у име царево
и прстеном царским запечатити,
то се никад не може повратити'.*

- 9 I pozvaše pisare careve, u ono vrijeme, u mjesecu trećem - a to je mjeseca Sivan, u dvadeset i treći dan mjeseca, i zapisa se sve kako je Mordehaj zapovjedio Jevrejima, namjesnicima carskim, vojvodama i upraviteljima zemalja, od Indije do Etiopije, u sto i dvadeset i sedam zemalja, u svaku zemlju njenim pismom i svakom narodu njegovim jezikom, a Jevrejima njihovim pismom, i njihovim jezikom.

ט וַיִּקְרָאוּ סַפְרֵי־הַמֶּלֶךְ בַּעֲת־הַהִיא בַּחֹדֶשׁ
הַשְּׁלִישִׁי הוּא־תְּחִלַּת סִיּוֹן בְּשִׁלּוּשָׁה וְעֶשְׂרִים
בּוֹ וַיִּכְתַּב כָּל־אֲשֶׁר־צִוָּה מְרַדְּכִי
אֶל־הַיְהוּדִים וְאֵל הָאֲחַשְׁדַּרְפָּנִים־וְהַפְּחוֹת
וְשָׂרֵי־הַמְּדִינּוֹת אֲשֶׁר מֵהַדָּו וְעַד־כּוּשׁ שֶׁבַע
וְעֶשְׂרִים יְמָאָה מְדִינָה מְדִינָה וּמְדִינָה
כְּכַתְּבָהּ וְעַם וְעַם כְּלָשָׁנוֹ וְאֶל־הַיְהוּדִים
כְּכַתְּבָם וְכָל־שׂוֹנֵם:

Те позваше царева писаре,
у тај вакаат, у мјесецу трећем,
а које је мјесец диван Сиван,
два'естрећег дана у мјесецу,

записа се све како је Мордо
 Јудејима својим наредио,
 а са њима и свим намјесником,
 свим пашама и свим везирима,
 од Индије па све до Етјопје,
 у сто два'пет и седам земаља,
 свакој земљи писмом њезинињем,
 а народу његовим језиком,
 Јудејцима писмом њиховијем,
 и јазијом и њиним језиком.

- 10 I napisa u ime cara Ahašveroša, i ויכתב בשם המלך אחשורוש ויחתם
 zapečati prstenom njegovim, i posla בטבעת המלך וישלח ספרים ביד הרצים
 knjige po glasnicima, na brzim konjima בסוסים רכבי הרכש האחשורונים בני
 i mladim mazgama. הרמכים:

Писмо пише а у царско име,
 пресвијетла Ахашверош цара,
 и печати прстеном његовим,
 књиге пиља свуд по татарима,
 на хитријем коњ'ма персијскијем,
 на мазгама брзим и младијем.

- 11 Da je car dopustio Jevrejima u svakom יא אשר נתן המלך ליהודים | אשר
 gradu: da se okupe i brane život svoj, בקל-עיר-ועיר להקהל ולעמד על-נפשם
 da pogube, pobiju i zату svaku vojsku, להשמיד ולהרג ולאבד את-כל-חיל עם
 narod ili zemlju koji bi udarili na njih, ימדינה הצרים אתם טף ונשים ושללם
 na djecu njihovu i žene njihove, na לבז:

Да је царе допустио главом,
 Јудејцима у свакоме граду,
 да се скупе и да се одбране,
 да погубе оли да побију,
 да сатару оли да затару
 сваку војску, народ или земљу
 који би се подигнули на њих,
 на њих, ђецу или им на жене,
 ил' имање њино да харају.

- 12 U isti dan po svim zemljama cara אִבְרָהָם בְּכָל־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ יב
Ahasveroša, trinaestoga dana mjeseca בשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר
dvanaestoga, a to je mjesec Adar. הַיָּאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אָדָר:

У дан један по свијем земљама,
по свем царству Ахашверош цара,
тринаестог дана у мјесецу,
дванаестог мјесеца: Адара.

- 13 I ukay se napisa, da se izda zakon u יג פִּתְשָׁנוּ הַכָּתֵב לְהַנְתּוֹ דָת בְּכָל־מְדִינָה
svakoј zemlji, javan, svim narodima, da יִמְדִינָה גְלוֹי לְכָל־הָעַמִּים וְלַהוֹת הַיְהוּדִים
буду Јевреји spremni за онај дан. עֲתִידִים לֵיּוֹם הַזֶּה לְהִנָּקֵם מֵאִי־בִיָּהֶם:

Ферман писан да се изда закон,
а у свакој земљи и земљици,
телал да је свјема народима,
да Јудејци буду листом хазур,
да с' освете својим душманима.

- 14 Glasnici koji jahahu na brzim konjima i יד הָרָצִים רָכְבֵי הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתְּרָנִים יָצְאוּ
mladim mazgama izadoše brzo i hitno, מִבְּהֵלִים וְדַחִיפִים בְּדַבַּר הַמֶּלֶךְ וְהָדַת נִתְּנָה
po riječi carevoj, i zakon se izdade u בְּשִׁישׁוֹן הַבִּירָה:
Šušanu prestonici.

Ту татари којино јахаху
на брзијем коњ'ма песрисјкијем
и младијем мазгама брзијем,
изјахаше сви усплахирени,
па брзају по р'јечи carevoj,
јер се закон даде у Шушану,
у Шушани, а у престоници.

- 15 A Mordehaj izade od cara u carskom טו וּמִרְדֵּכָי יָצָא | מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלִבוֹשׁ מַלְכוּת
odijelu, ljubičastom i bijelom, sa תְּכֵלֶת וְחֹזֶר וְעֹמֶרֶת זָהָב גְּדוּלָה וְתַכְרִיף
velikom krunom zlatnom, i sa plaštom בּוֹיז וְאַרְגָּמָן וְהָעִיר שִׁישׁוֹן צִהְלָה וְשִׁמְחָה:
od tankoga platna i skerleta, a grad
Šušan radoваше se i veselјаше se.

А Мордехај тад стаде пред цара,
а салтанет бјеше обукао,
сав је бијел сав је он пурпуран,
са великом круном од злата,
и са плаштом од танкога платна,
к'о од беза да је ил' скерлета,
а град Шушан сав се обрадова,
обрадова, вас се узвесели.

- 16 Jevrejima bi svjetlost i radost, veselje i slava. טז ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר:

Јудејцима тада к'о да свану,
радост, срећа и част им допану.

- 17 I u svakoj zemlji, i u svakom gradu u koje riječ careva i zakon njegov stizahu, Jevrejima bi radost i veselje, gozba i praznik, a mnogi od naroda zemaljskih pojevrejiše se - jer ih spopade strah od Jevreja. יז ובכל-מדינה ומדינה ובכל-עיר ועיר מקום אשר דבר-המלך ידחו מגיע שמחה וששון ליהודים משתה ויום טוב רבים מעמי הארץ מתנהלים פחד-היהודים עליהם:

А у свакој земљи и земљици,
у сваком граду или мјесту,
у које би ријеч царева стигни,
ријеч царска и царски ти закон,
Јудејцима радост бје и срећа,
и весеље и гозба велика,
празником им душе задисаше,
а многи ти од народа
земље шћадоше се звати Јудејцима,
страх јудејски бјеше их спопао.

Poglavlje deveto

- 1 A dvanestoga mjeseca, a ono je mjesec Adar, trinaestoga dana u mjesecu, kada dođe vrijeme da se ispuni riječ careva i zakon njegov, u isti dan kad mišljahu neprijatelji jevrejski obvladati njima - preokrenu se - te Jevreji bjehu oni koji zavladaše nad neprijateljima svojim.

Дванестога онога мјесеца,
а то ти је брата мјесец Адар,
тринаестог дана у мјесецу,
када дође вријеме да с' испуни
р'јеч цара а и закон његов,
лицем на дан у који мишљаху
диндушмани јудејски обвладат',
окрену се срећа као бурак,
те Јудеји истом обвладаше
нада свијем душманима својим.

- 2 I skupiše se Jevreji po gradovima svojim, po svim zemljama cara Ahašveroša, da dignu ruku na one koji tražahu zlo njihovo, i niko ne mogaše stajati pred njima, jer strah od njih popade narode.

Скупише се тада сви Јудејци,
по градов'ма својим по земљама
којим влада Ахашверош цара,
да до'вате оне што тражаху,
зла њихова и истраге њине,
нико им се тад не успротиви,
јер страх од њих спопаде народе.

- 3 I svi knezovi zemaljski, namjesnici i upravitelji, i otrpavioci poslova carskih podupirahu Jevreje, jer ih spopade strah od Mordehaja.

ג וְכָל־שָׂרֵי הַמְּדִינֹת וְהָאֲחַשְׁדָּרְפָּנִים וְהַפְּחִיזִים וְעָשִׂי הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ מִנְּשָׂאִים אֶת־הַיְהוּדִים כִּי־נָפַל פְּתַד־מֶרְדֵּכִי עֲלֵיהֶם:

Сви везири и сви намјесници,
св'јетле паше, царски посленици,
тад Јудејце сташе узвишават',
страх их бјеше споп'о Мордехажев.

- 4 Jer velik bijaše Mordehaj u domu carskome, i čuvenje njegovo prolažаше sve zemlje, jer čovjek Mordehaj bivaše sve veći.

ד כִּי־גָדוֹל מֶרְדֵּכִי בְּבֵית הַמֶּלֶךְ וְשִׁמְעוֹ הוֹלֵךְ בְּכָל־הַמְּדִינֹת כִּי־הָאִישׁ מֶרְדֵּכִי הוֹלֵךְ וְגָדוֹל:

Јер бијаше велик Мордехаје,
велик бјеше на двору царскоме,
чувење му земљам' ходијаше,
Мордехаје све већи биваше.

- 5 I potukoše Jevreji sve neprijatelje svoje mačem - i pobiše ih i zatriješe ih, i činјahu s neprijateljima svojim po volјi svoјoj.

ה וַיַּכּוּ הַיְהוּדִים בְּכָל־אֹיְבֵיהֶם מִפֶּתַח־חֶרֶב וַיַּהַרְגוּ וַאֲבָגוּ וַיַּעֲשׂוּ בַשְּׂנְאֵיהֶם כְּרָצוֹנָם:

Потукоше мужеви Јудејци,
све душмане сабљом и помором,
док их нису сасма истријебили,
све чинећи својим душманима
што су ови наумили њима.

- 6 U Šušанu prestonici pobiše Jevreji i pogubiše pet stotina ljudi.

ו יַבְשִׁישָׁן הַבִּירָה הָרְגוּ הַיְהוּדִים וַאֲבָד חַמֵּשׁ וּמֵאוֹת אִישׁ:

У Шушану граду престонOME
петсто душа побише Јудејци
и повр' њих још и ове редом:

- 7 I Paršandatu, Dalfona i Aspatu. ז נאת | פרשנדתא נאת | דלפון נאת | אספתא:

Паршандату, Далфона, Аспату.

- 8 Poratu, Adalju i Aridatu, ח נאת | פורתא נאת | אנליא נאת | ארידתא:

Аридату, Порату, Адаљу

- 9 Parmaštu, Arisaja, Aridaja i Vajezatu, ט נאת | פרמשתא נאת | אריסי נאת | ארינדי נאת | ונזתא:

И Пармашту, а и Арисаја;
Аридаја као и Вајзату.

- 10 Deset sinova Amana, sina Amedate Agageja, neprijatelja jevrejskog, pobiše - ali na plijen ne digoše ruke svoje. י עשרת בני המן בוי המדנתא צרר היהודים הרגו ובבזה לא שלחו את ידם:

Десет сина Аман душманина,
Амедате Агегеја сина,
све побиеше ал' их не плијенише.

- 11 U dan onaj javiše caru broj pobijenih u Šušanu prestonici. יא ביום ההוא בא מספר הקהויים בשושן הבורה לפני המלך:

У дан онај, дојавише цару
број мртвијех у Шушану граду.

- 12 I Reče car Esteri carici: U Šušanu prestonici pobiše Jevreji petsto ljudi i deset sinova Amanovih, a [i sama znaš] šta su učinili po ostalim zemljama carskim. Šta je želja tvoja - i daće ti se, i šta još moliš biće. יב ויאמר המלך לאסתר המלכה בשושן הביירה הרגו היהודים ואבד קמש מאות איש נאת עשרת בני המן בשאר מדינות המלך מה עשו ומה שאלתה ונתנו לך ומה בקשתה עוד ותעש:

Рече царе Естери царици:
 У Шушану, а у престоници,
 петсто људи побише Јудејци,
 с десет сина Аман душманина,
 мимо оног што су учињели
 по свим другим земљицама царским.
 Шта још желиш - да ти то и даднем,
 шта још шитеш – нека тако буде?

- 13 I reče Ester carica: *Ako se caru dopada* יג ותאמר אסתר אם-על-המלך טוב ינתן
 - nek da i sutra Jevrejima koji su u גם-מחר ליהודים אשר בישו לַעֲשׂוֹת
 Šušanu da čine po zakonu današnjem, a פדת היום ואת עשרת בני-המן יתלו
 deset sinova Amanovih nek objese na על-העץ:
 drvo.

Одговара Естера царица:
 Ако би се цару допало,
 да и сутра Јудејцима пода,
 којино су у Шушану граду,
 по закону данашњем да чине,
 а синова Аманових десет,
 да објесе на дрво, к'о баба им.

- 14 I reče car da se učini tako, i izdade se יד ויאמר המלך להעשות כן ותנתן דת בישוין
 zakon u Šušanu, a sinove Amanove ואת עשרת בני-המן תלי:
 objесише на дрво.

Рече царе: *Да се чини тако.*
 Издаде се закон у Шушану,
 а синове Аман душманина
 објесише на дрво, к'о баба.

- 15 I skupiše se Jevreji koji бјеху у Šušanu טו ויקהלו היהודים אשר-בישוין גם ביום
 i u dan četnaesti mjeseca Adara. i ארבעה עשר לקדש אדר ויהרגו בישוין
 pobiše u Šušanu tri stotine ljudi - ali на שלש מאות איש יבבזה לא שלחו את-ידם:
 plijen ne podigoše ruke svoje.

Скупише се тада сви Јудејци
 који бјеху у Шушану граду.
 четрнестог дана у Адару,
 и побише у самом Шушану

триста људи, али без похаре.

- 16 I ostatak Jevreja koji bijaše po zemljama carskim skupiše se i stadoše da odbrane život svoj i da se smire od neprijatelja svojih, i pobiše sedamdeset i pet hiljada neprijatelja svojih - ali na plijen ne digoše ruke svoje.

טז וישאר היהודים אשר במדינות המלך נקהלו וועמד על-נפשם ונזת מאיביהם וקרוג בשנאיהם חמשה ושבעים אלף ויבזזה לא שלחו את-ידם:

A ostali muževi Judejci, što živљаху по земљама царским, скупиле се да живот одбране, и да смире своје диндушмане, седамдесет и пет хиљадица непријатеља тад побиле својих, све побиле, никог не пилијенише.

- 17 [To bi] Trinaestoga dana mjeseca Adara, a četrnaestoga počinuše i praznovahu taj dan i učiniše ga danom gozbe i veselja.

יז ביום-שלושה עשר לקדש אדר ונזת בארבעה עשר בו ועשה אתו יום משתה ושמחה:

Тринаестог дана у мјесецу, којино је мјесец сретни Адар, све свршилe да би сјутрадан, четрн'естог починули мало, празнујући тај дан као празник, са све гозбом и весељем велџим.

- 18 A Jevreji koji su u Šušanu, skupiše se trinaestoga, i četrnaestoga, a počinuše [tek] petnaestoga i praznovahu taj dan, i učiniše ga danom gozbe i veselja.

יח והיהודים אשר-בשון נקהלו בשלושה עשר בו ובארבעה עשר בו ונזת בהמשה עשר בו ועשה אתו יום משתה ושמחה.

A Јудејци што су у Шушану, скупиле се дана трин'естога, трин'естога и четрн'естога, починуше дана петн'естога, празнујући дан тај као празник, са све гозбом и весељем велџим.

- 19 Stoga, Jevreji rasuti po gradovima neopasanim drže četrnaesti dan mjeseca Adara praznikom, danom veselja i gozbe, te šalju ponude jedni drugima.

יט על-פֿן היהודים הפְּרוֹזים היִשְׁבִים בְּעָרֵי
הַפְּרוֹזוֹת עֲשִׂים אֶת יוֹם אַרְבַּעַה עֶשֶׂר לְחֹדֶשׁ
אֲדָר שְׂמֵחָה וּמְשֻׁלָּה מִנּוֹת
אִישׁ לְרֵעֵהוּ:

Порад овог сви они Јудејци,
којино су земљом расијани,
и којино по градов'ма живе,
који гради нијесу опасани,
они држе дан четрнаести
од мјесеца сретнога Адара,
као празник, с весељем и гозбом,
једни другим понуде шиљају.

- 20 I napisa Mordehaj sve ove stvari, i posla knjige svim Jevrejima, koji su po svim zemljama cara Ahašveroša, obližnjim i dalekim.

כ ויכתב מִרְדֵּכָי אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּשְׁלַח
סְפָרִים אֶל־כָּל־הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת
הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוּשׁ הַקְּרוֹבִים וְהָרְחֹקִים:

Тад написа старче Мордехaje,
ове ствари и књиге распосла,
Јудејцима што су по земљама
Ахашверош цара великога,
оближњијем к'о и далекијем.

- 21 Da utvrde četrnaesti dan mjeseca Adara, i petnaesti, svake godine...

כא לקים עליהם להיות עֲשִׂים אֶת יוֹם אַרְבַּעַה
עֶשֶׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְאֶת יוֹם־הַמְּשֻׁלָּה עֶשֶׂר בֵּי
בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה:

Да утврде дана четрн'естог,
а од сретна мјесеца Адара,
и петн'естог баш сваке године...

- 22 Kao dane u koje počinuše Jevreji od neprijatelja njihovih, u mjesecu kad im se preobrati žalost u radost, i tuga u praznik; te da ih drže kao dane gozbe i radosti, slanja ponuda - svako bližnjem

כב כִּי־מִים אֲשֶׁר־נָחֻ בָּהֶם הַיְהוּדִים מֵאֹיְבֵיהֶם
וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נִהְפָּד לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה
וּמֵאֲבֵל לְיוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מְשֻׁלָּה
וּשְׂמֵחָה וּמְשֻׁלָּה מִנּוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמִתְנּוֹת

svom, i darivanja siromaha.

לאבינים:

Спомендане како почивуше
сви Јудејци од душмана својих,
у мјесецу кад им се прометну,
па им жалост постанула радост,
а кукњава постанула празник,
да их држе као дане гозбе,
и весеља и слања понуда,
свак да шаље својему ближњему,
сиромаше да дарују редом.

- 23 I primiše Jevreji da čine što su počeli, i כג וקבל' היהודים את אשר-התלו לעשות ואת
što im je pisao Mordehaj אשר-כתב מרדכי אליהם:

И Јудејци тако при'ватише,
да све чине како су почели,
к'о што им је писао Мордехај.

- 24 Jer Aman, sin Amedate Agageja, כד פי המן בן-המדתא האגגי צרר
neprijatelj jevrejski, mišljaše za Jevreje פלה-יהודים חשב על-יהודים לאבדם
da ih pogubi - i baci pur, a to je ždrijeb והפל פור הוא הגורל להמם ולאבדם:
- da ih potre i istrijebi.

Јер Амане бјеше наумио,
Амедате Агагеја син зли,
диндушманин свијех Јудејаца,
да погуби листом све Јудејце,
пур он баци, које ти је ждријиб,
да их тр'јеби, да их потамани.

- 25 Ali kad izade [Ester] pred cara, on reče: כה ויבאה לפני המלך אמר עמ-הספר ישוב
S ovom knjigom obrnuće se se zla מחשבתו הרעה אשר-חשב על-יהודים
misao njegova koju je namislio על-ראשו ותלו אתו ואת-בניו על-העץ:
Jevrejima na glavu njegovu. [Te tako i
bi] Objesiše njega i sinove njegove na
vješala.

Но кад стаде царица пред цара,
 царе рече госпођи царици:
 С овом књигом преокренуће се,
 зао наум његов који смисли,
 њем' на главу. Те тако и би,
 објесише и њега на дрво,
 како њега, тако синове му.

- 26 Stoga, nazvaše one dane Purimom, zbog pura [ždrijeba], i zbog svih riječi poslanice ove, onog što vidješe i onog što im se desi.
- כּו עַל־כֵּן קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה פּוּרִים עַל־שֵׁם הַפּוּר עַל־כֵּן עַל־כֵּל־דְּבָרֵי הָאֲגִרָת הַזֹּאת וַיִּמְהַרְאוּ עַל־כִּכַּה וַיִּמָּה הַגִּיעַ אֲלֵיהֶם:

Стог прозваше оне дане Пурим,
 све због пура или ти због ждријеба,
 због свих ријечи посланице ове,
 што виђеше и што им се збило.

- 27 Utvrдише i primiше Jevreji na sebe, i na sjeme svoje, i na sve koji im se pridruže, da se ne promjeni - da se ova dva dana drže, svake godine, u vrijeme svoje i kako je pisano za njih.
- כּז קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ הַיְּהוּדִים | עֲלֵיהֶם | וְעַל־זֶרְעָם וְעַל כָּל־הַנּוֹלָדִים עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבֹר לְהַזְוֹת עֲשִׂים אֶת שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה כְּכַתְּבָם וְכַזְּמָנָם בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה:

Утврдише и примише на се,
 сви Јудејци и на шјеме своје,
 и на сваког онога ускока
 што међу њих икада ускочи,
 да никада проћи не могодне,
 да се држе оба ова дана,
 сваког љета а у вријеме своје,
 све како је и писано за њих.

- 28 I da se spominju dani ovi u svakom naraštaju, svakoj porodici, svakoj zemlji i svakom gradu - i da ovi dani Purima ne prestanu među Jevrejima, ni spomen njihov da ne prestane među sjemenom njihovim.
- כח וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל־דּוֹר וְדוֹר מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וְעִיר וַיְמִי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעֲבֹרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים וְזַכָּרָם לֹא־יִסּוּף מִזֶּרְעָם:

Да с' помињу и да се чувају,
у свакоме новом нараштају,
породици свакој и земљици,
и свакоме граду и градићу,
да пуримски ови дани сретни,
не престану међу Јудејцима,
ниг' да стане спомен њихов икад,
међ потомством њиним нареднијем.

- 29 I napisa Ester carica, ќerka Avihajla, i Mordehaj Jevrejin potvrđujući i utvrđujući ovu poslanicu purimsku i po други put.
- כט וכתב אסתר המלכה בת־אביהיל ומרדכי היהודי את־פלתקן לקים את אגרת הפרים הזאת השנית:

Цар'ца Естер ситну књигу пише,
дивна ћерка старца Авихајла,
а Мордехај кнеже од Јудеје,
потврђује, за њом утврђује
посланицу ту пуримску другу.

- 30 I posla knjige svim Jevrejima, u sto i dvadeset i sedam zemalja carstva Ahašveršovog, riječi mira i istine.
- ל וישלח ספרים אל־כל־היהודים אל־שבע ועשרים וימאה מדינה מלכות אחשורוש דברי שלום ואמת:

Књиге шаље редом Јудејцима,
у стодва'пет и седам земаља,
свега царства Ахашверош цара,
рахатлука р'јечи истините.

- 31 Da se utvrde ovi dani Purima u vrijeme njihovo, kao što je utvrdio za njih Mordehaj Jevrejin i carica Ester, i kao što sami utvrđiše za sebe i za sjeme svoje [spomen] postova i varaja.
- לא לקים את־ימי הפרים האלה בזמניהם כאשר קים עליהם מרדכי היהודי ואסתר המלכה וכאשר קימו על־נפשם ועל־זרעם דברי הצומות וזעקתם:

Да се ови дани установе,
Пурим да је у вријеме своје,
као што је био углавио,
Мордехаје кнеже од Јудеје

и са њиме Естерка царица,
кано што су људи углавили,
и за себе и за шјеме своје,
а у спомен на своје постове,
на постове своје и вапаје.

- 32 Тако riječ Esterina potvrdi ove stvari לב ומאמר אסתר קים דברי הפרים האלה
vezane za Purim - i bi zapisano u ונכתב בספר:
knjigu.

Тако ти је ријеч Естерина,
утврдила Пурима празника,
и у књигу све се то записа.

פרק י

Poglavlje deseto

- 1 [A potom] Car Ahašveroš raspisa porez א וישם המלך אחשורוש | מס על-הארץ ואי
za zemlju i ostrva morskа. היב:

А онда је Ахашверош царе
разрезао намет на вилајет,
на земљицу и острва морска.

- 2 А сва djela моћи и храбрости njegove, ב וכל-מעשה תקפו וגבורתו ופרשת גדלת
kao i pripovjest o veličini Mordehaja, מרדכי אשר גדלו המלך הלא-הם כתיבם
koga uzvisi kralj, nisu li zapisani u על-ספר דברי הימים למלכי מדי ופרס:
knjizi ljetopisa careva midskih i
persijskih.

А сва прича о његовој снази,
и његовом великом јунаштву,
и о чојству кнеза Мордехаја,
ког узвиси царе господаре,
та није ли она записана
у књигама св'јетлим љетописа

од царева мидских и персијских.

- 3 Jer Mordehaj Jevrejin bijaše drugi iza cara Ahašveroša, i bijaše ugledan među Jevrejima, i mio mnoštvu braće svoje, i tražaše dobro narodu svome, i govoraše riječi mira za svo natražje svoje.

ג פ' ו מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש
וגדול ליהודים ורצוי לרב אהיו דרש טוב
לעמו ודבר שלום לכל ישראל:

Јер Мордехај, кнеже од Јудеје,
први бјеше до самога цара,
велик бјеше међу Јудејцима,
и омиљен мноштву браће своје,
добро тражећ' народа својега,
ријечи мира вазда говорећи
за натражје сваколико њино.

ZAKLJUČNI BLAGOSLOVI NAKON ČITANJA MEGILA

Nakon čitanja megila izgovara se sljedeći blagoslov:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, ה' רב את ריבנו, וה' את דיננו, וה' את נקמתנו,
והמשלם גמול לכל אויבי נפשנו, והנפרע לנו מצרינו.
ברוך אתה יי, הנפרע לעמו ישראל מכל צריהם, האל המושיע.

BARUH ATA ADONAJ, ELOENU, MELEH A-OLAM, A-RAV ET RIVENU, VE-A-DAN
ET DINENU, VE-A-NOKEM ET NIKMATENU, VE-A-MEŠALEM GEMUL LEHOL
OJEVE NAFŠENU, VE-A-NIFRA LANU MICARENU.
BARUH ATA ADONAJ, A-NIFRA LE-AMO JISRAEL MIKOL CAREEM, A-EL
AMOŠIJA.

Blagosloven si Ti, Gospode, Bože naš, Kralju svijeta - koji raspravljaš raspre naše, koji sudiš pamicu našu, koji svetiš osvetu našu, koji plaćaš po radenju njihovim svim neprijateljima našim, i koji nam naplaćuješ od neprijatelja naših.

Blagosloven si Ti Gospode koji naplaćuješ svim neprijateljima Izraela - Bože Spasitelju.

Izdavač:
Jevrejska zajednica Crne Gore

Štampa:
Profile - Podgorica



פורים

הלכותיו
ומגילת אסתר
עם שני תרגומים
הפרוזאיים והמחורזים (משקל עשר הברות)

ההדיר תירגם וערך
אליעזר פאפו

